

El Santo Evangelio Según San Mateo

Jesu naborëquëbo

Lucas 3.23-38

¹ Jabi chama David yamabo, Abraham yamabo, tihi caba chahitaxocobo Jesucristo iniquë. Jabi Jesucristo naborëquëbo janë bo tëquë tsi xo naa.

² Abraham baquë Isaac iniquë.

Isaac baquë Jacob iniquë.

Jatsi doce ca baquë bo Jacob yamabá jayaniquë.

Jacob jariapari baquë Judá iniquë.

³ Jatsi dos ca baquë bo, naa Fares, Zara, tihi cabo Judá jayaniquë. Jato jahëhua, Tamar ini quiha.

Jatsi Fares baquë Esrom iniquë.

Esrom baquë Aram iniquë.

⁴ Aram baquë Aminadab iniquë.

Aminadab baquë Naasón iniquë.

Naasón baquë Salmón iniquë.

⁵ Salmón baquë Booz iniquë. Jasca, jahuë jahëhua Rahab ini quiha.

Jatsi Booz baquë Obed iniquë. Jasca, jahuë jahëhua Rut ini quiha.

Jatsi Obed baquë Isaí iniquë.

⁶ Isaí baquë David iniquë, naa chama-chamaria inish cato.

David baquë Salomón iniquë. Urías i-ipaonish ca ahui jahuë jahëhua ini quiha.

⁷ Salomón baquë Roboam iniquë.

Roboam baquë Abías iniquë.

Abías baquë Asa iniquë.

⁸ Asa baquë Josafat iniquë.

Josafat baquë Joram iniquë.

Joram baquë Uzías iniquë.

⁹ Uzías baquë Jotam iniquë.

Jotam baquë Acáz iniquë.

Acáz baquë Ezequías iniquë.

¹⁰ Ezequías baquë Manasés iniquë.

Manasés baquë Amón iniquë.

Amón baquë Josías iniquë.

¹¹ Jeconías, jahuë noma bo, tihí cabo Josías saihuaniquë. Naatiyá tsi Babilonia mai qui Israel ca nohiria bohacanicuë.

¹² Jaquirëquë Salatiel Jeconías saihuaniquë.

Jatsi Salatiel baquë Zorobabel iniquë.

¹³ Zorobabel baquë Abiud iniquë.

Abiud baquë Eliaquim iniquë.

Eliaquim baquë Azor iniquë.

¹⁴ Azor baquë Sadoc iniquë.

Sadoc baquë Aquim iniquë.

Aquim baquë Eliud iniquë.

¹⁵ Eliud baquë Eleazar iniquë.

Eleazar baquë Matán iniquë.

Matán baquë Jacob iniquë.

¹⁶ Jacob baquë José iniquë, naa María bënë. Jabi Jesu, naa Cristo icanai ca María comanicuë.

¹⁷ Jabi Abraham bësotiyá quirëquë catorce ca naborëquëbo iniquë. Jatsi chama David yamabo bësoniquë. Jaquirëquë catorce ca naborëquëbo huëtsa bo iniquë. Jatsi Babilonia mai qui Israel cabo bohacanicuë. Jaquirëquë catorce ca naborëquëbo huëtsa bo iniquë. Jatsi Jesu coniquë.

Jesu conina
Lucas 2.1-7

¹⁸ Nēca tsi quiha Jesucristo conina ra. Jabi bēnē bipaima jahuē jahēhua María iniquē. Jahuē bēnē ti ca José ini quiha. Jama, bēnē binox pari tsi quiha María tohoyaniquē Espiritu Santó no.

¹⁹ Jatsi quiha José, naa jahuē bēnē ti cató María bicasyamaniquē, joni shinajiaxēni ca ja ini quēshpi na. Jasca, nohiria bēsojo xo tsi bēro tsi María ja niacasyamani quiha, bērabihuacasyamaquí na.

²⁰ Jaha tsi jahuē ahui ti ca niahai ca ja shina-shinaniquē. Shinajano tsi quiha ja qui jisiquiniquē Iboha ángel, ja namahai cató no. Jisiquihax José qui ja chaniniquē:

—Jisa José, David yamaba चाहितaxocobá. Mi ahui ti ca María biti raquēyamahuē. Espiritu Santó tsi ja tohoyayamēquē.

²¹ Baquē comaxēhi quiha. Ja coquē tsi Jesu ja janēhacaxēti xo, jato jocha quima nohiria bo ja xabahamaxēhai quēshpi na.

²² Nēcapi-jayamēquē Iboha Chani jatihuahacano iquish na, naa jahuē Chani yoanish cató quēnēnina.

²³ Jabi ja quēnēni ca tsi xo naa:
“Tohoyaxēhi quiha yoxajahini.

Tohoyaxo tsi baquē comaxēhi quiha.

Comaxo tsi Emanuel ja janēhacaxēti xo”

—nēa tsi quiha José qui ángel nēcániquē. Noba joí tsi “No bēta xo Dios” ìi quiha jahuē janē.

²⁴ Bēsoxo tsi quiha María José biniquē jahuē ahui iti, naa ángel yoani jascaria. Bixo tsi jahuē xobo qui ja bēniquē racati.

²⁵ Jabi jahuë ahui ya ja jobonayamani quiha jariapari jahuë baquë conox pari no. Baquë coquë tsi quiha Jesu José janëniquë.

2

Joni tiisi bo jonina Jesu jisxëna

¹ Belén tsi quiha Jesu coniquë, naa jodioba maí no. Toa mai rey Herodés yonani quiha. Toatiyá tsi quiha Jerusalén qui tres ca tiisi ca joni bo cahëniquë. Nëama, naa oriente ax ja bëcani quiha.

² Cahëhax,

—¿Jahuënia ni jodioba chama-chamaria, naa cobëna cato? Jahuë huishti no jisyamëquë noba mai xo na. Ja iqui tsi ja qui arahi no joquë ra —i nohiria qui naa tres ca tiisi ca joni bo niquë.

³ Jatsi quiha shina-huëjënatsi chama Herodes niquë nicahax na. Shina-huëjëniquë Jerusalén ca nohiria ri.

⁴ Jatsi jodioba arati iboba chama bo, Dios papi cahëxëni cabo, tihi cabo Herodés quënaniquë. Quëna xo tsi jato ja nicaniquë:

—¿Jahuënia tsi coxëhi ni mato Cristo, naa mato Xabhamati Ibo ra? —iquiina.

⁵ Jatsi quiha ja quëbicaniquë:

—Jodioba maí tsi, naa Belén yacatá tsi ja coti xo. Tocani quiha Dios Chani yonish cato, naa ja quëneni cató no:

⁶ “Jisa Belén ca nohiria bá.

Jodioba maí tsi huëstima tsi xo toa mato oquë ca yaca huëtza bo.

Jama, oquëhuahacaxëhi quiha mato yaca ri.

Belén tsi coxëhi quiha chama-chamaria.

Noho Israel ca nohiria bo ó bësoxëhi quiha”

ii quiha ja quënënina —i Herodes qui jaca niquë.

⁷ Jatsi quiha johax ca tiisicanaibo qui chani Herodés raaniquë ja qui ja bëcano iquish na. Jamë jato bëta ja chanicasni quiha. Ja bëcaquë tsi quiha Herodés jato nicaniquë:

—¿Jënino tsi ma jisni ca huishti jisiquini? —
iquiina.

⁸ Jatsi quiha Belén qui Herodés jato raaniquë.

—Toa baquë mërahi bocata. Tsayahax jahari ma bëcano ëa yoaxëna. Ja qui cacasquia ëa ri ja qui araxëna —i jato qui ja niquë.

⁹ Jatsi quiha Belén qui bocatsi quiha tiisi jaya ca joni bo niquë, Herodes nicahax na. Ja bocaquë tsi quiha jisiquitëquëniquë huishtima, naa jato maí tsi jisiquinish ca huishti jascaria cato. Jisiquixo tsi quiha Belén qui jato ja mëpiniquë. Jatsi Baquë Jesu ini ca iti qui cahëhax huishti niiniquë.

¹⁰ Jatsi ja rani-ranicaniquë, huishti jisi na.

¹¹ Ranihax José xobo qui ja jicocaniquë. Jicoxo baquë ico ca María ja jiscaniquë. Jatsi ja mënicaniquë. Mënihax ja qui ja aracaniquë. Jaquirëquë quiha jato sota bo ja pëcacaniquë, ja bëcani ca jahuë bo ja qui axëna.

¹² Jaquirëquë ja namacanaí cató tsi quiha Díos jato yobaniquë:

—Jahari Herodes qui boyamacahuë —iquiina.

Jaha tsi bahi huëtsa quiha jato país qui ja bocaniquë jahari.

Egipto mai qui José, María jabanina Jesu ya

¹³ Tiisi ca joni bo bocaquë tsi quiha José qui ángel jisiquiniquë ja namahai cató no.

—Joihuë. Baquë pistia, jahuë jahëhua María, tihi cabo bihuë. Egipto mai qui jabatsicana. Toaparicahuë. Mato ë yoano tsi jënimaxëhi quiha ma bacahaina. Mi baquë mërapaima xo Herodes pë, axëna —nëa tsi quiha José qui ángel nëcaniquë.

¹⁴ Jatsi quiha José joiniquë. Joixo Baquë, jahuë jahëhua, tihi cabo ja boniquë Egipto mai qui. Baquichá ja jisbayacani quiha.

¹⁵ Toá tsi naama tsi quiha ja chitëcaniquë. Jatsi Herodes rësoquë tsi ja bacacanicuë. Nëca tsi Dios Chani yoanish cató quënëni ca jatihuahacani quiha, “Egipto quima noho Baquë ë quënaquë” i Ibo Dios ni quëshpi na.

Herodés soldado bo raanina xocobo ati

¹⁶ Jabi tiisi jaya ca joni bá Herodes paranicuë, quinia huëtza jato mai qui ja bacacani quëshpi na. Jatsi ja paracanaí ca cahëhax Herodes caxarianiquë. Caxaxo tsi jahuë soldado bo ja raanicuë jatiroha ca Belén ca baquë bo ati. Jasca, Belén tahë ca yaca bo qui jato ja raani quiha, toá ca baquë bo ati. Jatiroha ca baquë bo quiha, naa dos años nama cabo ja ani quiha. Jabi ja tocaniquë shinaxo na, siri tsi jahari jato mai qui tiisi jaya cabo bocani nori iqui na.

¹⁷ Jato ja quëyoquë tsi quiha Jeremías, naa Dios Chani yoanish cató yoani ca jatihuahacani quiha. Ja yoani tsi xo naa:

¹⁸ “Anomaria iqui quiha Ramá ca pacotsa. Cohuëria xo ja ara-aracanaina ra.

Toá tsi jato xocobo quëshpi tsi arahi quiha yoxa bo. Ranihuatimaxëni tsi xo toa jahuë nohiria, jato baquë bo acacani iqui na”

tihi tsi ii quiha ja quënënina.

¹⁹ Jatsi Herodes rësoniquë. Ja rësoquë tsi quiha José qui Iboba ángel jisiquiniquë ja namahai cató no.

²⁰ Jisiquihax,

—Joihuë. Baquë pistia, jahuë jahëhua, tihi cabo jahari Israel mai qui bohuë. Rësoyoniquë Baquë pistia acascanish cabo ra —i José qui ángel niquë.

²¹ Jatsi quiha José joiniquë. Jesu pistia, jahuë jahëhua, tihi cabo bihax Israel mai qui ja bicaniquë.

²² Bacaxo tsi quiha Herodes yamaba baquë Arquelaó yonahai ca ja nicaniquë. Jahuë jahëpa ja ratini quiha yonaxëna. Nicahax tsi quiha José raquë-raquëniquë. Toa mai qui ja cacasyamani quiha racaxëna. Jatsi quiha ángel yobatëquëniquë ja namahai cató no, Galilea mai qui ja cano.

²³ Cahëhax Nazaret icanai ca yaca qui ja caniquë racahi na. Toa xo tsi jahuë xobo ja aniquë. Tocapijani quiha, Dios Chani yoanish cató chani jatihuaxëna, naa “Nazareno ja quënahacaxëti xo” i ja ni quëshpi na.

3

Jesu quinia Juán rohahuanina

Marcos 1.1-8; Lucas 3.1-9, 15-17; Juan 1.19-28

¹ Nazarét tsi Jesu racano tsi quiha nohiria ashimanish ca Juan jisiquiniquë jodioba maí no. Xabacha xo tsi quiha Dios Chani ja yoaniquë:

² —Mato jocha quima Dios quiri bësocana. Joti basima tsi xo Diós otohaina ra —i nohiria bo qui Juan niquë.

³ Jabi nëca tsi quiha Juan yoati tsi Dios Chani yoanish ca Isaiás quënëni quiha:

“Xabacha xo tsi quënaxëhi quiha joni.

Quënahi tsi ‘Rohahuahacatsicana Ibo johai quëshpi na’ ixëhi quiha.

Jasca, ‘Bahi mëstë ca acana ja bax coti’ ixëhi quiha” nëa tsi quiha ja quënëni ca niquë Juan yoati na.

⁴ Camello raní tsi quiha Juan sahuëti acaniquë. Bichi cinturón ja chinëxëniquë. Chapo bo, bina bata, tihí cabo ja piniquë.

⁵ Jasca, jodioba maí ca nohiria tëquë Juan qui bocaniquë jahuë chani nicaxëna. Bocani quiha Jerusalén ca nohiria ri. Bocani quiha ani Jordán tapaí ca nohiria.

⁶ Jasca, jato jocha ja bërohuacaquë tsi quiha ani Jordán xo tsi jato ja ashimaniquë.

⁷ Jatsi Juan qui huëstima ca jodioba chama bo bocaniquë ashimahacaxëna. Jato jisi tsi jato Juán raahaniquë:

—Jisa, rono ba baquë bá. ¿Tsohuë mato yobaha, Dios johai ca copi quima paxaxëna?

⁸ Jocha pi quima bësoquí tsi mato jabi paxa ca pari noqui jismacahuë.

⁹ Quiniacaxëcahuë. “Dios xocobo yoi bo xo noa” i ma casmitsa, Abraham yamaba चाहितaxocobo ma nori iqui na. Mahitsa tsi xo toa ra. Jaha pi quëëquí tsi naa maxax bo jahuë xocobo yoi manëmati mëtsa xo Dios, jahuë-na bo iti.

¹⁰ Jaboqui tsi nohiria copihi quiha Dios ra. Bimi jia ca pi jihuí saihuayamano tsi rërahi quiha ibo. Rëraxo tsi chihi qui niaxëhi quiha. Jabi tocaxëqui Dios ri jabi jia ca saihuayamahi ca qui.

¹¹ Jaboqui mato jocha quima pi ma casono tsi mato ashimaxëquia jënë no. Jama, ë cho joxëhi quiha ëa oquë cato ra. Jahuë yonati iti mëtsama xo ëa ra, ëa oquëria ca ja nori iqui na. Espíritu Santo, chihi, tihí cabá tsi mato ashimaxëhi quiha ra joquí na.

¹² Nohiria yoi cabo quima jahuë xocobo yoi bo aquëxëhi quiha Dios, naa ibobá jahuë trigo bëro aquëhai jascaria. Aquëxo jahuë nëpo niahi quiha. Jasca, jahuë xobó tsi jahuë xocobo yoi bo ó bësoxëhi quiha Dios; jama nocatimaxëni ca chihi qui niahacaxëti xo toa nohiria yoi bo, naa nëpo niahacahai jascaria —i Juan niquë.

Juán Jesu ashimanina

Marcos 1.9-11; Lucas 3.21-22

¹³ Jatsi ani Jordán qui Jesu joniquë Galilea mai ax na. Johax tsi quiha Juan qui ja caniquë ashimacaxëna.

¹⁴ Jama, Juán Jesu ashimacasyamani quiha.

—¿E qui johai pa? Jishopë, acasyama xo ëa ra. Ea pi mi ashimaxëti xo ra —i Juan niquë.

¹⁵ Jatsi Jesús quëbiniquë:

—Jaboqui ëa mi ashimano. Nëca ca quiniá tsi jaha Dios quëëhai ca jatihuaxëqui noa —i Jesu niquë Juan qui.

Jatsi Juán Jesu ashimaniquë.

¹⁶ Ashima-hacahax tsi quiha jënë quima Jesu tsëquëniquë. Tsëquëjano tsi quiha japëquëniquë naipa. Jatsi nai ax Dios Shina ja qui botëhai ca, naa boto jascaria, Jesús jisniquë.

¹⁷ Jatsi naipá ca joi chaniniquë:

—Noho Baquë tsi xo naa ra. Noiquia. Ja qui raniquia —iquiina.

4

*Jesu tanamahacanina**Marcos 1.12-13; Lucas 4.1-13*

¹ Jatsi quiha xaba qui Espíritu Santó Jesu mëpiniquë, Satanás tanamano iquish na.

² Cuarenta bari no tsi quiha ja piyamaniquë. Paxnatsijaniquë.

³ Jatsi ja qui Satanás joniquë, jochati tanamaxëna.

—Dios Baquë pi iqui tsi maxax bo qui chanihuë, mapari ja manëcano —i ja qui Satanás niquë.

⁴ Jatsi Jesú quëbiniquë:

—“Mapari roha tsi bësoyamaxëhi quiha joni; jama Dios Chaní nori” ii quiha Quënëhacanish cabo —i Jesu niquë.

⁵ Jatsi Jerusalén qui Satanás boniquë. Boxo tsi quiha Dios arati xobo cacha, naa jahuë quëpë tsi Jesu ja nimaniquë.

⁶ Nimahax Satanás chaniniquë:

—Dios Baquë pi iquí tsi maí quiri mimë niahuë. “Jahuë ángel bo raaxëhi quiha Dios, mi noho ja bësocano” ii quiha Quënëhacanish cabo. Jasca, “Jato mëquënë tsi mia bëcaxëcani quiha, maxaxá tsi mi tahë bo tëquëyamano iquish na” ii quiha —nëa tsi Jesu qui Satanás nëcaniquë.

⁷ Jatsi Jesú quëbiniquë:

—Jama xo. “Ibo Dios tanamayamahuë” ii quiha Quënëhacanish cabo ra —iquiina.

⁸ Jatsi quiha maca tètëca qui Satanás Jesu boniquë maí ca país bo, jato oquë, tihi cabo ja qui jismaxëna.

⁹ Jismahax tsi quiha Jesu qui ja chaniniquë:

—Ea bësójo pi mi mënino tsi, ë qui pi mi arano tsi, naa jahuë bo tëquë mi qui axëquia ra —iquiina.

¹⁰ Jatsi Jesú quëbiniquë:

—Cata, Satanás. “Ibo Dios roha qui aracana. Ja roha nicacana” ii quiha Quënëhacanish cabo ra —iquiina.

¹¹ Jatsi Jesu Satanás jisbayaniquë. Ja caquë tsi quiha ángel bo bëcaniquë Jesu mëbixëna.

*Galilea xo tsi jahuë yonoco Jesú chitahëhuanina
Marcos 1.14-15; Lucas 4.14-15*

¹² Naatiyá tsi quiha preso qui Juan nanëhacaniquë rë. Nicaniquë Jesu. Nicahax tsi quiha jodioba mai Jesú jisbayaniquë. Jisbaya tsi Galilea mai qui ja bacaniquë, naa jahuë Nazarét ca xobo qui.

¹³ Jama, Nazarét ja chitëyamani quiha. Riquihax Capernaum yaca qui ja cani quiha racaxëna, naa ia Galilea tapái cato. Zabulón, Neftalí, tihi ca mai bo basima quiha.

¹⁴ Tocajaquë tsi Isaiás quënëni ca jatihuahacani quiha. Jabi Isaiás quënëni ca tsi xo naa:

¹⁵ “Jisa Zabulón ca nohiria bá;

Jisa Neftalí ca nohiria bá, naa ia quinia cabo, naa ani Jordán rabëquëx ca nohiria bá.

Jisa mato Galileá ca carayanabá.

¹⁶ Huëa-huëaria nori ca jisxëqui tsëmo ó ca bësohai ca nohiria bo ra.

Rësopaoti basima ca nohiria bo qui huahuaxëhi quiha Huëa nori cato ra”

ii quiha ja quënënina.

¹⁷ Jaquirëquë Dios Chani yoatí Jesú chitahëhuaniquë:

—Mato jocha quima Dios quiri bësocahuë. Jabo-
qui otocatsi quiha chama-chamaria Dios ra —i
nohiria bo qui ja niquë.

Joni bo Jesú quënanina jahuë rabëti bo iti
Marcos 1.16-20; Lucas 5.1-11

¹⁸ Ia Galilea quënipama tsi quiha dos ca joni bo
Jesú jisniquë, naa Simón, naa Pedro quënahacani-
sh cato, jahuë noma Andrés. Jisi tsi jato ja quënaniquë.
Jabi jato sani biti nishi bo niahi ja icani quiha, sani
bicanaibo ja icani quëshpi na.

¹⁹ —Nëri bëcahuë. Ea ma banahuano. Joni bo
bicanaibo mato manëmaxëquia —i jato qui Jesu
niquë.

²⁰ Jatsi bamaxoma tsi quiha jato sani biti nishi
bo, jato jahëpa, tihi cabo ja jisbëriacanicuë Jesu
banahuaxëna.

²¹ Riquicayá tsi quiha ori tsi dos ca joni huëtsa bo
Jesú jisniquë, naa Zebedeo baquë Jacobo, Jacobo
noma Juan. Notí tsi jato jahëp ya ja icani quiha,
jato sani biti nishi bo rohahuahi na. Jatsi Jesú jato
quënaniquë.

²² Jatsi bamaxoma tsi quiha jato nishi bo,
jato jahëpa, tihi cabo ja jisbëriacanicuë Jesu ba-
nahuaxëna.

Galilea mai xo tsi Dios Chani Jesú yoanina
Lucas 6.17-19

²³ Jatsi quiha Galilea mai tëquë tsi Jesu coniquë,
Dios Chani yoahi na. Jodioba catiti xobo xo
tsi ja tiisimabonani quiha. “Nohiria bo otocatsi
quiha Dios ra” i ja ni quiha Chani jia ca yoahi
na. Jasca, iquicanaibo, isicanaibo, tihi cabo ja
jënimahuabonanicuë, Dios Chani yoaquí na.

²⁴ Jatsi ja ani iqui tsi chani pacananiquë ja yoati na. Siria maí tēquë tsi toa chani pacanani quiha. Jatsi iquicanaibo, isicanaibo, yoshi jaya cabo, yoyo jaya cabo, mohitimaxëni cabo, tihi cabo Jesu qui nohiria bá bēniquë jēnimahuahacacano. Jatsi jato ja jēnimahuaniquë ra.

²⁵ Jasca, nohiria miscó Jesu banahuaniquë ra. Galileá ca nohiria, Diez Yacatá ca nohiria, Jerusalén ca nohiria, jodioba maí ca nohiria, ani Jordán rabēquëx ca nohiria, tihi ca nohiriá banahuani quiha ra.

5

Jesú yobanina

¹ Nohiria misco jisi tsi maca चाहितaxëni Jesu tēmahinaniquë. Tēmahinahax tsi quiha ja tsa-honiquë. Jatsi jahuë rabētiria bo ja qui quëtsoniquë jahuë chani nicaxëna.

² Jatsi jato tiisimati ja chitahēhuaniquë. Ja nēcaniquë:

Shoma ca nohiria

Lucas 6.20-23

³ –Shoma tsi xo toa Dios jabi ja nariscanai ca cahëxëni cabo.

Jató-na xo Dios. Jato otoxëhi quiha.

⁴ Shoma tsi xo toa cohuë cabo.

Jato bēpasimaxëhi quiha Dios ra.

⁵ Shoma tsi xo toa shinapēnicanaibo.

Naa maí tēquë ibohuacaxëcani quiha.

⁶ Shoma tsi xo toa Dios mēstë ó quëëcanaibo.

Jato ranihuaxëhi quiha Dios.

⁷ Shoma tsi xo toa nohiria huëtza bo mēbicanaibo.

Jato mēbixëhi quiha Dios.

- 8 ‘Shoma tsi xo toa shinajiaxëni jaya cabo.
Dios jiscaxëcani quiha.
- 9 ‘Shoma tsi xo toa iquinacasyamacanaibo.
Dios baquë bo quënahacacaxëcani quiha.
- 10 ‘Shoma tsi xo toa tënëmahacacanaibo jia ca ja
acanai quëshpi na.
Jató-na xo Dios. Jato otoxëhi quiha.
- 11 ‘Shoma xo mato, ëa iqui tsi nohiria bá mato
ocahuacuë no, mato ja yosicaquë no, mato ja
quiahuacuquë no.
- 12 Rani-ranicana, anomaria ca copi mato bax
janahacaxëhai quëshpi na. Jabi toca tsi mato rëquë
ca Dios Chani yoanish cabo tënëmahacani quiha
jato ri.

Chopara, huëana, tihí cabo jascaria xo chahahuacanaibo

Marcos 9.50; Lucas 14.34-35

13 ‘Chopara jascaria xo mato, maí ca nohiria bo
oquëhuati. Jabi jahuë tëë bënopihi tsi anoma xo
toa chopara ra. ¿Jënahuariaxo ja tëëhuahacatëquëna
ra? (Jascaria, mato jabi jia ca pi ma bënono tsi
¿jënahuariaxo raca maí ca nohiria bá ëa cahëna?)
Chopara yoi ca jascaria ma niahacaxëti xo pë,
mahitsa ma nori quëshpi na.

14 ‘Huëa jascaria xo mato, maí ca nohiria bo
huëahuati. Jabi jonëtimaxëni tsi xo tëmachí ca ya-
cata. Baquichá tsi bëroria tsi xo jahuë pëxë bo.

15 Jascaria, mato pëxë tsamaxo tsi caca namá
janayamaqui mato. Jama, mana, naa jahuë iti
ó janaqui mato, xobó ca nohiria bo tëquë bax
huahuati.

16 Jasca, nohiria bo bēsojó tsi huahuapaima xo mato jabi jia cabo, ma acai ca ja jiscano iquish na. Jisí tsi mato mana ca Jahēpa oquēhuacaxēcani quiha.

Jatihuahacaxēhi quiha Quēnēhacanish cabo

17 ‘¿Quēnēhacanish cabo niahi ē joni pa? Iyamaquia ra. Quēnēhacanish cabo jatihuahi ē joquē ra, niahi mari.

18 Mato parayamaquia ra. Niahacapistiariayamaxēhi quiha Quēnēhacanish cabo ó ca huēsti ca yoba pistia ra. Jatihuahacaxēhi quiha jahuē yoba tēquē.

19 Quēnēhacanish cabo ó ca yoba iriama ca pi nicayamahi tsi oquēyamaxēhi quiha toa nohiria ra, Dios otoi cató no. Jasca, “Mahitsa tsi xo toa yoba” i pi nohiria huētsa qui ja no tsi chamachamaria Dios qui yoixēhi quiha ja ocahaina. Mana tsi iriamaxēhi quiha toa ocagai cato ra. Jama, Quēnēhacanish cabo ó ca yoba bo pi nicahi tsi huētsa bo pi nicati tiisimahi tsi, oquē-oquēriaxēhi quiha toa nohiria ra, Diós otoi cató no.

20 Japi mato parayamaquia. Dios Chani cahēxēni cabo, fariseobo, tihi cabo pi mato mēstē huinoyamano tsi Diós otoi ca qui jicopistiayamariaxēqui mato ra.

Caxahaina

Lucas 12.57-59

21 “Joni bo ayamahuē. Namēhacaxēti xo tsohuēcara ca joni huētsa acax cato” i mato naborēquēbo qui Moisés yoba ni quiha.

22 Jama, mato qui ē yoagai ca tsi xo naa ra: Copihacaxēti xo tsohuēcara ca jabē xatē qui caxagai

cato ra. Jabë xatë pi pasomaha chanihi tsi chama, naa juez qui ja bëhacaxëti xo copihacati. Jabi tënëtiya qui niahacati basima tsi xo toa tsohuëcara ca jabë xatë qui “Yoyoxëni xo mia pë” iquii cato.

²³⁻²⁴ Japi mabë xatë bo ya rabënaparicana, Dios qui arahi bocanox pari. Jama, Dios xobo xo pi mato qui caxa ca xatë shinaquí tsi Dios qui ma acatsai ca jahuë janaparicahuë. Jariapari mato qui caxa ca xatë qui bocata. Mabë xatë ya ma rabënaparino ra, Dios qui aranox pari. Rabënahax jahari Dios xobo qui bocata araxëna, ma bëha ca jahuë ja qui axëna.

²⁵ ‘Tsohuëcara pi mato pasomaha-no tsi mëri tsi ja bëta rabënacana. Bamayamacana. Tocacana, gobierno chama bo qui mato ja mëayamano, copihacati. Tocapijano tsi preso qui ma niahacamitsa ra.

²⁶ Toá quima ma tsëquënox pari tsi toá cuenta pari jatihuaxëqui mato iquia.

Anoma ca jocha

²⁷ “Bënë jaya ca yoxa biyamacahuë” mato rëquëyamabo yoahacani quiha. Jabi toa yoba ma nicaquë ra.

²⁸ Jama, jahuë bëro yoí pi bëne jaya ca yoxa tsayahi tsi ja bëta jochahi quiha bicatsai ca nohiria jahuë shina ó no. Ja bëta jobonahai jascaria tsi xo toa ja acaina.

²⁹ Jabi mato oquë ca bëro pi mato jochamano tsi toa bëro tsëcacahuë. Niacahuë. ¿Oquëyamamayahi ni mato bëro pistia bënohaina, tënëtiya qui mato yora tëquë niahacayamano iquish na?

³⁰ Mato oquë ca mëquënë pi mato jochamano tsi toa mëquë mëxtëquëcahuë. Mëxtëquëxo tsi niacahuë. ¿Oquëyamayamahi ni mato mëquë bënöhaina, tënëtiya qui mato yora tëquë niahacayamano iquish na?

Ahui niahaina

Mateo 19.9; Marcos 10.11-12; Lucas 16.18

³¹ Jasca, “Ahui pi niaquí tsi ja qui niati papi bënë ati xo” ¿i mato naborëquëbo qui Moisés yamayamani?

³² Jama, ë yoahai ca tsi xo naa: Anoma tsi xo bënë jahuë ahui niahaina iquia ra. Mahitsa pi jahuë ahui, naa joni huëtsa ya jobonayamahi ca ahui niaquí tsi jahuë ahui jochamahi quiha pë, bënë huëtsa ja biquë no. Jascaria, jochaxëhi quiha jahuë ahui bichi ca joni ri.

Parayamahai ca chani

³³ Jabi mato naborëquëbo yoahacani ca yoba bo ma nicaniquë iquia. “Dios bax toa axëquia ra” i pi ma no tsi mato chani jatihuacana. “Anoma tsi xo toa ma ayamahaina tocaquí na” ii quiha Dios yoba ra.

³⁴ Jatsi, ë yoahai ca tsi xo naa: Oquë tsi xo toa ma bëpahaina. Jasca, Dios bësojo xo tsi jurarayamacana, “Axëquia ra” i nohiria qui ma quë no. Jasca, “Naipá tsi parayamaquia, axëquia ra” i nohiria qui yamacana, ma quëbiquë no. Díos yonahai iti tsi xo toa ra.

³⁵ Jascaria, “Noba maí tsi parayamaquia; axëquia ra” iyamacana, ma quëbiquë no, Ibo Dios mai ja nori iqui na. Jasca, “Jerusalén tsi parayamaquia” iyamacana, noba chama-chamaria yaca ja nori quëshpi na.

³⁶ Jasca, “Noho mapó tsi parayamaquia” iya-macana. ¿Jënahuariaxo mato boo chëquë ma joxo-huana?

³⁷ Jama, “Axëquia, ayamaquia” tihi roha ca icana, ma quëbiquë no. Jahuëcara huëtsa pi ma yoano tsi Yoshi quima tsi xo toa ma yoahaina ra.

Jahari nohiria copihaina

Lucas 6.29-30

³⁸ ‘Jabi mato naborëquëbo yoahacani ca yoba ma nicaniquë iquia. “Nohiria huëtsa bëro quëshpi tsi jahuë bëro yoi copihacaxëti xo; jasca, nohiria huëtsa xëta quëshpi tsi jahuë xëta yoi copihacaxëti xo” i mato yoba ni quiha.

³⁹ Jama, ë yoahai ca tsi xo naa: Yoixëni ca joní pi mato yosino tsi jahari iquinayamacana iquia. Tsohuëcaracá pi mato tapaishano tsi caxayamacana. Ja qui mato tamo huëtsa acana tapaishahacati.

⁴⁰ Jasca, mato camisa pi biriacasquí tsi mato saco ri ja bino.

⁴¹ Jasca, huësti kilómetro pi soldado bá jato sota bo mato papimano tsi kilómetro huëtsa jato bax ma bocano jato mëbixëna.

⁴² Jasca, tsohuëcaracá pi mato jahuëcara bënariano tsi ja qui acahuë. Tsohuëcaracá pi mato jahuëcara tanacasno tsi ja qui prestahuahacahuë. Tihi tsi xo toa noho yoba ra.

Noqui pasomaha cabo no noihaina

Lucas 6.27-28, 32-36

⁴³ ‘Jabi mato naborëquëbo yoahacani ca yoba ma nicaniquë iquia, naa “Mato rabëti bo noicahuë; jama, mato pasomaha cabo qui caxacahuë” iqui-ina.

44 Jama, mato qui ë acai ca yoba tsi xo naa: Mato pasomaha cabo noicahuë iquia. Jasca, mato yosicanaibo bax bëhoxcana ra.

45 Tocapiquí tsi mato naipá ca Jahëpa baquë bo ma nori ca jismaxëqui mato ra. Jatiroha cabo mëbihi quiha Dios. ¿Jiaxëni cabo, yoixëni cabo tëquë, tihi cabo qui huahuayamayamahi ni jahuë bari ra? Jasca, jia ca acanaibo, anoma ca acanaibo, naa jatiroha cabo qui oi paquëmahi quiha.

46 Mato rabëti bo roha pi noihi tsi ¿jënahuariahax nohiria huëtsa ma oquëna? Tocapimano tsi ¿mato copixëhi ni Dios pa?

47 Jasca, mato rabëti bo roha pi mëbihi tsi ¿nohiria huëtsa oquë ni mato pa? Iyamaqui mato ra. Tocacani quiha Dios cahëyamacanaibo ri.

48 Jatsi quësotimaxëni ca jabi ma jayati xo, naa mato naipá ca Jahëpá-na jascaria. Tihi tsi xo toa noho yoba ra.

6

Nohiria ma mëbiquë no

¹ ‘Quiniacaxëcahuë. Nohiria bësojo xo tsi mato yonoco jia bo ma ayamati xo iquia. Tocapimano tsi mato copiyamaxëhi quiha mato naipá ca Jahëpa.

² Japi noitiria ca nohiria pi mëbiquí tsi no bëpati xo. “Jia tsi xo toa ë acaina ra” iyamacana nohiria bo qui, naa fariseobo jascaria. Anoma quiha. Jabi nohiria bo bësojo xo tsi tocacani quiha pë, nohiria bá jato oquëhuano iquish na. Jatsi shina-bënoyamacana. Copihacacahi quiha, nohiria bá

jato oquëhuaquë no. Mana ca copi biyamacaxëcani quiha ra.

³ Jama, noitiria ca nohiria pi mëbiquí tsi no bëpaxëti xo, mato rabëtiria bá ma acai ca cahëyamano iquish na.

⁴ Jonë tsi mato yonoco jia bo ma ano. Jatsi, mato copixëhi quiha Dios ra, jatiroha ca jahuë bo jisí na.

Dios qui bëhoxhaina

Lucas 11.2-4

⁵ ‘Dios qui bëhoxhi tsi paraxëni ca fariseobo jascayamacana. Nohiria bo bësojó, naa jodioba catiti xobo bo, bahi bo, tihi cabá tsi Dios qui bëhoxcascani quiha pë, nohiria bá jato jisno iquish na. Jato copi já bicaquë iquia. Mana ca copi biyamacaxëcani quiha.

⁶ Jama, bëhoxhi tsi mato naquëtë qui mamë jicocahuë. Jicohax caiti japacahuë, nohiria bá mato jisyamano iquish na. Toá tsi Dios qui bëhoxcana, mamë no. Jonë pi bëhoxmano tsi mato copixëhi quiha, ma acai ca jonë ca jahuë bo jisquí na.

⁷ Jasca, Dios qui bëhoxhi tsi mahitsa ca chani iroha-irohayamacana. Tocacani quiha Dios cahëyamacanaibo. Jato chani tëtëca iqui tsi Diós jato nicahai ca quëscahuacani quiha.

⁸ Jabi jaha ma quëëhai ca cahëhi quiha mato Jahëpa, ma bënanox pari no.

⁹ Japi nëca tsi bëhoxcana:

“Oquëhuahacaxëti xo mi janë, noba naipá ca Jahëpá” icana.

¹⁰ “Nohiria bo mi ototsano. Mai xo tsi mi shina mi ano, naipa xo mi acai jascaria.

11 Jatiroha ca bari oriquiti noqui ana.

12 Noba jocha mi shina-bënono,
noqui pasomaha jochacanaiba jocha no
shina-bënohai jascaria.

13 Jochati no tanamahacayamano.

Yoixëni cato chamá quima noqui mi tsëcano” tihi
tsi nëcacana bëhoxhi na.

14 ‘Huëtsa ba jocha pi ma shina-bënono tsi mato
jocha ri shina-bënoxëhi quiha Dios ri.

15 Jama, huëtsa ba jocha pi ma shina-bënoyamano
tsi mato jocha shina-bënoyamaxëhi quiha Dios ri.

Samahai ca jabi Jesu chaninina

16 ‘Samaquí tsi bëmana cohuëria cabo
jayamacana, naa paraxëni ca fariseobo jascaria.
Bëcohuëhuacani quiha pë, nohiria bá ja samacani
jisno iquish na. Shina-bënoyamacana; jato copi ja
bicaquë ra. Mana ca copi biyamacaxëceni quiha.

17 Jama, samahi tsi bëchococahuë. Bohuëxicahuë.

18 Tocapimano tsi ma samahai ca
cahëyamacaxëceni quiha nohiria ra. Cahëxëhi
quiha mato Jahëpa roha, jatiroha ca jonë ca jahuë
bo cahëquí na. Mato copixëhi quiha.

Mana ca copi

Lucas 12.33-34

19 ‘Naa mai xo tsi copixëni ca jahuë bo catiaya-
macana mato bax na. Naamayamacaxëceni quiha
naa maí ca jahuë bo ra. Mëri tsi quëyohacacahi
quiha, naa raiti jotoró pihai jascaria. Jascaria, ja
yomahacacamitsa.

20 Jama, naipá ca jahuë bo ma catiapaima xo.
Toá tsi naamacaxëceni quiha. Quëyohacatimaxëni

xo toá cabo. Jasca, yama tsi xo toa mana ca yomaxëni cato.

²¹ Japi maí ca jahuë bo pi ó quëërohaquí tsi Dios noiyoiyamaqui mato iquia. Jama, mana ca jahuë bo pi ó quëëquí tsi Dios noiyoiqui mato ra.

Shina jia ca no jayati xo

Lucas 11.34-36

²² ‘Jabi lamparina jascaria xo mato shinana. Mato quinia qui huahuahi quiha mato shinana, jënima ja iquë no. Jaha tsi jabi jia ca jayaxëqui mato.

²³ Jama, shina yoi pi jayahi tsi tsëmo ó tsi bohoxëqui mato rë. Jabi mato shina jia ca pi tsëmonano tsi anomaria tsi xo toa tsëmo ra. Tsëmo-tsëmoría tsi xo rë.

Dios – Parata

Lucas 16.13

²⁴ ‘Dos ca chama bo jayatimaxëni tsi xo nohiria ra. Huësti chama qui caxaxëhi quiha; chama huëtsa noijahuanori. Huësti chama bax yonocoriaxëhi quiha; chama huëtsa chahahuayamajahuanori. Japi, ¿jënahuaríahax Dios bax ma yonocona, parata noihi na? Dos ca ibo jayati-maxëni xo mato ra –i jato qui Jesu niquë.

Jahuë baquë bo ó bësóhi quiha Dios

Lucas 12.22-31

²⁵ Jabi jahuë rabëti bo Jesús yoani tsi xo naa:

—Oriquiti yoati tsi shina-huëjÿamacana. Jasca, mato yora sahuëhai ca sahuëti bo shina-huëjÿamacana. ¿Jabi oriquiti oquë ma ni ma bësóhaina? Jasca, ¿sahuëti oquë ma ni mato yora?

²⁶ Naipá ca isa bo tsayacahuë; bëro banayamacani quiha ra. Bëro tësayamacani quiha. Jasca,

yama tsi xo toa jato xobo qui nanëhaca ca bimi ra; jama, jari jënima jaca nori. Jato pimahi quiha mato naipá ca Jahëpa ra. ¿Japa? ¿Isa bo oquë ma ni mato ri ra?

²⁷ Jasca, ¿jënahuariaxo raca ja bësohai ca año bo joní huinomana, ja shina-huëjèhai cató no ra? Jatsi shina-huëjëyamacana ma bësohai yoati na.

²⁸ ‘¿jëniriahax sahuëti bo shina-huëjècanai ra? Huasi joa jiaxëni cabo qui tsayacahuë. Yonocoyamacani quiha ra. Jasca, sahuëti bo ayamacani quiha ra.

²⁹ Jama, rico inish ca Salomón yamaba sahuëti oquë-oquëria tsi xo naa joa bo sahuëcanaina iquia.

³⁰ Jabi Dios tsi xo toa naa joa bo sahuëmahaina, naa naamayamamai ca joa bo ra. Tocapiquí tsi ¿tonia mato sahuëmayamayamaxëhi ni Dios ra? Iriama tsi xo toa ma chitimihaina rë.

³¹ Japi shina-huëjëyamacana. “¿Jahuë pixëhi ni noa rë?” iyamacana. “¿jënë axëhi ni noa ra?” iyamacana. Jasca, “¿Jahuë sahuëxëhi ni noa rë?” iyamacana.

³² Piti, jënë, sahuëti, tihi cabo shina-huëjècani quiha Dios cahëyamacanaibo. Jaha quëëriacani quiha. Jama, mato otohi quiha mato Jahëpa, ma narisyamano iquish na.

³³ Jatsi mato Chama-chamaria pari shinacana. Jaha ja quëëhai ca jabi jia ca ó quëëcana. Tocapimano tsi naa jahuë huëtsa bo tëquë mato qui axëhi quiha.

³⁴ Japi, shina-huëjëyamacana huëaquë yoati na. Huëaquë tsi tobixëhi quiha noqui yosihai ca jahuë huëtsa bo tonia. Japi jaboqui tsi huëaquë ca noqui yosihai ca jahuë bo yoati no shina-huëjënayamano.

7

Ranimisyamacana
Lucas 6.37-38, 41-42

¹ ‘Ranimisyamacana, Diós mato raniyamano iquish na.

² Ranipimahuano tsi nohiria ma ranihai jascaria ca quiniá tsi mato ranixëhi quiha Dios ri. Jasca, nohiria pi ma shomahuano tsi jascaria ca quiniá tsi mato shomahuaxëhi quiha Dios. Toa tsi xo toa Dios medida ra.

³ Jama, anoma ca mabë xatë bá acai tsayacasqui mato pë, ja qui quësocasquí na. Mato qui bëroria tsi xo toa mabë xatë jocha; bëroma mató-na nori. ¿Jocha yama ni mato pa?

⁴ ¿Jëniriahax raca “Mia mëbixëquia, yoi ca mi ayamano iquish na, ëbë xatë bá” i ma na, oquë ca yoi ca ma aquë no?

⁵ Jariapari tsi toa yoi ca ma acai ca niaparihuë, quiaxëni cabá. Niahax tsi mabë xatë mëbiti mëtsaxëqui mato ra.

Dios Chani nicacasyamacanaibo

⁶ ‘Dios Chani ayamacana nicacasyamacanaibo qui. Quiniacaxëcahuë. Ina jascaria tsi mato qui ja tsamicamitsa mato axëna. Jasca, Dios copixëni ca Chani jato qui ayamacana. Aapimahuano tsi yahua jascaria tsi ja yoshihuacamitsa. Yoshihuahax mato quiri ja bësocamitsa mato axëna.

Bëhoxcana
Lucas 11.9-13; 6.31

⁷ ‘Dios qui bëhoxquí tsi bënacana; mato qui acacaxëhi quiha. Jasca, mëracana. Mëraqú tsi bixëqui

mato ra. Jasca, quēnacana; mato bax japēcahacaxēhi quiha jahuē caiti.

⁸ Bēnahai ca qui acacaxēhi quiha. Bixēhi quiha mērahai cato. Jasca, japēcahacaxēhi quiha jahuē caiti, tsohuēcara ca quēnahai ca bax na.

⁹ ¿Mato baquē qui maxax acaxēcanai pa, mapari ja bēnaquē no?

¹⁰ Jasca ¿rono ja qui acaxēcanai pa, sani mato qui ja bēnaquē no, piti? Ayamaqui mato ra.

¹¹ Mato xocobo qui jahuē jia bo ati cahēxēni xo mato, jochacanaibo ma iquē ri. ¿Jabi toca ma ni mato naipá ca Jahēpa ri? ¿Bēnacanaibo qui jahuē oquē ca jahuē bo ayamayamaxēhi ni? Axēqui ra.

¹² Jabi mato qui jia tsi xo nohiriá mato mēbihaina. Japi mato qui jia ca quiniá tsi nohiria ma mēbiti xo mato ri. Toca tsi noqui yobahi quiha Dios Chani ra.

Caiti natsēo cato

Lucas 13.24

¹³ Caiti natsēo nacocahuē. Chahitaxēni tsi xo toa tēnētiya qui mēpihai ca caiti ra. Huēstima cabo tsi xo toa ja qui jicocanaibo rē.

¹⁴ Jama, natsēo ca tsi xo toa bēso-bēsopaoti mēpihai ca caiti ra. Bēronoma xo toa quinia. Ichariama tsi xo toa ja qui jicocanaibo rē.

Mahitsa ca chani jaya cabo

Lucas 6.43-44

¹⁵ Mahitsa ca chani yoacanaibo quinia-caxēcahuē. Jia tsi mato qui bēcani quiha, caxatimaxēni ca oveja jascaria; jama, cama jascaria jaca nori.

¹⁶ Jato yoi ca jabi jisquí tsi jato cahēxēqui mato ra. Jabi bimi jia ca saihuatimaxēni tsi xo isnēpa

ra. Jascaria tsi, jabi jia ca saihuatimaxëni tsi xo toa jabi yoi ca nohiria ri.

¹⁷ Jabi bimi jia ca saihuahi quiha jihui jia cato. Bimi yoi ca saihuahi quiha jihui yoi cato.

¹⁸ Jascaria tsi, jabi jia ca roha saihuahi quiha joni shinajiaxëni cato. ¿Jënahuariaxo raca jabi jia ca joni shina yoi ca jaya cató saihuana?

¹⁹ Japi bimi jia ca pi jihuí saihuayamano tsi toa rërahi quiha ibo. Rëraxo tsi chihi qui niahi quiha.

²⁰ Jabi toca tsi mahitsa ca chani yoacanaibo cahëxëqui mato pë. Jato yoi ca jabi bá tsi cahëhacacaxëcani quiha.

Diós otohái ca qui jicoyamaxëhi quiha jatiroha cabo

Lucas 13.25-27

²¹ ‘Jabi Diós otohái ca qui jicoyamaxëhi quiha jatiroha ca “Ibo, Ibo” ëa quënahai cato. Noho naipá ca Jahëpa yoba nicahai ca roha tsi xo toa ja qui jicohaina.

²² Toa copiti barí tsi ë qui bëcaxëcani quiha huëstima ca mahitsa ca chahahuacanaibo. Toa barí tsi “Huëtsa bo qui mi chani no yoaniquë, Ibobá” icaxëcani quiha pë. Jasca, “Mi jané tsi yoshi bo no tsëcaniquë, Ibobá” icaxëcani quiha pë. Jasca, “Mi jané tsi huëstima ca jisti bo no aniquë ra” icaxëcani quiha huëtsa bo.

²³ Jama, bëroria tsi jato quëbixëquia, “Mato cahëpistiyamariaquia. Ea basicahuë, anoma ca acanaibá” iquiina.

Dios xobo bo

Lucas 6.47-49; Marcos 1.22

²⁴ ‘Jabi tiisi tsi xo toa tsohuëcara ca noho yoba chahahuahai cato, nicaxo na. Maxax cacha ca xobo rohahuahai ca joni iquiria xo.

²⁵ Poxoyamahi quiha ja aca ca xobo ra. Johi quiha oi-oiria. Baihi quiha jënë. Xotoriahi quiha yoshini. Jahuë xobo pasomaha choshahi quiha. Jama, poxoyamahi quiha jahuë xobo, maxax cacha ja rohahuahacani iqui na.

²⁶ Jasca, tobi toa yoyoxëni ca joni ri. Noho yoba chahuayamahi quiha, nicaxo na. Mashënë cacha xobo acai ca joni jascaria xo.

²⁷ Jatsi johi quiha oi-oiria. Baihi quiha jënë. Xotoriahi quiha yoshini. Xobo pasomaha choshahi quiha rè. Jatsi poxohi quiha. Anomaria tsi xo toa ja poxohaina ra —tihi tsi Jesú yoaniquë tiisimahi na.

²⁸ Ja chanihai ca Jesú jatihuaquë tsi quiha quëtsonish ca nohiria ratëniquë ja tiisimahi ca qui.

²⁹ Jasca, chama jaya ca joni jascaria tsi jato ja tiisimani quiha, jodioba yoba cahëxëni cabo jasca ja nomari.

8

Leproso ca joni Jesú jënimahuanina

Marcos 1.40-45; Lucas 5.12-16

¹ Jabi maca ax Jesu rënichiquë tsi quiha huëstima ca nohiriá banahuaniquë.

² Jatsi ja qui joniquë noitiria ca joni, naa leproso bichi jaya cato. Bonohuaxëni ca joni ja ini quiha. Basimahax Jesu bësojó tsi quiha ja mëniniquë. Mënihax,

—Aapicatsaii tsi ëa jënimahuati mëtsa xo mia ra, Ibobá —i Jesu qui ja niquë.

³ Jatsi quiha Jesú joni motsaniquë jahuë mëquënë no. Motsahax ja qui ja chaniniquë:

—Mia jënimahuacasquia ra. Jënima xo mia ra — iquiina.

Jatsi quiha jahuë bono tapoyotapiniquë ra. Jënima jahuë bichi ini quiha.

⁴ Jatsi Jesú joni yobaniquë:

—Jënipimiha ca huëtsa bo qui yoayamahuë. Bamaxoma tsi arati ibo qui pari mimë jismata. Moisés yoani ca ja qui ahüë tēpas-hacati, mi bahuëhai quëshpi na. Tocapimino tsi jënima mi nori ca cahëcaxëcani quiha nohiria —nëa tsi quiha Jesu nëcaniquë.

Romanoba capitán yonati Jesú jënimahuanina

Lucas 7.1-10

⁵ Jaquirëquë quiha Capernaúm ca yaca qui Jesu jiconiquë. Ja jicoquë tsi quiha ja qui caniquë romanoba capitán. Caxo tsi quiha Jesu ja bënarianiquë:

⁶ —Noitiria tsi xo noho yonati. Xobó raca quiha. Anoma quiha. Mohitimaxëni xo rë —i Jesu qui capitán niquë.

⁷ Jatsi,

—Mi baquë jënimahuahi caxëquia ra —i Jesu niquë ja qui.

⁸ Jatsi quiha capitán quëbiniquë:

—Noho xobo qui mi jicoyamano, taitá, anoma ca ë nori quëshpi na. Jama, nëa ax rohari pi mi chanino tsi jënimaxëhi quiha noho yonati ra.

⁹ Jabi ëa oquë ca chama bo nicati cahëquia ra, ëa ja yobacaquë no. Jasca, ëa nicahi quiha noho soldado bo ri. Jabi huësti soldado qui “Cata” i pi ë

no tsi caqui ra. “Johuë” i pi huëtsa qui ë no tsi johi quiha. “Tocahuë” i pi noho yonati qui ë no tsi ahi quiha —nëa tsi quiha Jesu qui capitán nëcaniquë.

¹⁰ Jatsi Jesu ratëniquë, capitán quëbihaca nicahax na. Jesu qui jia ini quiha ja chanihaina ra. Jatsi banahuacanaibo qui Jesu chaniniquë:

—Mato parayamaquia. Anomaria tsi xo naa carayana chitimihaina ra. Jodiobá mai tëquë ó yama tsi xo nëca ca jodio chitimihai ca jasca cato rë.

¹¹ Jaroha ca barí tsi bëcaxëcani quiha carayanabo jatiroha ca mai iti ax na. Abraham, Isaac, Jacob, tihi cabo ya tsi tsahocaxëcani quiha jato ri, Díos otoiha cato xo tsi pixëna.

¹² Jama, tsëmo qui niahacacaxëcani quiha mato Israél cabo, naa Díos otoiha ca qui jicoti iquish cabo. Toatsixëhi quiha araconahaina, tënëhaina ra —nëa tsi quiha Jesu nëcaniquë nohiria bo qui.

¹³ Jatsi quiha capitán qui Jesu chaniniquë:

—Cata. Mi chitimihai iqui tsi jënimaxëhi quiha mi yonati —i capitán qui ja niquë.

Jabi toa horá tsi jahuë yonati jënimahua-tapihacani quiha.

Pedro raisi Jesú jënimahuanina

Marcos 1.29-31; Lucas 4.38-39

¹⁴ Jatsi quiha Pedro xobo qui Jesu caniquë. Toa xo tsi quiha jahuë raisi ja jisniquë, naa jahuë ahuiní jahëhua. Iquihi quiha. Oxati raca ja ini quiha jahuë huao iqui na.

¹⁵ Jatsi jahuë mëquë Jesú motsaniquë. Janacat-piniquë jahuë iquini ra. Joixo tsi Jesu oriquiti ja taaniquë pa.

*Huëstima ca iquicanaibo Jesú jënimahuanina
Marcos 1.32-34; Lucas 4.40-41*

16 Bari caquë tsi quiha Jesu qui nohiria bëcaniquë. Ja qui yoshi jaya ca nohiria ja bëcani quiha ja jënimahuano. Jatsi jahuë chaní roha tsi jato yoshi bo ja tsëcani quiha. Iquicanaibo tëquë ja jënimahuani quiha.

17 Nëca tsi Isaías yamabá yoani ca jatihuahacani quiha, naa “Noqui iquicanaibo jënimahuahi quiha. Noqui noitiria cabo mëbihi quiha” iquiina.

*Jesu banahuacascanaibo
Lucas 9.57-62*

18 Ja qui nohiria huëstima ca quëtsohai ca jisi tsi quiha jahuë rabëti bo ja yobaniquë, ia rabëquëx ca qui ja bocano.

19 Toá tsi quiha yoba cahëxëni ca joni Jesu qui joniquë. Johax,

—Mia banahuacasquia, ëa ri ra. Jahuëcara qui mi cahai cató tsi mia banahuaxëquia ëa ri —i Jesu qui ja niquë.

20 Jatsi Jesú quëbiniquë:

—Jato quini bo jaya xo bocacamano, racati. Jasca, jato naha jaya xo isa bo ri. Jama, racati xobo yama ca ëa xo naa, naa nai ax johax cato —iquiina.

21 Jatsi Jesu banahuahai ca joni huëtsa chaniniquë:

—Mia banahuacasquia, Ibobá. Jama, jariapari noho jahëpa ë maihuati xo. Rësopaimaria xo ra —i Jesu qui ja niquë.

22 Jatsi quiha,

—Jaboqui ëa mi banahuano ra. Dios cahëyamacanaibá jato nabo maihuano —i ja qui Jesu niquë.

*Yoshini, choca, tihi cabo Jesú janacamanina
Marcos 4.35-41; Lucas 8.22-25*

²³ Jatsi noti qui Jesu jiconiquë. Jicoxo jahuë rabëti bo yaxo ia shitatsijahuaniquë.

²⁴ Jatsi quiha xotoriatsi yoshi niquë ra. Anomaria choca ini quiha.

²⁵ Jatsi Jesu bësomahi ja bocaniquë. Bësomahax, —Noqui mëbihuë, Ibobá. Jëtëquëqui noa ra —i Jesu qui jaca niquë.

²⁶ Jatsi quiha,

—¿Jëniriahax raquëcanai pa? Iriama tsi xo ë qui ma chitimihaina rë —i jato qui ja niquë.

Jatsi quiha Jesu joiniquë. Joihax yoshini, ia, tihi cabo qui ja chaniniquë, ja janacacano. Jatsi ia, yoshini, tihi cabo janacanicuë ra. Pasi ja ini quiha.

²⁷ Jatsi ratënicuë joni bo.

—¿Jahuë joni ni naa sa? Ja qui nicahi quiha yoshini pa. Jasca, ja qui nicahi quiha ia ri ra —i jaca ni quiha Jesu yoati na.

Dos ca yoshi jayanish ca joni bo Jesú jënimahuanina

Marcos 5.1-20; Lucas 8.26-39

²⁸ Ia shitahax tsi quiha Gadara icanai ca mai qui Jesu cahënicuë. Toá tsi quiha dos ca noiti ca joni bo iniquë, naa yoshi jaya cabo. Nohiria maihuahacanicuë ca quini quima ax ja bëcaniquë, Jesu bëchaxëna. Jabi jato yoshi iqui tsi caxaxëneria naa dos ca joni bo ini quiha. Ja iqui tsi toá tsi jato bahí tsi nohiria bohoyamani quiha, raquëhi na.

²⁹ Jatsi Jesu qui quënatsi quiha jahuacanicuë:

—¿Jënixo tsi noqui huënahuahai, Dios Baquë? ¿No-qui copihi mi joha rë? Jari noqui tënëtiya xaba ma xo naa ra. Tonia jari rëquë quiha —i Jesu qui jaca niquë.

³⁰ Jabi basima tsi quiha yahua jinaya pihi ini quiha.

³¹ Jatsi Jesu bënariatsi yoshi bá huaniquë toa yahua jinaya qui ja raahacacano.

—Naa joni bo pi jënimahuacasquí tsi toá ca yahua jinaya qui noqui raahuë —iriatsi-jacanicuë.

³² Jatsi,

—Bocata —i jato qui Jesu niquë.

Tsëquëyoquë yoshi bo ra. Tsëquëhax tsi quiha yahua jinaya qui ja jicocanicuë. Jatsi jibatapitsi quiha yahua tirixëni niquë. Maca ax rënichihax ia qui ja paquëyocanicuë, jabahi na. Ja nëachiyocanicuë ra.

³³ Jatsi yahua jinaya obëso cabo yaca qui jabayoniquë, tsayahax na. Toa xo tsi quiha ja jiscani ca ja yoacanicuë.

³⁴ Jatsi quiha toa yacatá ca nohiria bëyocanicuë, Jesu ini ca qui. Jesu bëchaxo tsi quiha ja bënariacanicuë, jato mai ax ja riquino.

9

Mohitamaxëni ca joni Jesú jënimahuanina

Marcos 2.1-12; Lucas 5.17-26

¹ Jatsi noti qui Jesu jicoha ca tsi ia ja shitanicuë. Shitahax tsi quiha jahuë yaca yoi qui ja caniquë.

² Yaca qui ja cahëcaquë tsi quiha ja qui toá ca nohiria bá mohiyama ca joni bënicuë, jahuë oxatí

no. Jabi Jesu qui ja chitimiriacani quiha. Ja chitimicanai jisi tsi quiha mohitimaxëni ca qui Jesu chaniniquë:

—Chamahuë baquë. Masahacaquë mi jocha ra —iquiina.

³ Jatsi shinatsi quiha yoba cahëxëni cabá huaniquë. “Dios pasomaha chanihi quiha naa joni ra” i jamë jaca ni quiha.

⁴ Jama, ja shinacanaï ca jahuë bo Jesús cahëniquë. Cahëhax jato qui ja nëcaniquë:

⁵ —¿Jënica ni toa, bërora ca yoatí? “Masahacaquë mi jocha” ¿iti ni? “Niina. Cohuë” ¿iti ni?

⁶ Jasca, nohiria ba jocha masati chama ë jaya ca ma cahëno ra —i jato qui Jesu niquë.

Jatsi mohitimaxëni ca joni qui ja chaniniquë:

—Niina. Mi oxati bihuë. Mi xobo qui cata —iquiina.

⁷ Jatsi niitapiniquë joni. Niihax tsi quiha jahuë xobo qui ja caniquë.

⁸ Ratëyoniquë nohiria, Jesús ani ca jisish na. Jatsi Dios oquëhuatsijahuacanicuë, Jesu qui jahuë chama-chamaria Diós ani iqui na.

Mateo Jesús quënanina

Marcos 2.13-17; Lucas 5.27-32

⁹ Riquiquiria tsi quiha gobierno xobo pistiá ca tsahohai ca joni, naa Mateo icanai ca Jesús jisniquë. Nohiria bo quima gobierno bax parata bichi Mateo ini quiha. Impuesto quiha. Jatsi,

—E bëta mi jono ra —i Mateo qui Jesu niquë.

Jatsi Mateo joiniquë. Joixo tsi quiha Jesu ja banahuaniquë.

¹⁰ Jabi Mateo xobo xo tsi Jesu, jahuë rabëti bo, tihi cabá pihi iniquë. Ja picano tsi quiha huëstima ca gobierno bax parata bicanaibo, jochahuaxëni cabo, tihi cabo bëcaniquë, Jesu, jahuë rabëti bo, tihi cabo yaxëna.

¹¹ Jatsi Jesu ya naa jochahuaxëni cabo iqui ca fariseobá jisniquë. Jisí tsi Jesu rabëti bo qui ja chanicaniquë:

—¿Jëniriexo gobierno parata bicanaibo, jochahuaxëni cabo, tihi cabo ya xo tsi pihi ni mato maestro pa? —iquiina.

¹² Jatsi Jesús quëbiniquë, jato nicaquí na:

—Doctor quënayamaqui jënima cabo ra. Jama doctor quënahai ca tsi xo toa iquicanaibo.

¹³ Bocahuë. Dios Chani cahëyamaqui mato ra. “Jaha ë quëëhai ca tsi xo toa ëa nohiríá noihaina, ja tëpascanai ca jahuë bo nomari” ii quiha Dios ra. Toa ma jabiti xo. Tsayacahuë. Mëstëxëni ca jaca nori ca quëscahuacanaibo quënahi ë joyamaniquë, jochahuaxëni cabo nori, Dios quiri ja bësocano iquish na —nëca tsi jodioba chama bo qui Jesu nëcaniquë.

Samati jabi yoati Jesu ja nicacanjina

Marcos 2.18-22; Lucas 5.33-39

¹⁴ Jatsi ashimanish ca Juan yamabá-na banahuacanaibo Jesu qui bëcaniquë. Bëxo tsi quiha ja nicaniquë:

—Huëstima tsi xo no samahaina ra. Jasca, samariacani quiha fariseobo ri. Jama, mi rabëti bo tsi xo toa समयamahaina pë. ¿Jënihax samayamacahi ni? —i Jesu qui jaca niquë.

¹⁵ Jatsi Jesús jato quëbiniquë:

—Joní ahui yano tsi ¿cohuë ni bëcanish ca rabëti bo? Iyamacani quiha. Ahui yahax ca joni jato bëtano tsi ranicani quiha ra. Jascaria tsi jaboqui samayamahi quiha noho rabëti bo ri, jato bëta ë nori ca iqui na. Jama, tsëquëxëhi quiha bari huëtsa, jato quima ë mëbihacaxëquë no. Toatiyá tsi samacaxëcani quiha noho rabëti bo ri, cohuëhi na.

¹⁶ ‘Jasca, quësi paxá tsi raiti siri pishpayamahi quiha nohiria. Anoma quiha. Jabi quësi paxá pi ja pishpacano tsi përesixëhi quiha raiti siri. Përesihi quiha quësi paxa ri, jaha bëquiyamajahai iqui na. (Jascaria, mato arati quinia siri jaha bëquiyamahi quiha noho tiisi paxa cato. Jamëri ca xo.)

¹⁷ Jasca, mato bichi ca sota sirixëni qui jënëria paxa ca rëhuiyamaqui mato. Anoma quiha. Ma rëhuiipino tsi bichi ca sota poshaxëhi jënëria paxa cato. Jatsi japaquëxëhi quiha jënë rë. Yoshihuahacaxëhi quiha sota ri. Jama bichi ca sota paxa ca qui jënëria paxa ca rëhuihacaxëti xo. (Jascaria, anoma tsi xo arati quinia sirí tsi noho tiisi paxa ca tiisimahaina ra. Arati quinia huëtsá tsi ja tiisimahacaxëti xo. Mato arati jabi siri jaha bëquiyamahi quiha noho tiisi paxa) —nëa tsi quiha Jesu nëcaniquë jato qui.

Jairo jahini jënimahuahacanina, Jesu sahuëti mot-sanish ca yoxa

Marcos 5.21-43; Lucas 8.40-56

¹⁸ Nohiria bo qui Jesu chanino tsi quiha ja qui jodioba chama joniquë. Johax Jesu bësojó ja mëniquë.

—Rësoyaquë noho jahi rë. Johuë. Mi mëquënë tsi noho jahi mi motsano. Mi pi jono tsi bësoxëqui tia —nëa tsi quiha johax ca chama nëcaniquë.

¹⁹ Jatsi Jesu, jahuë rabëti bo, tihi cabo joiniquë, ja bëta caxëna.

²⁰ Jabi ja bocano tsi quiha Jesu cho noitiria ca yoxa basimaniquë, Jesu motsaxëna. Doce año bo no tsi ja jimihacai ini quiha.

²¹ Jatsi yoxa shinaniquë. Shinahax, “Jahuë sahuëti pi motsahi tsi jënimaxëquia tia” i jamë ja niquë.

²² Jatsi Jesu bopinaniquë. Bopinaxo tsi quiha yoxa ja jisniquë. Jisi tsi,

—Chamahuë, noho jahiní. Mi chitimihai ca iqui tsi mi jënimahuahacaquë ra —i ja qui Jesu niquë.

Jënimatapiniquë yoxa ra.

²³ Jatsi chama xobo qui jicohax tsi quiha música acanaibo Jesús jisniquë. Jahuë jahi maihua-paimaria ja icani quiha. Anomaria ja aracanai ca pacotsa ini quiha. Jatsi jato jisi tsi quiha,

²⁴ —Bocahuë. Rësoyamaquë jahi pistia. Oxahi quiha —i nohiria bo qui Jesu niquë.

Jatsi nohiria bá osaniquë, nicahax na.

²⁵ Jatsi quiha cacha nohiria Jesús raaniquë. Raahax naquëtë qui ja jiconiquë. Jatsi jahi pistia mëquë ja biniquë. Joitapiniquë jahuë jahi ra.

²⁶ Jatsi Jesús ani ca nicayoniquë toa maí ca nohiria tëquë.

Dos ca bëco ca joni Jesús jënimahuanina

²⁷ Jato xobo Jesu jisbayaquë tsi quiha banahuatsi dos ca bëco cabá huaniquë. Banahuapama tsi ja quënacanicquë.

—Noqui shinahuë ra, David yamaba Baquë —
iquiina.

²⁸ Xobo qui Jesu jicoquë tsi quiha ja jicocaniquë
jato ri. Jatsi Jesú jato nicaniquë:

—¿Mato jënimahuati mëtsa ni ëa ra? ¿Jahuë shi-
nacanai? —iquiina.

Jatsi,

—Ati mëtsa xo mia, Ibobá —i jaca niquë.

²⁹ Jatsi jato bëro bo Jesú motsaniquë. Mot-
sapama tsi,

—Ma chitimihai iqui tsi ocapixëhi quiha ra —
jato qui ja niquë.

³⁰ Jatsi quiha ja taistëquëcaniquë. Jënima jato bëro
ini quiha. Jatsi Jesú jato yoba-yobaniquë:

—Mato ë jënimahuaha ca yoayamacahuë —
iquiina.

³¹ Jama, jisbaya tsi quiha Jesú ani yoati ja
yoabonacaniquë toa mai tëquë xo na.

Chanitimaxëni ca joni Jesú jënimahuanina

³² Bëco inish ca joni bo bocaquë tsi quiha Jesu
qui chanitimaxëni ca joni nohiria bá bëniquë. Joni
jaro quiha.

³³ Jahuë yoshi Jesú tsëcaquë tsi chanitapitsi
quiha joni niquë. Jatsi ratëyoniquë nohiria tëquë.

—Anomaria tsi xo naa joní acaina ra. No-
qui xërëquë ca nëca ca jahuë bo no jisyama-
pistiarianiquë ra —i nohiria bo ni quiha Jesu yoati
na.

³⁴ Jama,

—Yoshini chamá tsi yoshi bo tsëcahi quiha naa
joni pë. Yoshi tsi xo toa ja qui chama acaina ra —i
jodioba chama bo niquë pë.

Nohiria bo Jesú noinina

³⁵ Jabi yaca pistia bo, yaca-yacaria bo, tihi cabo qui Jesu shishoniquë, jato catiti xobo xo tsi tiisimaihaina. “Nohiria bo otocatsi quiha Dios ra” i ja niquë Chani jia ca yoabonahi na. Jasca, noitiria cabo, iquicanaibo, tihi cabo ja jënimahuaniquë.

³⁶ Jasca, nohiria huëstima ca tsayapama tsi quiha Jesu cohuënaniquë, noitiria ja icani iqui na, naa jahabëso yama ca oveja jascaria. Ja shina-huëjënacanaï ca ja cahëni quiha.

³⁷ Jatsi quiha jahuë rabëti bo qui ja chaniniquë:
—Huëstima ca tsi xo toa tēsahacati cato ra; jama, ichariama ca tēsacanaibo nori.

³⁸ Japi tēsati Ibo qui bēhoxcana ra, yonati bo ja raano iquish na, tēsati —nëa tsi quiha Jesu nēcāniquë.

10

Jahuë doce ca rabëti bo Jesú binina jahuë Chani ja yoacano

Marcos 3.13-19; Lucas 6.12-16

¹ Jatsi jahuë doce ca rabëti bo Jesú quënaniquë. Quëna xo tsi quiha jato qui chama ja aniquë nohiria quima yoshi bo tsëcati. Jasca, chama jato qui ja aniquë iquicanaibo, isicanaibo, noitiria cabo, tihi cabo jënimahuati.

² Jabi doce ca joni bo quiha Jesú biniquë raaxëna. Jato janë bo tsi xo naa: Jariapari tsi xo Simón, naa Pedro quënahacanish cato. Jaquirëquë, Simón noma Andrés. Jaquirëquë, Zebedeo baquë Jacobo. Jaquirëquë, Jacobo noma Juan.

³ Jaquirëquë Felipe, Bartolomé, Tomás, Mateo, naa gobierno bax impuesto binish cato. Jaquirëquë Alfeo baquë Jacobo, Tadeo,

⁴ Simón, naa gobierno pasomaha inish cato. Jatsi Judas Iscariote, naa soldado bo qui Jesu mëanish cato.

*Jahuë rabëti bo Jesú raanina Dios Chani yoati
Marcos 6.7-13; Lucas 9.1-6*

⁵ Naa doce ca rabëti bo Jesú raaniquë Dios Chani ja yoacano. Raaquí tsi quiha jato ja yobaniquë. Ja nëcaniquë:

—Carayanaba mai, samaria caba yaca bo, tihi cabo qui boyamacana Dios Chani yoati.

⁶ Jama, Israël ca nohiria bo qui roha bocaहुë. Bënohax ca oveja bo jascaria ca xo ra.

⁷ Capama tsi “Basima tsi xo Diós otohaina ra” itsicana.

⁸ Jasca, iquicanaibo jënimahuacana. Bësoyama cabo bësomacana. Leproso bo bahuëcana. Yoshi bo tsëcacana. Jabi copixoma tsi noho chama ma bichi iqui tsi parata biyamacana nohiria mëbiquí na.

⁹ ‘Caquí tsi parata boyamacana.

¹⁰ Jasca, rabë sahuëti, zapato bo, coti jihui, tihi cabo boyamacana. Jabi mato orihuaxëhi quiha mëbihacahax cabo.

¹¹ ‘Jabi yaca-yacaria, yaca pistia, tihi cabo qui cahëxo tsi toa xo tsi shinajiaxëni ca joni mëracana. Mërahax jahuë xobo roha tsi chitëcana. Xobo huëtsa qui boyamacana.

¹² Jahuë xobo qui jicoquí tsi jia tsi jato joihuacana.

¹³ Jia pi toá ca nohiria bá mato joihuano tsi jato bax bëhoxcana, Diós jato shomahuano iquish

na. Jama, mato pi ja joihuayamano tsi jato shomahuayamacana.

¹⁴ Jasca pi xobó ca nohiria bá mato joihuacasyamano tsi jato jisbayacana. Jasca pi yacatá ca nohiria bá mato qui nicacasyamano tsi jato jisbayacana. Jisbaya tsi mato tahë ca cospo tojtojhacahuë jato jocha jismaxëna. Toca tsi jato qui Dios caxa ma jismaxëti xo.

¹⁵ Mato parayamaquia iquia. Anomariaxëhi quiha toa nohiria bá tënëhaina ra nohiria bo copiti barí no. Sodomá ca racanish ca nohiria bo oquë ixëti quiha. Gomorrá ca racanish ca nohiria bo oquëxëhi quiha ja tënëcanaina iquia.

Johai ca tënëhaina
Marcos 13.9-13

¹⁶ Jaha bësocapa. Caxaxëniria ca lobo jascaria ca nohiria bo qui mato raaquia. Jato xërëquë ca oveja jascaria ixëqui mato. Japi quiniacaxëcahuë, naa rono ma quiniyahai jascaria. Jato xërëquëpama tsi ishima ca boto jascariacana.

¹⁷ Jasca, mato pasomaha ca nohiria bo qui quiniacaxëcahuë. Chama bo qui mato mëacaxëcani quiha quësoxëna. Jasca, jato arati xobó tsi rashahacaxëqui mato ra.

¹⁸ Ea tahëxo tsi prefecto bo, chama-chamaria bo, tihí cabo qui mato bëcaxëcani quiha, naa mato jimibo. Jatsi xaba jayaxëqui mato ra, jato qui chaniti ëa yoati na. Jatsi Dios Chani nicacaxëcani quiha carayanabo ri.

¹⁹ Jabi chama bo qui mato jimibá pi mato mëano tsi ma yoati ca yoaxëti ca yoati tsi shina-

huējēnayamacana. Toa xaba tsēquēno tsi mato qui acacaxēhi quiha ma yoaxēti cato.

²⁰ Toatiyá tsi ma chanino tsi ma yoaxēti ca mato jismaxēhi quiha Espíritu Santo. Chaniyamayoixēqui mato, Espíritu Santo ja nori.

²¹ Toatiyá tsi jabē xatē yoi mēaxēhi quiha huētsa, namēhacati. Jahuē baquē pasomahaxēhi quiha jahēpa ri. Jasca, jato nabo qui caxacaxēcani quiha xocobo ri. Caxaquí tsi chama bo qui jato nabo mēacaxēcani quiha rē, ja namēhacacano.

²² Ea tahēhax tsi mato qui caxayocaxēcani quiha nohiria tēquē. Jama, xabahamahacaxēhi quiha jatiroha ca jahuē rēso qui tēnē-tēnēcanaibo.

²³ Jatsi huēsti ca yacatá ca nohiria bá pi mato tēnēmano tsi yaca huētsa qui jabacana. Jabi baxaxēquia ra, jodioba maí ca yacata tēquē noho Chani ma yoanox pari no.

²⁴ Jabi jahuē maestro oquē ma xo jahuē alumno bo. Jasca, jahuē chama oquē ma xo yonati.

²⁵ Jabi jato maestro pi nohiria bá tēnēmano tsi tēnēmahacaxēhi quiha jahuē alumno bo ri iquia. Jabi mato maestro ma ni ēa ra? “Satanás” pi ēa nohiria bá quēnana tsi oquē ca yoixēni ca janē mato quēnacaxēcani quiha ra.

²⁶ Japi mato roacanaibo qui raquēyamacana. Bērohuahacaxēhi quiha noho Chani ra. Nicaxēhi quiha nohiria bo ra.

²⁷ Jaboqui mato qui baxēxquia quiniahi na. Jama, huēaquē tsi mato ē yoaha ca yoacaxēcahuē huēnēnē xo na, raquēxoma.

²⁸ Jasca, mato acascanaibo qui raquēyamacana. Mato yora bo roha ati mētsa ca xo, mato shina

ati mētsa jaca nomari. Jama, Dios qui nohiria raquëxëti xo. Ja tsi xo toa tënëtiya qui nohiria raati ibo-iboria, naa yora, shinana, tihi cabo quëyoti mētsa cato.

²⁹ Jabi mato ó bësöhi quiha Dios ra. Jatiroha ca cahëhi quiha. Huësti ca copiriama ca chorobo pi mai qui paquëno tsi ¿cahëyama-yamaha ni mato Jahëpa ra?

³⁰ Jasca, mato boo tëquë cahëhi quiha ra. Ja tocahacayocani quiha.

³¹ Japi raquëyamacana. Dios qui copixëni xo mato ra; naa huëstima ca chorobo oquë quiha.

³² Nohiria bo bësöjó pi “Cristó-na xo ëa” i nohiria no tsi noho naipá ca Jahëpa bësöjó tsi “Nohó-na xo toa” ixëquia ëa ri.

³³ Jama, nohiria bo bësöjó pi ëa pasomaha nohiria chanino tsi noho naipá ca Jahëpa qui “Nohó-na ma xo toa” ixëquia ëa ri.

*Jesu iqui tsi oquëxnahacaxëhi quiha nohiria
Lucas 12.51-53; 14.26-27*

³⁴ ‘¿Jahuë qui tsi mai qui ë joni? ¿Jia tsi nohiria racanabëquimahi ë joni pa? Tocati ë joyamaniquë. Nohiria oquëxnamahi ë joquë ra, jia tsi jato racanabëquimahi nomari. Oquëxnamahai ca saipi jascaria tsi xo toa ë bëhai ca chani ra.

³⁵ Joquë ëa ra, jahuë jahëpa pasomaha baquë janaxëna, jahuë jahëhua pasomaha jahi janaxëna. (Joquë ëa ra, jahuë raisi pasomaha raisi janaxëna.)

³⁶ Ea tahëhax tsi mato qui caxa-caxariaxëhi quiha mato xobó ca yoi bo ra.

³⁷ ‘Ea oquë pi jahuë jahëpa, jahuë jahëhua, tihi cabo noihi tsi nohó-natimaxëni ca xo toa nohiria ra.

Jasca, jahuë baquë bo, jahuë jahi bo, tihí cabo pi oquë tsi noihi tsi nohó-natimaxëni ca xo ra.

³⁸ Mato cruz yoi pi iayamahi tsi ëa pi bahuayamahi tsi noho rabëti iti mëtsama xo mato iquia.

³⁹ Jabi jahuë shina bënoxëhi quiha jahuë shina xabahamacatsai cato. Jasca, jahuë shina bëboxëhi quiha ëa iqui tsi jahuë shina bënohai cato.

Premio bo Diós noqui acaina

Marcos 9.41

⁴⁰ ‘Jabi ëa yoi joihuahi quiha mato joihuahai cato. Jasca, ëa pi joihuaquí Dios yoi, naa ëa raanish ca joihuahi quiha.

⁴¹ Dios Chani bëhai ca ma joihuano tsi jia tsi mato copixëhi quiha Dios, Dios Chani bëhai ca ja nori iqui na. Jato copi jascaria ca bixëqui mato iquia. Jasca pi shina jiaxëni cabo joihuahi tsi jia tsi copihacaxëqui mato ra. Jato copi jascaria copihacaxëqui mato ri.

⁴² Ea tahëxo tsi noho rabëti bo pistia roha tsi ma mëbino tsi mato copixëhi quiha Dios iquia —nëa tsi Jesu nëcaniquë.

11

Jahuë rabëti bo Jesu qui Juán raanina

Lucas 7.18-35

¹ Jatsi quiha Jesú jisbayaniquë jahuë doce ca rabëti bo yobaxo na. Jisbaya tsi quiha toa maí ca yaca bo xo tsi ja tiisimaniquë. Dios Chani ja yoaniquë.

² Jabi toatiyá tsi quiha presó Juan yamabo iniquë. Preso xo tsi Cristó acai ca jahuë bo ja

nicaniquë. Nicaxo tsi quiha jahuë rabëti bo huësti huësti ca Jesu qui ja raaniquë, Xabahamati Ibo Jesu iqui ca nicaxëna.

³ Jatsi Jesu ja nicacanicuë:

—“Joxëti xo Xabahamati Ibo” i noquii quiha Juan ra. ¿Toa ni mia sa? ¿Joni huëtsa ó pasoxëhi ni noa sa? —i Jesu qui jaca niquë.

⁴ Jatsi Jesús jato quëbiniquë:

—Jahari bocata. Ma tsayahana, ma nicahana, tihì cabo Juan yoacata.

⁵ Taiscani quiha bëco cabo. Tapicani quiha huico choni jaya cabo. Jënimahuahacahi quiha lep-roso cabo, naa bonohuaxëni cabo. Pasohi quiha pasoyamacanaibo. Bësotëquëcani quiha bësoyama cabo. Xabahamati Chani nicacani quiha noitiria cabo.

⁶ Rani-ranicani quiha ëa chahahuacanaibo ra. Tihì ca tsi yoata —nëa tsi jato qui Jesu nëcaniquë.

⁷ Nicahax tsi quiha jahari Juan qui ja bocanicuë. Jaquirëquë nohiria bo qui Jesu chaniniquë Juan yoati na.

—¿Jahuë ó ma pasoni jisxëna, xabachá ca Juan qui boquí na? ¿Cahëtimaxëni ca chamayama ca joni ó ma pasoni pa?

⁸ ¿Jahuë jisi ma bocani? ¿Copixëni ca raiti sahuë ca joni jisti ó ma pasoni pa? Toca tsi ja iyamani quiha. Jabi xobo-xoboriá tsi racacani quiha copixëni ca sahuëti jaya cabo.

⁹ ¿Japa? ¿Jahuë ó ma pasoni jisxëna? Ea yoacahuë. ¿Dios Chani yoati ibo ó ma pasoni pa? Mato parayamaquia. Dios Chani yoati ibo oquë ca ma jisyamëquë ra.

10 Jabi Juan yoati tsi Dios chaniniquë Quënëhacanish cabo ó no. Nëcahi quiha:
 “Mia bëbo noho Chani bohái ca raaxëquia.
 Jariapari mi quinia rohahuaxëhi quiha”
 i Dios ni quiha.

11 ‘Mato parayamaquia ra. Yama tsi xo nohiria xërëquë tsi Juan oquë ca bësohax cato ra. Jama, Juan oquë ca tsi xo toa Diós otohái cato ó ca iriama cato ra —nëa tsi Jesu nëcaniquë Juan yoati na.

12 ‘Jabi jahuë yonoco ati Juan chitahëhuaquë rohari tsi jahuë chani qui caxa xo huëstima cabo. Jaboqui jasca pi xo rë. Ibo Diós nohiria bo otohái ca quinia quëyocascani quiha pë. Anomaria tsi xo toa ja acanaina.

13 Jabi siri tsi Dios Chani yoahi Juan jonox pari no tsi Quënëhacanish cabá chani-chanipaoniquë Ibo johái ca yoati na.

14 “Joxëhi quiha Elías” i jaca paoni quiha. Jabi Juan tsi xo toa joxëhai ca Elías iquia. ¿Ja quënëcani ca chahahuacanaí?

15 Nicati pi mëtsaquí tsi nicacahuë.

16 ‘¿Jënixëhi ni ëa pë, naa jaboqui bësocanaí ca nohiria yoati na? Plazá ca chotëxëni ca xocobo jascaria ca xo rë. I-iquí tsi nëca tsi quënacaqui:

17 “Mato bax pi bisto no ino tsi pabëcasyama xo mato pë. Jasca, mato bax pi no nahuarino tsi aracasyama xo mato pë” iquiina. Jabi naa chotëxëni ca xocobo jascaria tsi xo naa nohiria bo ra.

18 Jabi Juan joquë tsi mato qui yoi quiha jahuë jabi iniquë pë. Johax ja samaniquë. Jënë ja ariayamaniquë. Tocajaquë tsi “Yoyoxëni tsi xo naa joni ra” iyoniquë nohiria tëquëta.

¹⁹ Jatsi ë joquë, naa Nohiria Baquë ë nori cato. Ea ti tsi xo oriquihaina. Jasca ëa ti tsi xo toa jënë acaina. Tocahëno tsi ë qui yosacaqui pë. “Oriquiti-naxëni, pahëxëni ca tsi xo toa” icaqui. “Tsayacapa, impuesto bicanaibo, jochacanaibo, tihi cabo ya rabënahi quiha pë” ii quiha jatiroha cabo ëa yoati na. Jabi mato qui yoi tsi xo noho jabi, ë acaina, tihi cabo. Jasca, mato qui yoi ini quiha Juan jabi jaa ri pë. Jama, tiisiyoi-canaibo qui jia tsi xo noba jabi bo, no acaina ra —nëa tsi nohiria bo qui Jesu nëcaniquë.

Nicamixëni ca yaca bo

Lucas 10.13-15

²⁰ Jatsi yaca bo, naa ja ani ca jisti bo jisnish cabo raahatsi quiha Jesú huaniquë. Jato ja raahani quiha jato jocha quima Dios quiri ja bësoyamacani iqui na.

²¹ Ja nëcaniquë:

—Noitirixëhi quiha mato Corazín cabá. Noitirixëhi quiha mato ri Betsaidá cabá. Mato yaca bo xo tsi huëstima ca jisti bo acacani quiha; mahitsa rë. Jabi jochahuaxëni ca Tiro y Sidón yaca bo xo pi jasca ca jisti bo acacarohano tsi naama tsi jato jocha quima Dios quiri ja bësoquë acani quiha. Bamaxoma tsi moro ja sahuëquë acani quiha cohuëquí na. Jasca, chihi mishpó tsi ja tsahoquë acani quiha jato cohuë jismaxëna.

²² Jabi copiti barí tsi anomariaxëhi quiha mato copi ra; naa Tiro, Sidón, tihi cabo yacatá ca jochahuaxëni ca nohiria oquë nori.

²³ ¿Japa mato Capernaum yacatá cabá? ¿Nai qui bocascanai pa? ¡Maj! Tënëtiya qui botëxëqui

mato ra. Mato yacata ax tsi huëstima ca jisti bo acacanicuë ra; mahitsa rë. Jabi jochahuaxëni ca Sodoma xo pi jasca ca jisti bo acacarohano tsi ja chahahuacuë acanicuë ra. Jato yaca potas-hacayamaquë ani quiha ra.

²⁴ Japi shinacahuë. Copiti barí tsi anomariaxëhi quiha mato copi ra. Jochahuaxëni ca Sodoma oquë ixëti quiha —nëa tsi Jesu nëcanicuë toa yaca bo yoati na.

“E qui bëcana joixëna” i Jesu nina

Lucas 10.21-22

²⁵ Naatiyá tsi bëhoxpama tsi Jesu nëcanicuë:

—Mi qui “Gracias” iquia noho Jahëpá, cahëyamacanaibo qui mi chani jia ca mi jismaha quëshpi na. Maí ca tiisi jaya cabo, cahëxëni cabo, tihi cabo cahëmayamaqui mia ra. Jato joma quiha. Ja quëshpi tsi “Gracias” iquia ra.

²⁶ Jabija, tocahi tsi raniqui mia, noho Jahëpá —i Jahëpa quiina.

²⁷ Jatsi,

—Chama ë qui noho Jahëpá anicuë ra jahuë bo tëquë yonati. Jabi yama tsi xo toa ëa, naa Dios Baquë-baquëria ca cahëyoihai cato. Noho Jahëpa roha tsi xo toa ëa cahëyoihai cato iquia. Jasca, yama tsi xo toa Jahëpa Dios cahëxëni cato. Jahëpa Dios cahëxëni ca roha ca ëa xo naa, naa jahuë baquë. Jasca, Jahëpa Dios cahëcane quiha chahahuacanaibo ri. Jato qui noho Jahëpa jisiquimaquia, ja cahëcano iquish na.

²⁸ E qui bëyocana mato joicanaibá. E qui bëcana, ihuë ca jabi papicanaibá. Mato joimaxëquia ra.

²⁹ Ihuë yama tsi xo toa mato qui ë acatsai ca yugo, naa noho yoba. Bicana. Mato ë tiisimano. Ea ti tsi xo ishima. Ea ti tsi xo caxayama. Noho yugo pi bichi tsi joixëqui mato ra.

³⁰ Bëro tsi xo noho yugo papihaina. Ihuë yama tsi xo toa mato qui ë acai ca yoba ra —i nohiria bo qui Jesu niqüë.

12

Joiti bari yoati na

Marcos 2.23-28; Lucas 6.1-5

¹ Jaquirëquë trigo huai tsi nacohi quiha Jesu iniquë jahuë rabëti bo ya. Joiti bari ja ini quiha. Jabi paxnaquí tsi quiha jahuë rabëti bá trigo bimi risaniquë piti.

² Jatsi ja acani ca jodiobo chama bá jisniquë, naa fariseobo icanish cabo. Jisi tsi Jesu qui ja quësocaniquë:

—Tsayapa. Joiti barí tsi anoma ca acani quiha mi rabëti bo ra. Yonococani quiha pë —iquiina.

³ Jatsi Jesús jato quëbiniquë:

—¿Quënëhacanish cabo ó ca noba David yamabá ani ca ma tsayamayamani, naa jahuë joni bo ya paxnaquí na?

⁴ Dios xobo ja jiconi quiha ra jahuë joni bo ya, arati ibo ba mapari bixëna. Toa xo tsi Dios qui aquëquëmani ca mapari ja pini quiha. Jasca, pini quiha jahuë joni bo ri. Roa toa ja acani ini quiha. Pinoma quiha. Arati ibo ba piti ja ini quiha.

⁵ Jasca, ¿Moisés quënëni ca ma tsayamayamani? Jatiroha ca joiti barí tsi yonocohi quiha arati ibo bo ra. Jënima tsi xo toa joiti barí tsi

ja yonococanaina ra. Yonocojacano tsi jato qui quësoyamaqui mato pë.

⁶ Jama, ë qui tsi xo toa ma quësocanaina rë. Jaha quiniacaxëcahuë. Mato xërëquë tsi xo toa mato arati xobo, mato yoba, tihi cabo oquë cato iquia.

⁷ Quënëhacanish cabo pi cahërohahi tsi ë qui, naa anoma ca ayamahai ca qui ma quësoyamaquë aquë ra. “E qui oquë-oquëria tsi xo toa ëa ma noihaina ra, naa ë qui ma acai ca jaca nomari” i Dios ni quiha.

⁸ Jasca, joiti bari ibo-iboria ca ëa xo naa ra, naa Nohiria Baquë ë nori cato –nëa tsi jodiobo chama bo qui Jesu nëcaniquë.

Mëquë choni ca jaya ca joni

Marcos 3.1-6; Lucas 6.6-11

⁹ Jodiobo chama bo Jesús jisbayaniquë. Jisbaya tsi quiha jodioba catiti xobo qui ja jiconiquë.

¹⁰ Jabi toá tsi quiha mëquë choni jayanish ca joni ini quiha. Toá tsi ini quiha Jesu qui quësocascanai ca joni bo ri. Jatsi Jesu ja nicacanicuë:

—¿Jënima ni joiti barí tsi jënimahuahaina? ¿Noba yoba pasomaha ma ni? —iquiina, ja qui quësocatsi na.

¹¹ Jatsi nëca tsi Jesús jato quëbiniquë:

—Joiti barí pi maiquini qui mato oveja huësti ca paquërohano tsi ¿ma tsëcayamaquë ana?

¹² ¿Jabi oveja oquë ma ni nohiria ra? Japi jënima tsi xo joiti barí tsi jia ca acaina iquia —i jato qui Jesu niquë.

¹³ Jatsi noitiria ca joni qui Jesu chaniniquë:

—Mi mëquë yoi mëtahuë —iquiina.

Jatsi jahuë mëquë yoi ja mëtaniquë. Jënimatapiniquë jahuë mëquënë ra; jahuë mëquë huëtsa jascaria iquiina.

¹⁴ Jatsi jodiobo chama bá jisbayaniquë caxahi na. Joiti barí tsi ja jënimahuani iqui tsi Jesu ja namëcascani quiha. Jabi toca tsi quiha ja shina-shinacanicquë pë, namëti quinia mërahi na.

Isaías yamabá quënënina Jesu yoati na

¹⁵ Jabi ja namëcascanai ca Jesú nicaniquë. Nicaxo ja jisbayaniquë. Jatsi huëstima ca nohiriá bahahuaniquë. Jatsi bëcanish ca iquicanaibo tëquë ja jënimahuanicquë.

¹⁶ Jënimahuaxo tsi quiha jato ja yobanicquë tsohuë ca ja iqui ca yoayamati.

¹⁷ Jabi ja ani cató tsi quiha Isaías yamabá quënëni ca jatihuahacani quiha. Jabi nëca tsi quiha Dios chaniniquë jahuë Baquë yoati na.

¹⁸ “Noho yonati tsi xo naa ra.

E biniquë noho yonoco ja ano.

E noihai ca tsi xo naa.

Ja qui raniquia.

Noho shina ja qui axëquia.

Jatiroha ca nohiria bo ó bësoxëhi quiha.

¹⁹ Jasca, johax iquinayamaxëhi quiha.

Joi mërayamaxëhi quiha.

Jahuë joi choshayamaxëhi quiha.

²⁰ Noitiria cabo roayamaxëhi quiha.

Jaha pasocanaibo ranihuaxëhi quiha.

Ja pasomaha cabo bëboxëhi quiha, Dios mëstëxëni ca yoba nohiria bá cahëno iquish na.

²¹ Jasca, ja qui chitimicaxëcani quiha maí ca nohiria bo tëquë”

i Dios ni quiha ja quënëni cató no.

*Yoshi bëboti chama Jesú jayahaina
Marcos 3.20-30; Lucas 11.14-23*

²² Jatsi Jesu qui noiti ca joni nohiria bá bēniquē ja jēnimahuahacano. Bēco ca joni quiha. Jasca, jaro ja ini quiha, yoshi ja jayani iqui na. Jabi naa joni Jesú jēnimahuaniquē. Jaquirēquē chaniti mētsa joni iniquē. Jasca, ja taisniquē ra.

²³ Jatsi ratēyoniquē nohiria tsayahax na.

—¿Johai ca Xabahamati Ibo, naa David yamaba chahitaxocobo ma ni naa joni sa? —i jaca niquē ja ani ca tsayahax na.

²⁴ Toca tsi nohiria chanicanai ca nicaxo fariseobá quēbiniquē, naa jodioba chama bo:

—Ja qui Satanás chama aquē ra. Ja tsi xo toa yoshi tsēcati chama jaya xo ra —iquiina.

²⁵ Jama, ja shinacana ca Jesú cahēniquē. Cahēhax chama bo qui ja chaniniquē:

—Quēyohacaxēhi quiha país ca nohiria bo, ja ni-anacaquē no. Jasca, quēyohacaxēhi quiha xobó ca nohiria bo, yacatá ca nohiria bo, ja iquinacaquē no. Yonocobēquinatimaxēni ca xo.

²⁶ Jasca, Satanás-na maxo pasomaha pi Satanás maxo huētsa iquinano tsi ¿jēnahuariahax jahuē chama naamana?

²⁷ Jasca, ¿Satanás chamá tsi jahuē yoshi bo natsēcahi ni ëa pa? Jabi Satanás ëa mēbipino tsi ¿tsohuē ni toa mato banahuacanaibo qui chama acax cato, yoshi bo natsēcati? Jabi yoshi bo natsēcani quiha mato banahuacanaibo ri. Mato banahuacanaibá acai cató tsi noqui bēro xo janyama ca ma shinahaina ra.

²⁸ Yoshi bo natsēcati chama ë qui acax ca tsi xo Dios Shinana. Ja tsi xo toa ëa mēbihaina. Jaha tsi ë acai cató tsi bēroria tsi xo toa mato qui Diós yonati

chama jaya cato ra. Joquë Cristo, naa nohiria bo Xabahamati Ibo iquia ra.

²⁹ ¿Jënahuariahax raca joni chamaxëni cato xobo qui joni jicona yomaxëna? ¿Jariaparí tsi chamaxëni ca joni nëxayamayamaxëhi ni? Nëxaxo jahuë jahuë bo yomati mëtsa xo. Jascaria, jahuë yoshi bo niahacanox pari no tsi nëxahacaxëti xo Satanás ri.

³⁰ ‘Jabi ëa pasomaha yoi tsi xo toa ë bëtama cato. Jasca, Dios yonoco yoshihuahi quiha ëa mëbiyamahai cato.

³¹ Jasca, jatiroha ca jocha, jatiroha ca chani yoi cato, tihi cabo masaxëhi quiha Dios. Jama, Espíritu Santo pasomaha pi nohiria chanino tsi jahuë jocha masayamaxëhi quiha Dios.

³² Jabi ëa pasomaha pi nohiria chanino tsi iriama tsi xo toa. Jahuë jocha masaxëhi quiha Dios. Jama, Espíritu Santo pasomaha pi nohiria chanino tsi jahuë jocha masayamaxëhi quiha Dios. Masahaca-timaxëni ca jocha tsi xo toa ra.

Jahuë bimi iqui tsi jihui cahëqui noa

Lucas 6.43-45

³³ ‘Jabi jahuë bimi iqui tsi jihui cahëqui noa. Jahuë bimi tsayaqui noa. Jatsi bimi jia ca saihuahi quiha jihui jia cato. Jama, jihui yoi tsi xo toa pinoma ca bimi saihuahaina. Yoi quiha.

³⁴ Jisa rono ba xocobá. ¿Jënahuariahax jia ca ma chanina, yoixëni cabo imaquë no. Yoixëni ca jahuë bo pi nohiria bá shinano tsi anomaxëhi quiha toa ja chanicanai ri.

³⁵ Jascaria, jahuë chani jia cató tsi bërohuahacaxëhi quiha shina jia cato. Jasca, yoi

ca saihuahi quiha joni yoixëni cato, naa jihui jascaria. Jahuë jabi quiha.

³⁶ Jabi huëstima tsi xo mahitsa ca chani rë. Jasca, jaroa ca barí tsi copihacaxëti quiha nohiria jato chani yoi ca tëquë quëshpi na iquia.

³⁷ Toa barí tsi mato chaní tsi copihacaxëqui mato. Jatsi paquëmahacaxëhi quiha chani jia ca chanihai cato. Jama, tënëmahacaxëhi quiha chani yoi ca chanihai cato ra –nëa tsi chama bo qui Jesu nëcaniquë.

Jisti nohiria bá jiscasnina

Marcos 8.11-12; Lucas 11.29-32

³⁸ Jatsi Moisés yoba cahëxëni cabo, fariseobo, naa jodioba chama bo, tihi cabo chaniniquë Jesu qui. Ja nëcacaniquë:

–Jisti mi ano, maestró. Jisti jiscasqui noa –iquiina, jahuë chama jiscastsi na.

³⁹ Jatsi Jesú quëbiniquë:

–Anomaria tsi xo jaboqui bësocanaibo rë. Jisti ó quëëmixoniria tsi xo naa Dios qui chitimiya-macanaibo ra. Jatsi Jonás jisti roha jato qui acacaxëhi quiha.

⁴⁰ Jabi tres barihani, tres baquicha, tihi cabo tsi Jonás raaniquë sani chahita jatoquë no. Jascaria tsi tres barihani, tres baquicha, tihi cabo raaxëquia ëa ri mai xará no.

⁴¹ Jatsi quiniacaxëcahuë. Copiti bari-baririá tsi niixëhi quiha Ninivé ca nohiria bo mato qui quësoxëna. Jato qui Dios Chani Jonás yoaquë tsi quiha jato jocha quima Dios quiri ja bësocani quiha, nicahax na. Jama, jaboqui nëá xo Jonás yamabo oquë cato. Jaha chaha huacas-yamaqui

mato pë. Ja tsi xo toa mato qui quësocaxëcani quiha Ninivé ca nohiria bo ra.

⁴² Jasca, copiti bari-baririá tsi mato qui quësoxëhi quiha yoxa chama ri, naa Saba mai ax jonish cato. ¿Nëama ax ja joyamayamani Salomón yamaba tiisi nicaxëna? Jama, jaboqui nëá xo Salomón yamabo oquë cato. Ja qui nicacasyamaqui mato pë. Ja tsi xo toa mato qui quësoxëhi quiha toa yoxa chama ri –nëa tsi chama bo qui Jesu nëcaniquë.

Bacahai ca yoshini

Lucas 11.24-26

⁴³ –Jabi joni quima tsëquëhax tsi quiha xabachá tsi co-cohi quiha yoshini, iti huëtsa mërahi na. Joicatsi quiha. Mahitsa mërahax,

⁴⁴ “E jisbëriani ca xobo qui jahari caquia ra” i jamë i quiha. Jatsi quiha jahari cahi quiha. Cahax jahuë iti siri jisi quiha. Jaboqui jënima quiha, bahuëhaca xobo jascaria.

⁴⁵ Jatsi cahi quiha jabë yoshi bo mërahi na. Mëraxo tsi siete ca yoshi oquë ca bëhi quiha ja bëtati. Jatsi pë ja bëta joni qui jicocani quiha yoshi huëtsa bo ri, racaxëna. Japi noiti-noitiria xo toa joni ra. Ja iqui tsi jaboqui oquë tsi xo toa joni yoyo rë. Jabi naa joni jascariaxëhi quiha jaboqui bësocanai ca yoixëni cabo ri. Oquëriaxëhi quiha ma noitihaina ra –nëa tsi quiha Jesu nëcaniquë toá ca nohiria bo qui.

Jesu jahëhua, jahuë xatë bo

Marcos 3.31-35; Lucas 8.19-21

⁴⁶ Jari nohiria bo qui chanihi quiha Jesu iniquë, jahuë jahëhua, jabë xatë bo, tihì cabo xobo qui

cahëquë no. Cahëhax tsi quiha xobo cacha ja niicaniquë. Nihax,

—Jesu ya chanicasqui noa —i jaca ni quiha.

⁴⁷ Jatsi,

—Cacha tsi xo mi jahëhua, mibë xatë bo. Toá tsi niicani quiha. Mi bëta chanicascani quiha ra —i huësti ca nohiria niquë Jesu qui.

⁴⁸ Jatsi quiha,

—¿Tsohuë ni toa noho jahëhua yoi ra? ¿Tsohuë ni toa ëbë xatë yoi bo ra? —i nohiria bo qui Jesu niquë.

⁴⁹ Jatsi quiha jahuë rabëti bo qui ja mëtoniquë.

—Tsayapa. Nëá xo noho jahëhua yoi. Nëá xo ëbë xatë bo.

⁵⁰ Jabi noho noma yoi, noho yoxa ca yoi, noho jahëhua yoi tsi xo toa noho naipá ca Jahëpa ó quëëhai ca acai cato ra —i jato qui Jesu niquë.

13

Bëro sayanish cato

Marcos 4.1-9; Lucas 8.4-8

¹ Toa barí roha tsi quiha xobo Jesús jisbayaniquë. Jisbaya tsi quiha ia qui ja caniquë. Caxo tsi quiha toa xo tsi nohiria ja tiisimaniquë tsahoxo na.

² Jatsi quiha ja qui nohiria quëtsoniquë. Anomaria ca nohiria ini quiha. Huëstima ca iqui tsi noti qui Jesu jiconiquë. Jatsi noti xo jato ja tiisimani quiha, tsahoxo na. Mai quëmapó tsi mani ini quiha nohiria tëxë.

³ Jatsi huëstima ca jahuë bo jato ja yoaniquë chaniquí na. Bëroria ca chani quiha. Ja nëcaniquë:

—Bëro sayahi huësti ca joni caniquë.

⁴ Jahuë huai sayajahuano tsi huësti huësti ca bëro bahi tapaí xapaquëniquë. Jahá ca bëro isa bá pini quiha joxo na.

⁵ Jatsi bëro huëtsa maxax mai qui xapaquëniquë, naa iriama ca mai cató no. Toá tsi quiha bëro shinahatapiniquë, oti yama pi mai ini iqui na.

⁶ Bari tsëquëquë tsi quiha ja mëshahaca-caniquë. Tapo mishni quiha. Ja iqui tsi ja chonicaniquë rë.

⁷ Jatsi huësti huësti ca bëro masa xërëquë xapaquëniquë rë. Bëro ya tsi quiha shinahabëquiniquë masara. Jatsi banahaca ca jocohai ca ja mapaniquë rë.

⁸ Jama, bëro huëtsa quiha mai jiaxëni ca qui xapaquëniquë. Bimi ja saihuacaniquë. Cien ca bëro huësti ca maxó saihuaniquë. Maxo huëtsa setenta. Maxo huëtsa treinta —nëa tsi Jesu nëcaniquë.

⁹ Jatsi,

—Ea nicaxëti xo jatiroha cabo ra —i Jesu niquë nohiria bo qui.

Jonë ca chani yoati na

Marcos 4.10-12; Lucas 8.9-10

¹⁰ Jatsi Jesu qui jahuë rabëti bo bëcaniquë.

—¿Jënixo tsi toca ca chani noqui yoahai sa? Mi chani cahëyamaqui noa rë —i jaca niquë.

¹¹ Jatsi Jesús jato quëbiniquë:

—Mato qui acacaniquë Dios jonë ca tiisi ra, naa Diós otohái ca jahuë bo yoati na. Jama, naa chani cahëyamahi quiha nohiria tëxë. Jato qui jonë quiha.

¹² Japi jia pi ë qui ma nicano tsi anixëhi quiha ma bichí ca tiisi. Cahëyoixëqui mato ra. Jama,

naa ma bichi ca tiisi pistia ca bënnoxëqui mato, nicariayama-piquí na.

¹³ Ja tsi xo toa nëca ca chani nohiria bo qui chaniquia, nicaxo ja cahëyamacano.

¹⁴ Toca tsi jatihuahacaxëhi quiha Isaías yamabá quënënina jato yoati na. Jabi ja yoani ca tsi xo naa: “Cahëyamapistiariacaxëcani quiha, nicaxo na. Jasca, tsaya-tsayapama tsi jabija ca jisya-macaxëcani quiha.

¹⁵ Quëstoria tsi xo naa nohiria ba shinana.

Nicacasyamacani quiha pë.

Bëpëquëyamacani quiha ra.

Ja tsi xo toa jabija ca jisyamacaxëcani quiha rë.

Ja tsi xo toa nicayoiyamacaxëcani quiha rë.

¿Jënahuariahax ë qui ri ja bësocana, jënimahuahacaxëna?”

i Isaías yamabo ni quiha jato yoati na.

¹⁶ Jama, shoma xo mato ra. Tsaya-tsayapama tsi jabija ca jisqui mato ra. Jasca jia tsi jabija ca jahuë bo nicahi quiha mato pahoqui.

¹⁷ Jatsi ma shina-bënoyamano ra. Jabi ëa ma jisquë. Jasca, noho chani ma nicaquë. Jabi ma jisi ca jisti bo, naa ë acai ca jisti bo ó quëëni quiha huëstima ca Dios Chani yoanish cabo jisxëna. Jasca, ma nicaha ca chani nicati ó ja quëëcani quiha, nicati mëtsama jaca nori —nëa tsi jahuë rabëti bo qui Jesu nëcaniquë.

*Ja yoaha ca chani Jesú bërohuanina
Marcos 4.13-20; Lucas 8.11-15*

¹⁸ —Ea nicacana. Jaboqui yoaha ca chani bërohuaxëquia, naa bëro sayanish ca chani yoati na. Ma cahëyoino.

¹⁹ Toa bahi tapaí ca bëro jascaria tsi xo toa Ibo Dios Chani cahëyamacanaibo, nicaxo na. Ja nicanano tsi quiha johi quiha Satanás. Joxo tsi quiha jato shina ó banaha ca Chani mëbihi quiha rë.

²⁰ Jasca, maxax qui sayaha ca bëro jascaria tsi xo nohiria huëtsa. Ranixo tsi Dios Chani biriacani quiha, nicaxo na.

²¹ Jama, naamayamahi quiha ja chahahuacanaina rë, tapo yama ca jascaria jaca nori iqui na. Dios Chani pi iqui tsi tënëhi tsi jahari bësotapi-cani quiha pë.

²² Jatsi masa xërëquë sayaha ca bëro jascaria tsi xo nohiria huëtsa. Dios Chani nicacani quiha jato ri; jama, Dios quima jato ninihi quiha maí ca jahuë bo, naa jaha ja quëëcanaina. Maí ca jahuë bo shinacani quiha pë. Jatsi Dios Chani, naa sayaha ca bëro tsihaqui quiha parata ó ja quëëcanaina ra. Jasca, tsihaqui quiha jato ranihuahai ca jahuë bo rë. Ja quëshpi tsi jato shina ó tsi anitimaxëni tsi xo Dios Chani ra.

²³ Jama, mai jiaxëni cato ó ca sayahaca ca bëro jascaria tsi xo nohiria huëtsa, naa Dios Chani nicananaibo. Nicaxo tsi Dios Chani cahëcane quiha ra. Dios bax saihuacani quiha. Huësti ca maxo tsi xo cien ca saihuahaina. Maxo huëtsa tsi xo setenta ca saihuahaina. Maxo huëtsa tsi xo treinta ra —nëa tsi Jesu nëcaniquë, jahuë chani bërohuahi na.

Trigo bimi naxërëquë ca masara chani

²⁴ Jatsi chani huëtsa jahuë rabëti bo qui Jesús aniquë, naa Diós nohiria copixëhai yoati na. Ja nëcaniquë:

—Bëro jia ca jahuë huaí tsi joní sayahai ca jascaria tsi xo Diós otohaina.

²⁵ Jama, ibo oxano tsi baquichá johi quiha ibo qui caxahai cato. Joxo tsi bëro yoi sayahi quiha iboba huaí no pë. Masara ca bëro quiha. Jahuë trigo naxërëquë tsi quiha toa bëro sayahi quiha pë. Sayahax jabahi quiha.

²⁶ Jatsi quiha shinahaniquë trigo. Bimijaquë tsi quiha jisiquiniquë masa ri.

²⁷ Jatsi quiha huai ibo qui yonati bo bëcaniquë. Johax, “Bëro jia ca roha no bananiquë huaí no pë, taitá. ¿Jahuëniahax masa joha sa?” i jaca ni quiha.

²⁸ Jatsi ibo nëcaniquë: “Tonia masa bëro bananiquë pë ë qui caxahai cato” iquiina. Jatsi, “¿Masa mëxaxëhi ni noa ra?” i ibo qui yonati bo niquë.

²⁹ “Ayamacana. Masa pi mëxaquí tsi noho trigo ri ma mëxamitsa rë.

³⁰ Jariapari ja shinahabëquicano. Jatsi tësatiyá tsi ‘Masa pari mëxacana’ ixëquia yonati bo qui. Mëxaxo tsi nëxacana mëshati. Jaquirëquë noho trigo xobo qui bëcahuë, tësaxo na” i noho yonati bo qui xëquia —nëa tsi Jesu nëcaniquë.

Mostaza bëro chani

Marcos 4.30-32; Lucas 13.18-19

³¹ Jatsi chani huëtsa Jesú yoaniquë:

—Huaí tsi bëro mishni quiha, naa mostaza bëro joní bananina. Toa bëro jascaria tsi anixëhi quiha Diós nohiria bo otohaina.

³² Mishni-mishniria tsi xo naa bëro ra. Jama, shinahaquí tsi pistiama tsi xo jahuë jihui ra. Banahaca ca jochai ca huëtsa bo oquë quiha. Shinahacax jihui manëhi quiha. Jatsi jahuë mëshi bo ó tsi paihi quiha isa bo ra —i Jesu niquë tiisimahi na.

Levadura chani
Lucas 13.20-21

³³ Jaquirëquë chani huëtsa Jesú yoaniquë:

—Harina somo ca ya yoxá tēohacai ca levadura jascaria tsi xo Diós otohaina. Tres medidá tsi levadura tēohaqui yoxa, harina tēquë shapo-huaxëna —i Jesu niquë.

Ejemplo bá tsi Jesu chaninina
Marcos 4.33-34

³⁴ Nohiria bo qui chanipama tsi nēca ca chani bá roha tsi Jesu chaniniquë. Ejemplo bo yama tsi ja chaniyamani quiha.

³⁵ Jabi ejemplo bá tsi ja chani-chaniniquë, Dios Chani yoanish cató quënëni ca jatihuaxëna. Jabi Jesu yoati ja yoani tsi xo naa:

“Chani bo, naa ejemplo bá tsi nohiria bo qui chanixëhi quiha.

Chanihax jonë ca jahuë bo bërohuaxëhi quiha, naa mai nēhohuahacanitiya rohari ca jahuë bo”
iquina.

Masara chani Jesú bërohuana, naa trigo naxërëquë ó tsi bëroyoi bananina

³⁶ Jatsi toa nohiria huëstima ca Jesú jisbayaniquë. Jisbayá tsi quiha xobo qui ja jiconiquë. Jatsi jahuë doce ca rabëti bo ja qui bëcaniquë.

—¿Jënihi ni naa trigo huaí ca masara chani sa? Noqui yoahuë —i ja qui jaca niquë.

³⁷ Jatsi quiha toa chani Jesú bërohuaniquë:

—Ea ti tsi xo toa bëro jia ca banahai cato, naa Nohiria Baquë ë nori cato.

³⁸ Jatsi nohiria bo jascaria tsi xo huai. Jatsi, Dios baquë bo tsi xo toa bëro jia cabo. Jato otoxëhi quiha Dios. Jatsi, Satanás baquë bo tsi xo toa bëro yoi bo.

³⁹ Jatsi ë qui caxahai ca, naa bëro yoi sayanish ca tsi xo Satanás. Jatsi tësatiyá tsi xo toa xaba rëso, naa jaroha ca bari. Jatsi tësacanaibo tsi xo ángel bo.

⁴⁰ Mëshahacati ca mëxahacahai ca masa jascari-axëhi quiha jaroha ca barí no, ë joxëquë no.

⁴¹ Noho ángel bo raaxëquia. E otohai cato ó ca jochamacanaibo, yoixëni ca nohiria bo, tihi cabo aquëquëmacaxëcani quiha.

⁴² Aquëquëmaxo tsi tënëtiyá jato niacaxëcani quiha, naa chihi qui masa niahai jascaria. Toá tsi araconacaxëcani quiha ra. Jatsi, “Érama. Jishopë” icaxëcani quiha tënëhi na.

⁴³ Jama, bari huahuahai jascariaxëhi quiha Dios nohiria bo. Jahëpa Dios ya icaxëcani quiha, ja otohai cató no –i Jesu niquë.

Jonë ca parata copixëni ca ejemplo

⁴⁴ –Huai maihuaha ca jahuë copixëni cabo jascaria tsi xo Diós otohaina –i Jesu niquë–. Jabi huai maihuani ca jahuëmishni bo joní bërohuaniquë. Bërohuaxo tsi quiha toa jahuë bo maihuatëquëhi quiha, nohiria bá cahëyamano iquish na. Jatsi rani tsi jahuë jahuë bo tëquë iniahi quiha, parata bixëna. Toa huai copicatsi quiha. Iniixo tsi quiha huai copihi quiha, maihuahacani ca jahuë copixëneria cabo bixëna –nëa tsi Jesu nëcaniquë Diós otohai ca yoati na.

Perla copixëni ca ejemplo

⁴⁵ —Copixëni ca perla bo mërakai ca comerciante jascaria tsi xo Diós otohaina —i Jesu niqüë—. Jabi copixëni ca perla bo mërahi cahí quiha joni.

⁴⁶ Huësti ca perla copixëni ca jisi quiha. Jiaria ca perla quiha. Jisi tsi jahari jahuë xobo qui cahí quiha jahuë jahuë bo tēquë iniaxëna. Parata bicatsi quiha, toa perla copixëni ca copixëna. Parata bixo copihí quiha —nëa tsi Jesu nēcaniquë Diós othai ca yoati na.

Sani biti nishi ejemplo

⁴⁷ —Sani biti nishi jascaria tsi xo Diós otohaina —i Jesu niqüë—. Jabi ia qui jahuë nishi niahi quiha ibo. Niaxo tsi huëstima ca sani jamëri cabo bichi quiha.

⁴⁸ Jahuë nishi rëamëno tsi mai quëmapo qui nishi xërëhi quiha. Jatsi tsahohi quiha ibo jahuë sani topixëna. Jahuë caca qui sani jia ca nanëhi quiha. Jama, sani yoi ca niahi quiha.

⁴⁹ Jabi tocaxëhi quiha xaba rësó no. Bocaxë-cani quiha ángel bo jochahuaxëni cabo catiaxëna. Mëstëxëni ca xërëquë ó ca yoi cabo aquëquëmacaxëcani quiha.

⁵⁰ Aquëquëmaxo tsi horno chihi qui jato niacaxëcani quiha. Toá tsi xo huëstima ca araracanaina ra. Toá tsi “Erama. Jishopë” icaxëcani quiha tënëhi na —nëa tsi Jesu nēcaniquë.

⁵¹ Jatsi jahuë rabëti bo Jesús nicaniquë:
—¿Naa ë yoaha ca jahuë bo tēquë cahëcanai? —
iquiina.

Jatsi,

—Jaahuë. Cahëqui noa ra —i jaca niqüë.

⁵² Jatsi Jesús jato yoaniquë:

—Rabë ca copixëni ca jahuë bo jaya xo jodi-oba yoba tiisimacanaibo, naa ëa banahuacanaibo. Jariapari ca copixëni ca jahuë tsi xo toa Dios Chani yoanish cabá quënënina. Yoahacaxëti quiha toa chani siri ra. Jasca tobi xo ë yoahai ca chani. Yoahacaxëti quiha naa chani paxa ca ri. Tihi cabo jayacani quiha yoati —nëa tsi Jesu nëcaniquë.

*Jahuë yaca Nazaret qui Jesu shishonina
Marcos 6.1-6; Lucas 4.16-30*

⁵³ Jabi naa ejemplo bo yoaxo tsi quiha Jesús jis-bayaniquë.

⁵⁴ Jisbaya tsi quiha jahari jahuë yaca qui ja caniquë. Toa xo tsi jato catiti xobo xo tsi ja tiisimaniquë. Ratëniquë jahuë chani nicanish cabo.

—¿Jahuëniá ca naa tiisi ja bini sa? ¿Jënahuariaxo raca naa jisti bo aqui ni pa? —i nohiria bo niquë—.

⁵⁵ ¿Carpintero José baquë ma ni naa ra? Jahuë jahëhua María, jahuë noma bo, naa Jacobo, José, Simón, Judas, tihi cabo cahëqui noa ra.

⁵⁶ ¿Nëá tsi racayamayamahi ni jahuë poi maxco bo ri? ¿Jahuëniá ca naa tiisi ja jabini pa? —i jaca niquë Jesu yoati na.

⁵⁷ Jatsi pë Jesu pasomaha ja bësocaniquë. Jato qui yoi ja ini quiha. Jatsi Jesús jato yoaniquë:

—Mai huëtsá ca Dios Chani yoati ibo pi chanino tsi ja qui nicayoicani quiha toá ca nohiria ra. Jama, jahuë maí ca nohiria bo qui ja chanipino tsi ja qui nicayamahi quiha jahuë yacatá cabo, jahuë xobó cabo ri. Jato qui yoi quiha jahuë chani rë —nëa tsi Jesu nëcaniquë jahuë yacatá ca nohiria bo yoati na.

⁵⁸ Japi jahuë yacata xo tsi jisti huëstima cabo ja ayamani quiha rë, ja qui ja chitimiyamacani iqui na.

14

Ashimati ibo Juan nanina

Marcos 6.14-29; Lucas 9.7-9

¹ Toatiyá tsi quiha chama-chamaria Herodés nicaniquë Jesu yoati na. Nicahax,

²—Ashimati ibo Juan yamabo tsi xo toa ra. Tonia ja bësotëquëyamëquë iquia ra. Ja tsi xo toa jisti bo ati mëtsa xo toa joni tia —i Herodes niquë jahuë yonati bo qui.

³ Jabi siri tsi soldado bo Herodés raani quiha Juan qui tsamiti. Tsamixo tsi quiha preso qui ja nanëni quiha, Herodías, naa jahuë noma Felipe ahui tahëxo na.

⁴ Jasca, pasiyamani quiha Juan.

—Anoma tsi xo toa mi noma ahui bichiina, mi ahui iti —i ja qui Juan paoni quiha.

⁵ Ja iqui tsi Herodés Juan acasniquë. Jama, jodiobo qui ja raquëni quiha “Dios Chani yoati ibo-iboria xo Juan” i nohiria bo ni quëshpi na.

⁶ Jatsi Herodes coni bari tsëquëquë tsi quiha Herodías jahi pabëniquë quëtsoçani ca nohiria bësojó no. Chama Herodes qui jiaría quiha ja pabëhaina.

⁷ Rani tsi quiha jahi pistia qui Herodes nëçaniquë:

—Mia parayamaquia. Jahuëcara ca, naa jaha mi quëëhai ca mi qui axëquia ra —iquiina.

⁸ Jatsi quiha jahuë jahëhua ya pari ja chani-naniquë, jahuë yoba nicaxëna. Nicahax,

—Ashimati ibo Juan mapo ë qui ahuë ra, ratá no —i chama Herodes qui ja niquë pë.

⁹ Jatsi quiha Herodes cohuëniquë nicahax na. Jama, nohiria bo bësojó “Mia parayamaquia ra” i ja ni iqui tsi jahuë yonati bo ja raaniquë Juan mapo biti.

¹⁰ Jatsi quiha Juan mapo ja tëquëësacanicuë rë preso xo nã.

¹¹ Tëquëësaxo tsi jahari jahuë mapo ja bëcaniquë ratá no. Xotaco qui ja acani quiha. Jatsi jahuë jahëhua qui ja boniquë.

¹² Jaquirëquë quiha Juan yora jahuë rabëti bá biniquë maihuaxëna. Maihuahax Jesu qui ja bocanicuë yoaxëna.

Cinco mil ca nohiria Jesú pimanina

Marcos 6.30-44; Lucas 9.10-17; Juan 6.1-14

¹³ Juan namëni nicahax Jesú jisbayaniquë notí no. Jisbaya tsi quiha nohiria yama ca iti qui ja caniquë jamë icatsi na. Cohuë ja ini quiha. Jama, ja cahai ca yoati tsi nohiria bá nicaniquë rë. Nicaxo tsi quiha jato yaca bo ja jisbayacanicuë Jesu banahuaxëna. Maí tsi ja bocani quiha.

¹⁴ Jatsi noti ax tëmahinaxo tsi quiha toá ca mani ca nohiria bo Jesú jisnicuë. Manahi ja icani quiha. Jato noiquí tsi quiha jato anomaria cabo ja jënimahuaniquë.

¹⁵ Jatsi yata tsi quiha ja qui jahuë rabëti bo bëcaniquë. Bëcanax,

—Caquë bari ra. Yama tsi xo xobo bo nëá no rë. Nohiria bo jahari raahuë, yaca bo xo tsi piti ja copicano iquish na —i Jesu qui jaca niquë.

¹⁶ Jatsi,

—Ja boyamacati xo. ¿Japa mato tsa ni? Jato pimacana —i jahuë rabëti bo qui Jesu niquë.

¹⁷ Jatsi ja quëbicaniquë:

—Cinco ca mapari bo, dos ca sanino, tihi roha jaya xo noa ra piti —iquiina.

¹⁸ Jatsi,

—E qui acahuë —i Jesu niquë.

¹⁹ Jatsi nohiria Jesú tsahomayoniquë huasí no. Tsahomaxo tsi quiha cinco ca mapari bo, dos ca sanino, tihi cabo Jesú biniquë. Bichi tsi quiha mana qui tsayapama tsi “Gracias” i Dios qui ja niquë piti quëshpi na. Jatsi mapari ja tëxënamaniquë. Tëxënamaxo tsi quiha jahuë rabëti bo qui ja mëaniquë nohiria bo qui taati.

²⁰ Jatsi piniquë nohiria tëquë. Ja sëyacaniquë. Jaquirëquë pihama ca quësi bo ja catiacaniquë. Doce ca caca quiha ja rëacani quiha.

²¹ Jabi cinco mil ca joni bo ini quiha, naa mapari picanaibo. Tocahacayamani quiha yoxa bo, xocobo, tihi cabo ra.

Jënë cacha Jesu conina

Marcos 6.45-52; Juan 6.16-21

²² Jatsi noti qui jahuë rabëti bo Jesú jicomaniquë, ja bëbo ia ja shitacano iquish na. Jasca, nohiria tëquë jahari jato xobo qui ja raaniquë.

²³ Raahax tsi quiha maca bo qui ja caniquë jamë no. Toá tsi ja bëhoxcasni quiha. Cahax toá tsi jamë ja iniquë.

²⁴ Jasca, toá ja no tsi quiha quëmapo basi, naa ia nëpax tsi quiha jahuë rabëti bo iniquë notí no. Toá tsi quiha chocá jato noti niahi iniquë rë, yoshi xotohai ca bëchá ja icani quëshpi na.

25 Jabi patiari quëonox pari no tsi jato qui Jesu caniquë. Jënë tsi ja coniquiha.

26 Jatsi jënë tsi ja cohai jisi tsi ja raquëcaniquë, bërocamaqui quëscahuahi na.

—Bërocamaqui rë —iria tsi jaca niquë, raquëhi na.

27 Jatsi jato qui Jesú chanitapiniquë:

—Chamacana. Ea yoi xo naa. Raquëyamacana —iquiina.

28 Jatsi Pedro chaniniquë:

—Mia pi yoi no tsi ëa quënahüë, Ibobá. Jënë tsi mi qui ë jono ra —iquiina.

29 Jatsi,

—Johüë —i Pedro qui Jesu niquë.

Jatsi noti Pedro huajaniquë. Jënë tsi tapitsi quiha ja niquë ra Jesu qui.

30 Capama tsi quiha yoshi xotoriahai ca ja tsaya-tsayaniquë. Tsayahax ja raquënicuë. Jatsi jëtëquëtsijanicuë ra. Jatsi ja quënaniquë:

—Ea mëbihüë, Ibobá —iquiina.

31 Jatsi quiha jahuë mëquë Jesú bitapiniquë mëbixëna. Mëbihax,

—Iriama tsi xo ë qui mi chitimihaina rë. ¿Jënihax tsi ë qui mi chitimiyoiyamaha? —i ja qui Jesu niquë.

32 Jaquirëquë noti qui ja jicocanicuë. Janacatapini quiha yoshi xotohaina ra.

33 Jatsi Jesu bësojó tsi noti ca joni bo mëniniquë. Mënihax,

—Dios Baquë yoi xo mia ra —i jaca niquë.

*Genesarét ca iquicanaibo Jesú jënimahuanina
Marcos 6.53-56*

³⁴ Jatsi quiha ia ja shitacanicuë, naa Jesu, jahuë rabëti bo. Shitaxo tsi quiha Genesaret mai qui ja rërecanicuë.

³⁵ Toá ca nohiria bá Jesu cahëtapini quiha. Cahëxo tsi quiha bamaxoma tsi chani ja raacanicuë toá ca mai ca nohiria bo qui. Jatsi iquicanaibo, anoma cabo, tihi cabo ja qui bëcanicuë jënimahuahacaxëna.

³⁶ Jasca, jahuë sahuëti quëpë ja motsacascani quiha,

—¿Motsapi? —iquiina.

Jatsi jënimahuahacanicuë jahuë sahuëti motsanish cabo tëquë ra.

15

Nohiria jochamahai cato

Marcos 7.1-23

¹ Jatsi jodioba chama bo, yoba tiisimacanaibo, tihi cabo bëcanicuë Jerusalén ax na. Ja bëcana ca tsi Jesu ja nicacanicuë:

² —¿Jënixo tsi noba rëquëyamaba jabi bo ayamacahi ni mi rabëti bo ra? Mëchocoyamacani quiha pë, oriquinox pari —i Jesu qui jaca niquë.

³ Jatsi Jesú jato quëbiniquë:

—¿Jënixo tsi Dios yoba nicayamacanai ra mato ri? Dios yoba mato qui oquë tsi xo mato jabi bo pë.

⁴ Jabi “Mato jahëpa bo, mato jahëhua bo, tihi cabo noicana” i Dios ni quiha. Jasca, “Namëhacati xo toa jahuë jahëpa jahuë jahëhua ranilai cato” i Dios ni quiha.

⁵ Jama, mato qui jënima tsi xo mato noitiria ca nabo mëbiyamahaina rë. Mato nabo qui nëcaqui

mato pë: “Jishopë. Mato mëbitimaxëni xo noa rë, Dios qui mato parata no aquitaha quëshpi na” i mato nabo quii quiha mato ra. Jabi tocaqui mato pë, jato mëbicasyamahi na.

⁶ Jatsi mato nabo mëbiyamaqui mato pë. Mato qui jënima tsi xo toca ca ma chanihaina rë. Anoma quiha. Toca tsi Dios yoba chahahuayamaqui mato ra, mato jabi bo banahuacatsi na.

⁷ Jatsi quiamisxëni xo mato iquia. Mato yoati tsi chaniquí tsi Isaías yamabá parayamani quiha ra.

⁸ “‘Chaniquí tsi jia tsi ëa ocahuacani quiha naa nohiria, jama, ëa basi jato shina nori’ i Dios ni quiha.

⁹ Jasca, ‘Mahitsa ë qui aracani quiha. “Dios yoba tsi xo naa” icani quiha pë, tiisimahi na, jato mahitsa ca yoba nori’ ii quiha Dios”

nëa tsi quiha Isaías yamabo nëcaniquë mato yoati na —i jodioba chama bo qui Jesu niquë quëbihi na.

¹⁰ Jaquirëquë Jesú nohiria bo quënaniquë. Quënahax,

—Ea nicacana. Ma cahëno ra.

¹¹ Nohiria jochamayamahi quiha ja pihaina ra. Jama, nohiria jochamahai ca tsi xo toa yoi ca ja chanihaina, yoi ca ja shinahaina. Tihi tsi xo toa ja jochamahaina —i jato qui Jesu niquë.

¹² Jatsi quiha jahuë rabëti bo ja qui bëcaniquë. Bëhax tsi,

—Bëcanish ca chama bo mi caxahuaquë pë. Jato qui yoi quiha mi yoahana —i Jesu qui jaca niquë.

¹³ Jatsi quiha Jesú jato quëbiniquë:

—Dios yoba ma xo toa ja tiisimacanina ra; nohiria yoba yoi roha nori. Naamayamaxëhi quiha toa ra. Quëyohacaxëhi quiha ja tiisimacanaina.

¹⁴ Jatsi jato qui shina-huējēyamacana. Bēco ca rēquēniniti ibo bo ca xo ra. Bēco ca joní pi bēco ca nohiria mēpino tsi naporuquini qui paquēcaxēcani quiha jato tēquēta ra. Jabi toca tsi ca xo –i Jesu niquē jodioba chama bo yoati na.

¹⁵ Jatsi Pedro chaniniquē:

–No joma mi yoaha ca chani rē. Mi chani bērohuahuē –iquiina.

¹⁶ Jatsi Jesú chaniniquē:

–¿Cahēyamahi ni mato ri pa?

¹⁷ Mato poco ax paquēhi quiha ma pihaina.

¹⁸ Jama, nohiria shina yoi ca quima ax johi quiha yoixēni ca chanihaina. Ja tsi xo toa nohiria jochamahaina ra.

¹⁹ Jasca, nohiria shina ax johi quiha yoi ca shinahai ri. Yoi ca pi shinaquí tsi anoma ca axēhi quiha ra. Shina yoi iqui tsi tobi xo ati ibo bo. Tobi quiha joni huētsa ahui bichiina. Tobi quiha anoma ca chotahaina, quiahaina, ranimis-haina.

²⁰ Nohiria jochamahai ca tsi xo toa bo iquia ra. Jama, mēchocoxoma pi no pino tsi no jochahai ca quēcahuacani quiha pē. Jama, nohiria yoi-huayamahi quiha toa mēchocoyamahaina ra –nēa tsi Jesu nēcaniquē jahuē rabēti bo qui.

Carayana ca yoxa Jesu qui canina

Marcos 7.24-30

²¹ Toa ax riquihax tsi quiha basima ca Tiro, Sidón mai qui Jesu caniquē.

²² Jabi toá ca racanish ca yoxa Jesu qui joniquē. Carayana ja ini quiha; naa cananeabo ícanai cato. Johax,

—Ea shinahuë, Ibobá, chama David yamaba chahitaxocobá. Noitiria tsi xo noho jahini rë. Yoshi jaya xo ra. Tënëmahi quiha; anoma quiha —i Jesu qui ja niquë.

²³ Quëbiyamaniquë Jesu nicaxo na. Jatsi quiha ja qui jahuë rabëti bo bëcaniquë. Bëhax,

—Naa yoxa raahuë. Jari noqui banahuahi quiha pë. Anoma xo ja pacots-huahaina ra —i Jesu qui jaca niquë.

²⁴ Jatsi quiha yoxa qui Jesú chaniniquë:

—Israél ca nohiria qui roha ë raahacanicuë mëbiti, bënohai ca oveja bo jascaria jaca nori iqui na —iquiina.

²⁵ Ja yoani ca nicahax tsi quiha ja bësojó tsi carayana yoxa mëniquë johax na. Bënapama tsi,

—Ea mëbihuë ra, Ibobá —i ja qui yoxa niquë.

²⁶ Jatsi quiha yoxa qui Jesu chanitëquënicuë:

—Noba jabi pasomaha tsi xo carayanabo mëbihaina ra; naa noba mapari ina bo qui niahai jascaria nori —iquiina.

²⁷ Jatsi quiha yoxá Jesu quëbiniquë:

—Jabija, Taitá. Yoiria ca carayana ca roha ca ëa xo naa ra, jama, ¿jato chama mesa quima ax paquëhax ca quëxë mishni bo piyamamayahi ni ina bo ra? Jatsi ëa shinahuë ra —i Jesu qui ja niquë.

²⁸ Japi Jesú quëbiniquë:

—Jiaria tsi xo toa ë qui mi chitimihaina, yoxá. Mi bax acacaxëhi quiha jaha mi quëëhaina iquia —iquiina.

Jatsi jënimaritsiniquë jahuë jahini ra.

Huëstima ca noitiria cabo Jesú jënimahuanina

29 Toanahax riquicaya tsi quiha ia Galilea tsi Jesú quëñibonanicuë. Quëñihax maca ja tëmahananicuë. Jatsi ja tsahonicuë.

30 Jatsi ja qui bëcanicuë nohiria misco. Ja qui huico yoi bo, bëco cabo, yora choni jaya cabo, pasoyamacanaibo, iquicanaibo, tihi cabo quiha ja bëcanicuë. Bëxo tsi quiha Jesu tahë tsi jato ja janacanicuë ja jënimahuano. Jatsi quiha Jesú jato jënimahuanicuë. Chanitsi jaro cabo ni quiha. Jënimahuahacani quiha yora yoi jaya cabo. Tapini quiha huico yoi cabo. Taisni quiha bëco cabo ra.

31 Jisi tsi nohiria bo ratënicuë. Jatsi Israél ca Dios nohiria bá ocahuanicuë raniquí na.

Cuatro mil ca nohiria Jesú pimanina

Marcos 8.1-10

32 Jatsi quiha jahuë rabëti bo Jesú quëñanicuë.

—Noitiria tsi xo naa nohiria bo rë. Tres bari no tsi ë bëta-jacaquë. Yama tsi xo ja picanaina rë. Paxnacani quiha ra. Toca tsi jato xobo qui raacasyamaxo ëa ra, ja rësocana-camitsa iqui na — nëa tsi Jesu nëcanicuë jahuë rabëti bo qui.

33 Jatsi,

—¿Jënahuariaxo raca jato bax mapari no bina ra? Xobo yama ca iti tsi xo naa ra —i ja qui jahuë rabëti bo niquë.

34 Jatsi quiha,

—¿Jahuë tihi ca mapari jaya ni mato? —i jato qui Jesu niquë.

Jatsi,

—Siete ca mapari, rabë roha ca sani mishni bo, tihi roha jaya xo noa rë —i jaca niquë.

35 Jatsi mai tsi quiha Jesú nohiria bo tsahomanicuë.

³⁶ Tsahomaxo tsi quiha siete ca mapari bo, sani mishni bo, tihi cabo Jesú biniquë. Bichi tsi quiha “Gracias” i Dios qui ja niquë, piti quëshpi na. Jaquirëquë mapari, sani bo, tihi cabo ja tēxēnamaniquë. Tēxēnamaxo tsi quiha jahuë rabēti bo qui ja aniquë nohiria qui ja mëacano. Jatsi nohiria huëstima ca qui ja mëacanicuë piti.

³⁷ Piniquë nohiria tēquë. Ja sēyayocanicuë. Ja picaquë tsi quiha pihama ca quësi mishni bo ja topiyocanicuë. Jatsi siete ca caca ja rëacanicuë pa.

³⁸ Jabi cuatro mil ca joni bo pimahacani quiha. Tocahama ini quiha yoxa bo, xocobo ri.

³⁹ Jaquirëquë jato xobo qui jahari Jesú raanicuë. Raahax notí qui ja jiconiquë. Jicohax Magdala icanai ca mai qui Jesu caniquë.

16

Mana ca jisti jodioba chama bá jiscasnina

Marcos 8.11-13; Lucas 12.54-56

¹ Jatsi jodioba chama bo Jesu qui bëcaniquë tanamaxëna. Joi ja mëracasani quiha ja qui quësocatsi na. Ja iqui tsi,

—Jisti no bax mi ano ra. Jisti pi mi ano tsi mia chahahuaxëqui noa ra —i ja qui jaca niquë tanamaxëna.

² Jatsi nëca tsi Jesú jato quëbiniquë:

—Naipá ca jisti bo cahëxëni xo mato ra. “Jiashar-ihí quiha” ii quiha mato, yata tsi xabaria ca nai jisi na.

³ Jasca, “Jopaima xo oi ra” iqui mato baquish-mari tsi tsëmoria ca xabaria ca nai jisi na. Jabi nai tsaya-tsayaquí tsi oi johai ca, yota johai ca, tihi

cabo cahëriaqui mato ra; jama, mato xërëquë ó ca jënipihai ca cahëyamaqui mato iquia.

⁴ Anomaria tsi xo naa jaboqui bësocanaibo ra. Dios cahëtimaxëni ca xo ra. “No bax mana ca jisti mi ano” ii quiha mato. Ayamaxëquia ra, ë qui ma chitimiyamahai iqui na. Jama, huësti ca jisti roha mato qui acacaxëhi quiha, Dios chama jaya ca ë nori ca ma cahëno iquish na. Tres bari no tsi mai xara ixëquia. Jaquirëquë tsëquëxëquia Jonás yamabo tsëquëni jascaria —nëa tsi Jesu nëcaniquë jodioba chama bo qui.

Jatsi jato ja jisbayaniquë.

Jodioba chama bo qui jahuë rabëti bo Jesú quiniamanina

Marcos 8.14-21

⁵ Jatsi quiha ia rabëquëx ca qui ja shitacanicuë. Shitahax,

—Jishopë. Mapari piti no shina-bënoquë rë —i jahuë rabëti bo niquë.

⁶ Jatsi quiha,

—Jodioba chama bo qui quiniacaxëcahuë; mapari levadura jascaria ca xo pë —i jato qui Jesu niquë.

⁷ Jatsi jato xërëquë tsi chaninatsijacanicuë:

—Toca tsi chanihi quiha pë, mapari no shina-bënoha iqui na —iquiina.

⁸ Jabi ja chaninacanaï ca Jesú cahënicuë. Cahëhax ja nëcaniquë:

—¿Jënihax joi i-icanai rë, naa ma shina-bënoha ca mapari yoati na? Iriama tsi xo ë qui ma chitimihaina rë.

9 ¿Jari cahëyamahi ni mato pa? Shinaparicahuë. ¿Cinco ca maparí tsi cinco mil ca joni bo ë pi-mayamahitaha? Jaquirëquë, ¿doce ca caca ma rëayamahita?

10 Jasca, ¿siete ca maparí tsi cuatro mil ca joni bo ë piyamamayëta? Jaquirëquë, ¿siete ca caca ma rëayamayëta?

11 ¿Jëniriahax ë yoahai ca cahëyoiyamacanai sa? Mapari yoi yoati chaniyamaquia. Jodioba chama bo qui quiniacaxëcahuë iquia; mapari levadura jascaria ca jaca nori —nëa tsi jato qui Jesu nëcaniquë.

12 Jatsi jodioba yoiria ca yoba qui ja quiniacaxëti nori ca ja cahëcaniquë; mapari levadura yoati ja chaniyamaha nori.

*“Dios Baquë xo mia” i Pedro nina
Marcos 8.27-30; Lucas 9.18-21*

13 Jatsi quiha Cesareá ca Filipino yaca qui Jesu cahëniquë. Cahëxo tsi quiha jahuë rabëti bo ja nicaniquë:

—¿Tsohuë ni ëa? ¿Jënihi ni nohiria bo ëa yoati na? —iquiina.

14 Jatsi quiha jahuë rabëti bá quëbiniquë:

—“Ashimanish ca Juan yamabo përe xo mia” ii quiha huësti huësti ca nohiria. Jasca, “Elías yamabo xo mia” ii quiha nohiria huëtsa. Jasca, “Tonia Jeremías yamabo; ¿Dios Chani yonish ca huëtsa ma ni?” ii quiha huëtsa bo —i Jesu qui jaca niquë.

15 Jatsi jato Jesú nicaniquë:

—¿Japa mato tsa ni? ¿Tsohuë ni ëa yoi? —iquiina.

16 Jatsi,

—Dios raahacanish ca Xabahamati Ibo xo mia ra; Bësohai ca Dios Baquë mi nori —i Pedro niquë.

17 Jatsi Jesú quëbiniquë:

—Shoma xo mia Simón, Jonás baquë. Jabija tsi xo toa mi yoahana. Dios baquë ë nori ca mia cahëmaquë noho naipá ca Jahëpa. Nohiria bá yoahai ma xo toa mi shinahaina ra.

18 Mi yoaha iqui tsi nicaparihuë. Maxa-maxaria xo mia Pedró. Jabi toahi quiha mi janë. Mia cacha noho iglesia axëquia. Bëbohacatimaxëni ixëhi quiha ra, naa toa ë qui chitimicaxëcanaibo. Jato bëboyamaxëhi quiha Satanás chama ra.

19 Jasca, mi qui mana ca chama axëquia, chitimicaxëcanaibo rëquënniti. Jato yobaxëqui mia ra. Toatiyá tsi, “Jënima tsi xo toa jabi ma acaina” i pi mi no tsi jënimaxëhi quiha ja acanaina mana ca Dios qui. Jasca, “Anoma tsi xo toa acaina” i pi jato qui mi no tsi tocaxëhi quiha Dios ri. Tocaxëti quiha mi yoba —nëa tsi Pedro qui Jesu nëcaniquë.

20 Jatsi jahuë rabëti bo Jesú yobaniquë, nohiria bo Xabahamati Ibo-iboria ja iqui ca ja yoayamacano.

*Ja rësoxëhai yoati tsi Jesu chaninina
Marcos 8.31; 9.1; Lucas 9.22-27*

21 Jaquirëquë quiha bëroria tsi jahuë rabëti bo qui chaniti Jesú chitahëhuaniquë. Ja nëcaniquë:

—Jerusalén qui ë cati xo. Toa xo tsi ëa tënëmacaxëcani quiha yosibo, arati ibo-iboria bo, Dios yoba tiisimacanaibo. Ea namëcaxëcani quiha ra. Jama, tres bari quirëquë bëstëquëxëquia —i jato qui Jesu niquë.

²² Nicaxo tsi quiha Pedró Jesu aquëquëmaniquë, jamë ca ja qui chanixëna. Jatsi Jesu raahatsi-jahuaniquë.

—Dios qui yoi tsi xo toa mi yoahana ra. Anoma quiha. Mi rësoyamano iquia —i ja qui Pedro niquë.

²³ Jatsi Pedro quiri bësohax tsi,

—Cata, Satanás. Jochati ëa tanamaqui mia pë. Diós shinahai ca jasca ma xo toa mi shinahaina ra, joni shinahai jasca nori —i ja qui Jesu niquë.

²⁴ Jatsi quiha jahuë rabëti bo Jesús yobaniquë:

—Ea banahuapicasquí tsi ma acatsai ca ma shi-nayamaxëti xo. Mato cruz ma iacano. Iaxo ëa ma banahuano.

²⁵ Jabi xabahamahacayamaxëhi quiha toa jahuë noma jabi ó quëëmishëni cato. Jama, xabahamahacaxëhi quiha ëa iqui tsi jahuë noma jabi chihohuahai cato. Bëbo-bëboriaxëhi quiha ra.

²⁶ Jabi jatiroha ca maí ca jahuë bo nohiriá bëbomitsa; jama, tënëtiya pi qui caquí tsi ¿jahuë raza ja bëbona? Noitiria ca tsi xo toa. Tocapiquí tsi ¿jënahuariaxo joní ana, bësotëquëxëna?

²⁷ Jatsi quiniacaxëcahuë. Noho Jahëpá oquë tsi joxëquia ra, noho ángel bo ya. Joxo tsi toa barí tsi jatiroha ca nohiria copixëquia ja acani quëshpi na.

²⁸ Mato parayamaquia. Ma rësonox pari no tsi noho oquë, noho chama, tihi cabo jisxëqui mato huësti huësti cabo, rey jascaria tsi ë joxëquë no — i Jesu niquë jahuë rabëti bo yobahi na.

17

Jahuë oquë Jesús jismanina
Marcos 9.2-13; Lucas 9.28-36

¹ Seis bari quirëquë quiha Pedro, Jacobo, Juan, tihi cabo maca qui Jesú boniquë jato bëta jamëxëna.

² Bohax tsi quiha jahuë jaria rarinaniquë jato bësojó no. Bari jascaria jahuë bëmana huahuani quiha. Jasca, joxonariani quiha jahuë sahuëti, huëa jascaria.

³ Jatsi quiha toá tsi jisiquiniquë Moisés yamabo, Elías yamabo. Tihi quiha. Jesu ya chanihi quiha ja icaniquë.

⁴ Jatsi quiha Jesu qui Pedró chaniniquë:

—Noqui jiaría tsi xo nëá no iquiina. Nëa xo tsi tres ca tapas axëquia ra. Huësti mí-na, huësti Moisés yamabá-na, huësti Elías yamabá-na ra. ¿Mí qui jia ní? —nëa tsi quiha Pedro nëcaniquë.

⁵ Chanijano tsi quiha bajrahai ca tsëmó jato mapaniquë. Jatsi tsëmo xërëquë ó ca joi ja nicaniquë:

—Noho Baquë tsi xo naa ra. Noiquia ra. E qui jia tsi xo toa ja acaina ra. Nicacana ra —i joi niquë jato qui.

⁶ Jatsi quiha jahuë rabëti bo raquënicquë joi nica-hax na. Mai qui ja paquëcaniquë jato bëmana mai qui.

⁷ Jatsi jato qui Jesu caniquë. Caxo tsi jato ja motsaniquë.

—Joicana. Raquëyamacana —i jato qui ja niquë.

⁸ Jatsi bëpëquëquí tsi quiha Jesu roha ja jis-caniquë. Jamëpistia ja ini quiha.

⁹ Jaquirëquë macaná rënichipama tsi jahuë rabëti bo Jesú yobaniquë:

–Bëpacana. Ma jisi ca jahuë bo nohiria bo jari yoayamacana. Jariapari ë bësotëquëxëti xo ra, naa Nohiria Baquë ë nori cato –i jato qui ja niquë.

¹⁰ Jatsi quiha jahuë rabëti bá nicaniquë:

–Xabahamati Ibo jonox pari no tsi joxëti quiha Elías ii quiha noba yoba tiisimacanaibo ra. ¿Jënihi ni? –i Jesu qui jaca niquë.

¹¹ Jatsi Jesú jato quëbiniquë:

–Jabija tsi xo toa ja yoacanaina ra. Jariapari joxëti xo Elías, jatiroha ca rohahuaxëna.

¹² Jama, joniquë Elías iquia ra. Ja joquë tsi nohiria bá cahëyamaniquë rë. Jasca, ja yosicaniquë pë. Jascaria tsi ëa, naa Nohiria Baquë ca tënëmacaxëcani quiha –i jato qui ja niquë.

¹³ Jatsi nohiria ashimanish ca Juan yamabo yoati tsi Jesu chaniha nori ca jahuë rabëti bá cahëniquë.

Yoyo jaya ca baquë Jesú jënimahuanina

Marcos 9.14-29; Lucas 9.37-43

¹⁴ Nohiria misco qui ja cahëcaquë tsi quiha Jesu qui joni joniquë. Johax tsi Jesu bësojó tsi ja mëniquë.

¹⁵ –Noho baquë shinahuë, Ibobá. Yoyo jaya xo rë. Anomaria tsi xo jahuë pahë. Huëstima tsi chihì, jënë, tihi cabo qui paquëhi quiha rë.

¹⁶ Mi rabëti bo qui noho baquë ë bëquë, ja jënimahuacano. Atimaxëni ca xo rë –nëa tsi Jesu qui joni nëcaniquë.

¹⁷ Jatsi Jesu chaniniquë:

–Chahahuatimaxëneria ca yosaxëni ca nohiria xo mato ra. ¿Jahuë tihi tsi mato qui yosaxëhi ni ëa rë? Jahuë baquë nëri bëcana ra –i Jesu niquë.

18 Jatsi quiha baquë ó ca yoshi Jesú raahaniquë. Raahajahuaquë tsi quiha baquë quima yoshi tsëquëniquë. Jënimatapiniquë baquë.

19 Jaquirëquë Jesu jahuë rabëti bá nicaniquë jamë ja iquë no:

—¿Jënixo tsi jahuë yoshi tsëcanoma no iqui rë? —i ja qui jaca niquë.

20-21 Jatsi Jesu nëcaniquë:

—E qui ma chitimiyamayoicanai iqui na. Mato parayamaquia. Aniyamahi quiha ë qui ma chitimihaina rë. Jabi banahacanox pari tsi quiha mishni-mishniria tsi xo mostaza bëro. Jama, ani-aniriahi quiha toa jocohai cato. Chahitaxëni manëhi quiha. Jabi mostaza jocohai ca jascaria pi ë qui ma chitimihai ca anino tsi anomariaxëhi quiha ma acaina ra. Jatsi, “Toa tsi cata” i pi naa maca qui ma no tsi caxëhi quiha ra —nëa tsi Jesu jato qui nëcaniquë.

Ja nahai yoati tsi Jesu chanitëquënina

Marcos 9.30-32; Lucas 9.43-45

22 Jaquirëquë bari huëtsá tsi jahuë rabëti bo catiquë tsi quiha jato qui Jesu nëcaniquë.

—Nohiria caxaxëniria cabo qui ë mëahacaxëti xo. Jatsi ëa, naa Nohiria Baquë nori ca acaxëcani quiha ra. Jama, tres bari quirëquë bësotëquëxëquia ra —i ja niquë.

23 Jatsi jahuë rabëti bo cohuënaniquë nicahax na.

Arati xobo qui impuesto Jesú copinina

24 Jabi Capernaum mai qui ja cahëcaquë tsi quiha Pedro qui impuesto bicanaibo bëcaniquë jato arati xobo ax na.

—¿Arati xobo qui impuesto copiyamahi ni mato chama sa? —i Pedro qui jaca niquë.

²⁵ Jatsi,

—¿Ocamani? —i jato qui Pedro niquë.

Jatsi quiha xobo qui Pedro jiconiquë Jesu yoaxëna. Jama, ja chaninox pari no tsi Jesu ja qui chaniniquë:

—¿Jahuë shinahai, Simón? ¿Tsohuë quima parata bichi ni maí ca chama bo? ¿Jabë nohiria bo quima ni? ¿Carayanabo quima ni? —i ja niquë.

²⁶ Jatsi,

—Carayanabo tsi xo toa impuesto acaina ra. Jato jabi quiha —i Pedro niquë.

—Jabija tsi xo toa mi yoahana. Jatsi jato qui parata no ayamati xo pa, Diós-na bo no nori iqui na; carayanabo no nomari.

²⁷ Maj. Jato no caxahuayamano. Parata ó pasocani quiha. Japi ia qui cata. Toa xo tsi huëti nishi niahuë. Jariapari ca sani bichi tsi japëcahuë. Toá ca parata copixëni ca jisxëqui mia. Bihuë. Impuesto bicanaibo qui toa parata ahuë. Mi impuesto, noho impuesto, tihí cabo mi copino —nëa tsi Pedro qui Jesu nëcaniquë.

18

¿Tsohuë ni toa oquë-oquëria cato?

Marcos 9.33-37; Lucas 9.46-48

¹ Toatiyá tsi Jesu qui bëxo tsi jahuë rabëti bá nicaniquë:

—¿Tsohuë ni toa Diós otohái cató ca oquë cato? —iquiina.

² Jatsi quiha baquë pistia Jesú quënaniquë ja qui ja jono. Quënaxo tsi quiha jato xërëquë tsi baquë pistia ja niimaniquë.

³ Niimahax ja nëcaniquë:

—Mato parayamaquia ra. Xocobo jascaria ma manëti xo ra, Diós otoiha ca qui jicocatsi na. Xocobo jascaria pi Dios quiiri bësoyamahi tsi jicopisti-ayamariaxëqui mato iquia.

⁴ Naa xocobo jascaria ma manëti xo. Iriama ca pi ma manëno tsi mato oquëhuaxëhi quiha Diós ja otoiha cato xo na.

⁵ Jasca, noho janë tahëxo pi nëca ca baquë joihuaquí tsi ëa ri joihuaqui mato ra —i jahuë rabëti bo qui Jesu niquë—.

Jocha qui paquëhaina

Marcos 9.42-48; Lucas 17.1-2

⁶ Jabi jia tsi ë qui chitimicani quiha naa xocobo ra. Japi noitiriaxëhi quiha ë quima nëca cabo bësomahai cato iquia. Anomariaxëhi quiha jahuë copi ra. Nëmi ca ia qui tsi tërotamë ca rënëti maxax ya ja niahacaxëti xo iquia. Jama, oquë-oquëria ca copi bixëhi quiha toa joni ra.

⁷ Jabi noitiria tsi xo nohiria tëquë. Dios quima casoti tanamahacacaxëcani quiha ra, jochati. Jama, noiti-noitiria tsi xo toa nohiria ë quima casomahai cato. Anomariaxëhi quiha jahuë copi ra.

⁸ Mato mëquënë pi mato jochamano tsi mërëësicahuë. Jasca, mato tahë pi mato jochamano tsi jorëësicahuë. Nëama niacahuë. Oquë tsi xo toa mërëxto jorëxto tsi nai qui cahaina. Noitiria tsi xo toa tënëtiya qui niahacahaina mëquë, tahë, tihi cabo ya.

9 Jasca, mato bëró pi mato jochamano tsi bêtsëquëcahuë. Nëama niacahuë. Oquë tsi xo toa huësti ca bëro ya nai qui cahaina. Noitiria tsi xo toa tënëtiya qui rabë ca bëro ya niahacahaina.

Bënonish ca oveja

Lucas 15.3-7

10 ‘Quiniacaxëcahuë. “Anoma tsi xo naa xocobo mishni bo” iyamacana ra. Tobi xo jato ángel bo ra, naa noho Jahëpa bësojó roha mani cabo.

11 Jabi mai qui ë jonique bëno cabo xabamamaxëna.

12 ‘¿Jahuë shinacana? ¿Jënahuaxëhi ni oveja ibo, naa cien ca oveja jaya cato? Huësti ca oveja pi bënono tsi ¿noventa y nueve cabo jisbayamayamaxëhi ni ibo, jahuë oveja huësti ca mëraxëna? Bënohax ca oveja mëraxëhi quiha ra.

13 Bichi tsi rani-ranihi quiha. Naa huësti ca oveja tahëhax tsi anomaria tsi xo toa ja ranihaina. Naa huësti ca oveja quëshpi tsi ranihi quiha; naa noventa y nueve cabo quëshpi oquë ja nori.

14 Jascaria tsi huësti ca xocobo mishni bënocasyama xo mato naipá ca Jahëpa ri.

Nobë jochahai ca xatë

Lucas 17.3

15 ‘Mato pasomaha pi mabë xatë jochano tsi jamë tsi ja qui bocata, yoi ca ja aca ca jismaxëna. Mato pi ja nicano tsi jia tsi mato bëta rabënoxëhi quiha.

16 Jama, mato qui pi ja nicayamano tsi huësti huësti ca xatë huëtsa bo ja qui cati xo, ja qui ma quësocana ca nicaxëna. Japi oquë tsi xo toa huësti

huësti ca xatë huëtsa jayahaina, ja nicacano jato ri. Jabija pi no tsi ja qui quësocaxëcani quiha jato ri.

¹⁷ Jama, mato qui pi ja nicayamano tsi iglesiá ca nohiria qui yoacahuë. Ja qui ja quësocano jato ri ra. Jabi iglesiá ca nohiria qui pi jari ja nicayamano tsi ja bëta rabënyamacana. Ja bëta chaniyamacana, Dios cahëtimaxëniria ca jochahuaxëniria ja nori iqui na ra.

Dios xocobo yobahaina

¹⁸ ‘Mato parayamaquia. Chama mato qui axëquia nohiria bo yobati. Dios qui jia tsi xo toa mai xo tsi ma yobahaina. Yobahi tsi “Jënima tsi xo toa acaina” i nohiria bo qui ma mitsa. Tocapi-mano tsi Dios qui jiaxëhi quiha ja acanaina. Jasca, “Anoma tsi xo toa acaina” i pi mano tsi Dios qui anomaxëhi quiha ja acanaina.

¹⁹ ‘Mato parayamaquia. Dios qui jia tsi xo dos ca xatë bo bëhoxhaina, jaharisi shinabëquipihi na. Nicaxo tsi jato bax axëhi quiha noho naipá ca Jahëpa ra.

²⁰ Jabi dos, tres roha pi ë qui aracascanaibo catino tsi jato bëta xo ëa ra —nëa tsi Jesu nëcaniquë jahuë rabëti bo qui.

Shina-bënotimaxëni ca yonati

²¹ Joxo tsi quiha Pedró Jesu nicaniquë:

—Ea pasomaha pi ëbë xatë jochano tsi ¿jahuë tihi tsi ja aca ca shina-bënoxëhi ni ëa sa? ¿Siete ni? —i Jesu qui ja niquë.

²² Jatsi Jesú quëbiniquë:

—Siete roha iyamaquia. Ichariama tsi xo toa. Jama, huëstima tsi ma shina-bënoxëti xo ra, naa setenta veces siete.

²³ Jabi noba naipá ca chama-chamaria Dios qui jia tsi xo toa noqui pasomaha ca jocha shina-bënohaina. Tobi chani quiha, rey yoati na. Nicanana: Jahuë yonati ba cuenta bo réy tsayatsayacasni quiha, jahuë parata ó quëëquí na.

²⁴ Jatsi quiha cuenta चाहितaxëni ca jayanish ca yonati rey qui ja bëcaniquë. Millones naa yonati cuenta ini quiha.

²⁵ Copihacatimaxëni jahuë cuenta quiha. Jatsi quiha “Naa joni, jahuë ahuini, jahuë xocobo, jahuë jahuëmishni bo tëquë, tihi cabo iniacana jahuë cuenta quëyoti” i rey niquë.

²⁶ Jatsi rey bësojó tsi yonati mëniniquë cohuëhi na. Rey ja bënariani quiha, “Ea shinahuë, taitá. Huënyamahuë. Mi parata tëquë mia copixëquia ra” iquiina.

²⁷ Jatsi quiha jahuë yonati réy noiniquë. Noixo tsi quiha jahuë cuenta ja quëyoniquë ra. Toa joni réy paquëmani quiha. Cuenta yama ja tsëquëni quiha.

²⁸ Jatsi yonati jisbayaniquë. Jisbaya tsi quiha ja bëta yonocobëquihai ca yonati ja bëchaniquë. Jahuë rabëti quiha. Jabi jaha ca cuenta pistia toa rabëti jayani quiha. Ichariama pesos quiha. Jama, bëchahax tsi quiha toa yonati, naa jahuë rabëti qui ja tsaminiquë. Tsamixo tsi quiha tëmosti ja chitahëhuaniquë pë. “Tobi mi cuenta ra. Noho parata bicasquia ra” jahuë rabëti qui toa joni ni quiha.

²⁹ Jatsi ja bëta yonocobëquinish ca yonati mëniniquë ja bësojó no. Ja bënarianiquë jaa ri. “Ea shinahuë ra. Huënyamahuë. Mi parata tëquë

mi qui ayoxëquia ra” iquiina.

³⁰ Jama, ja qui ja nicayamani quiha. Noixoma tsi quiha preso qui jahuë rabëti ja nanëniquë pë. Tsëquënoma ja ini quiha. Jariapari jahuë cuenta copiti nori ja ini quiha.

³¹ Jatsi quiha toa joní acani ca rey yonati huëtsa bá jisniquë. Jisi tsi quiha ja cohuënacaniquë. Jatsi jato rey qui ja bocaniquë yoi ca toa joní aca ca yoaxëna.

³² Jatsi paquëmahacacani ca yonati quiha jahari réy quënaniquë. Quënahax, “Yoixëni ca yonati xo mia ra. Mi cuenta chahitaxëni ca ë quëyohitaquë ra, ‘Ea shinahuë’ i ë qui mi itaha iqui na.

³³ Jascaria tsi mi bëta yonocobëquinahai cato cuenta mi quëyoti nori iquë ra, naa mi cuenta ë quëyohitaha jascaria” nëa tsi quiha ja qui rey nëcaniquë.

³⁴ Jatsi toa joni qui rey caxa-caxaniquë. Preso qui toa joni ja raaniquë. Tsëquënoma quiha toa joni iniquë ra, jahuë cuenta ja copinox pari.

³⁵ Japi mabë xatë bo pi ma noiyamano tsi mato qui tocaxëhi quiha mato naipá ca Jahëpa ri –nëa tsi quiha Jesu nëcaniquë.

19

Jesú tiisimanina ahui niahai yoati na Marcos 10.1-12; Lucas 16.18

¹ Naa jahuë bo yoaxo tsi quiha Galilea mai Jesú jisbayaniquë. Jisbaya tsi quiha jodioba mai, naa ani Jordán rabëquëx ca qui ja caniquë.

² Jasca, huëstima ca nohiria banahuaniquë. Jatsi jato Jesú jënimahuaniquë ra.

³ Jatsi quiha ja qui jodioba chama bo huësti huësti ca bëcaniquë tanamaxëna. Ja qui quësocasanaibo ja icani quiha. Nicahi tsi,

—¿Anoma ni joní jahuë ahui niahaina? —i Jesu qui jaca niquë.

⁴ Jatsi Jesú jato quëbiniquë:

—¿Quënëhacanish cabo ó ca ma jisyamani? Jariapari tsi bënë, ahui, tihi cabo Diós bahahuaniquë racanabëquti.

⁵ Ja tsi xo toa jahuë jahëpa, jahuë jahëhua, tihi cabo jisbayati xo bënë, jahuë ahui ya racaxëna. (Jasca, jahuë nabo jisbayati xo ahui ri bënë ya racaxëna.) Toca tsi huëstinacani quiha rabë cato.

⁶ Jaquirëquë rabë ma ca xo; jama, huësti ca jaca nori. Jabi Diós racabëquimaha ca no bëquëxyamano ra —nëa tsi Jesu nëcaniquë.

⁷ Jatsi fariseobo chaniniquë:

—Majia. Jabi jahuë ahui pi joní niacasno tsi “Ahui niati papi ja qui bënë ati xo” ¿i Moisés yamabo yamayamani? —i jaca niquë.

⁸ Jatsi jato qui Jesu nëcaniquë:

—Jabija. Moisés yamabo qui jënima ahui niahai ini quiha rë. Jabi tocajani quiha, tiisimahacati-maxëniria ca mato jimibo ini iqui na. Jama, toca tsi ja iyamapaoni quiha jariapari no, naa bënë, ahui, tihi cabo Diós nëhohuaniquë no.

⁹ Mato parayamaquia. Ahui jia ca, naa joni mëtsaxëniama ca ahui pi niahi tsi jochahi quiha toa joni, ahui paxa ca ja biquë no —i Jesu niquë.

¹⁰ Jatsi,

—Jishopë. Tocapino tsi oquë tsi xo ahui biyamahaina ra —i jahuë rabëti bo niquë.

11 Jatsi Jesú quëbiniquë:

—Jabi naa yoba bicasyama xo jatiroha ca joni bo. Jama, bichi quiha Dios qui jia cabo ra.

12 Jabi tobi huësti huësti ahui bicasyamacanai ca joni bo. Huësti huësti ca tsi xo jobo yama cato, toca tsi ja coní iqui na. Jasca, ahui binoma xo joni huëtsa bo, jato jobo niahacani nori iqui na. Jasca, joni huëtsa bo tsi xo ahui bicasyamahaina, mana ca Dios yonoco ja acascanai iqui na. Jabi naa ë tiisimaha ca yoba biti xo nicati mëtsa cato —nëa tsi Jesu nëcaniquë.

Xocobo mishni bo Jesú shomahuanina

Marcos 10.13-16; Lucas 18.15-17

13 Jabi Jesu qui xocobo mishni bo nohiria bá bëniquë, jato ja shomahuano, jato bax ja bëhoxno iquish na. Jama, xocobo bëhai ca nohiria raahati chitahëhuatsi jahuë rabëti bá huaniquë pë.

14 Jatsi Jesú jato raahaniquë:

—Jato chitiayamacana. E qui xocobo bëcano ra. Jato bicatsi quiha mana ca Jahëpa ra —iquiina.

15 Jatsi quiha xocobo Jesú shomahuaniquë, jahuë mëquë jato ó tsi janaquí na. Shomahuaxo ja jisbayaniquë.

Jesu ya shinapayo chaninina

Marcos 10.17-31; Lucas 18.18-30

16 Jatsi shinapayo Jesu jisi caniquë. Caxo tsi quiha ja nicaniquë:

—¿Jahuë jia ca axëhi ni ëa, maestro jiaxëni cató, bëso-bësopaoxëna? —iquiina.

Jatsi Jesu nëcaniquë:

—“¿Jia ca ati ni?” i mi a pa. Huësti roha tsi xo toa jiaxëni cato ra. Dios yoba mi nicati xo, nai qui cacasquí na —i ja qui Jesu niquë.

¹⁷ Jatsi,

—¿Jëni ca yoba nicaxëhi ni ëa pa? —i shinapayo niquë.

¹⁸ Nëca tsi Jesú quëbiniquë:

—Joni ayamahuë. Joni huëtsa ahui biyamahuë. Yomayamahuë. Quiyamahuë.

¹⁹ Mi ipa, mi ihua, tihi cabo noi huë. Jasca, mi tapaí ca nohiria noi huë, naa mimë mi noi hai jascaria. Tihi tsi mi ati xo ra —nëa tsi ja qui Jesu nëcaniquë.

²⁰ Jatsi shinapayó quëbiniquë:

—Toa yoba bo tëquë nicaquia ra, xocobo xo na. ¿Jahuë naris-hi ni ëa ati ra? —iquiina.

²¹ Jatsi Jesu nëcaniquë:

—¿Mëstëxëni ca joni manëcatsi ni mia pa? Cata. Mi jahuëmishni bo iniaparihuë. Parata bixo tsi noitiria cabo qui ahüë. Tocapimino tsi mi qui acacaxëhi quiha naipá ca jahuë bo ra. Jato qui acax tsi jahari johuë. Ea mi banahuano ra —i ja qui Jesu niquë.

²² Jatsi cohuënarianiquë shinapayo cato nicahax na, rico-ricoria ja ini iqui na.

²³ Jatsi jahuë rabëti bo qui Jesu nëcaniquë:

—Bëronoma tsi xo rico ca joni Diós otoi hai ca qui jicohaina ra.

²⁴ Jahuë chama yoí tsi Diós otoi hai ca qui jicoti-maxëni xo rico ca nohiria ra iquia —iquiina.

²⁵ Jatsi ratëniquë Jesu rabëti bo, ja yoani ca nica-hax na. Ratëhax,

—Tocapino tsi yama tsi xo toa xabahamahacati mētsa cato rē —i jaca niquē.

²⁶ Jatsi Jesú jato bēisniquē.

—Jamē xabahamatimaxēni tsi xo nohiria ra. Jama, jatiroha ca ahi quiha Dios ra. Xabahamati Ibo tsi xo toa —i jato qui ja niquē.

²⁷ Jatsi,

—Tsayapa. Jatiroha ca no jisbērianiquē mia bahuaxēna. ¿Jahuē noqui copixēhi ni Dios ra? —i Jesu qui Pedro niquē.

²⁸ Jatsi Jesu nēcāniquē:

—Jabi jatiroha ca paxahuahacano tsi noho trono jiaxēni tsi tsahoxēquia nohiria bo ó bēsoxēna, naa Nohiria Baquē ē nori cato. Toa xabacá tsi doce ca trono bo ó tsi tsahoxēqui mato ri, naa ēa banahuacanaibá. Israel ca doce ca maxo bo ó bēsoxēqui mato ra.

²⁹ Jasca, ēa iqui pi jahuē xobo, jahuē ahuini, jahuē xatē bo, jahuē jahēpa, jahuē jahēhua tihi cabo jisbēriaquí tsi cien veces huino jahari bixēqui mato. Jasca, bēso-bēsopaoxēqui mato ra.

³⁰ Jabi toa barí tsi jarēsoxēhi quiha huēstima ca jaboqui jariapari cabo, naa rico cabo, chama bo. Jasca, rēquēxēhi quiha huēstima ca jaboqui jacho cabo, naa noitiria cabo, yonati bo —i jahuē rabēti bo qui Jesu niquē.

20

Jesú tiisimanina

¹ ‘Jabi noba naipá ca chama-chamaria Dios qui jia tsi xo jacho cabo rēquē iquiina —i Jesu niquē—. . Tobi chani quiha huai ibo yoati na. Nicacana.

Baquishmarí tsi joni bo bichi quiha naa huai ibo caniquë, jahuë huai tsi yonocomaxëna.

² “Huësti ca parata quiha, naa bari yonoco sueldo mato qui axëquia ra, mato yonoco quëshpi na” i joni bo qui ibo niquë. Jatsi quiha jahuë huai qui jato ja raaniquë yonocoti. Jato qui jia ini quiha ibobá copihaina.

³ Jatsi quiha mënata bari no tsi yacató ca plaza qui ibo catëquëniquë joni huëtsa bo mërahi na. Toá tsi niihai ca bamahai ca joni bo ja jisniquë.

⁴ “¿Japa mato tsa ni? Noho huai qui bocata. Jia tsi mato copixëquia ra” i ibo niquë joni bo qui. Jatsi ja bocaniquë yonocoxëna jato ri.

⁵ Jatsi matoroco bari tsi quiha catëquëniquë ibo, joni bo mëraxëna, ja bax ja yonococano. Jatsi a las tres tsi quiha ja catëquëniquë pa, joni huëtsa bo mëraxëna.

⁶ Jatsi quiha yata, a las cinco quiha, joni bo mërahi ibo caniquë. Bohohai ca joni bo ja jisni quiha. “¿Jëniriahax tsi nëbi bama-bamacanai ra?” i jato qui ja niquë.

⁷ “Yama tsi xo toa noqui yonoco amahaina rë” i jaca ni quiha. Jatsi, “Noho huai qui bocata. Jari tobi yonoco ra” i jato qui ibo niquë.

⁸ Bari caquë tsi quiha ibobá jahuë empleado quënaniquë. Quënahax, “Joni bo quënahüë. Jato copिकासquia ra. Jacho ca maxo pari tsi copiti mi chitahëhuano” i jahuë empleado qui ibo niquë.

⁹ Jatsi a las cinco chitahëhuanish ca joni bo pari bëcaniquë. Huësti ca parata, naa bari tètëca sueldo jato qui ja aniquë.

¹⁰ Jatsi huino ca copi biti ó pasoniquë jariapari ca yonocoti chitahëhuanish cabo. Ja bëcaquë tsi

quiha huësti roha ca parata, naa bari sueldo ja copihacacanicuë jato ri.

¹¹ Jato parata bichi tsi ibo ja ranicaniquë. Jato qui yoi quiha.

¹² “Huësti hora roha ja yonococaquë pë, naa noqui cho bëcanax cabo. Noqui tsi xo toa bari tëtëca yonocohaina rë. Anomaria bari huaò quiha. Jama, huësti ca parata roha noqui mi aquë pë, naa jato qui mi aca jascaria” i ibo qui jaca niquë.

¹³ Jatsi jato ó ca huësti ca qui ibo chaniniquë: “Huashiyamahi ca ëa xo naa ra. ¿Mato qui jia ma ni huësti ca parata bichiina, naa bari tëtëca yonocoquëshpi na? ‘Jënima’ i ë qui ma quë ra.

¹⁴ Japi mato parata bicahuë. Bocata. Mi qui ë aca ca jaharisi ca naa mato cho bëcanax ca joni bo qui acasquia.

¹⁵ ¿Noho parata ma ni naa ë acaina? Tonia ë qui caxaquì mato rë, mato cho ca jaroha ca maxo qui ë huashiyamaha iqui na” nëa tsi jato qui ibo nëcaniquë.

¹⁶ Ja tsi xo toa rëquëxëhi quiha jacho cabo. Jasca, jachoxëhi quiha jariapari cabo —nëa tsi Jesu jahuë rabëti bo qui nëcaniquë.

Jesú chaninina ja nahai yoati na

Marcos 10.32-34; Lucas 18.31-34

¹⁷ Jabi Jerusalén qui capama tsi quiha jahuë doce ca rabëti bo Jesú catianiquë jamë tsi jato qui chanixëna. Chanipama tsi quiha,

¹⁸ —Jerusalén qui caqui noa ra —i jato qui ja niquë—. Toa xo tsi arati iboba chama bo, yoba tiisimacanaibo, tihì cabo qui mëhacaxëquia rë. “Ja namëhacaxëti xo” icaxëcani quiha rë.

19 Jatsi pë carayanabo qui ëa mëacaxëcani quiha mahuahacati, rashahacati, namëhacati. Jama, tres bari quirëquë bësotëquëxëquia ra —i jato qui Jesu niquë.

Jacobo Juan jahëhua baanina

Marcos 10.35-45

20 Jatsi Jesu qui Juan jahëhua joniquë, naa Zebedeo baquë ba jahëhua. Johax tsi quiha Jesu bësojo tsi ja mëniniquë. Mënixo tsi quiha ja nicaniquë, jahuëcara ca jia ca jahuë baquë bo bax Jesú ano iquish na.

21 Jatsi,

—¿Jahuë ó quëëhai? —i ja qui Jesu niquë.

Jatsi quiha,

—Noho baquë bo shinahuë. Mana xo yonaquí tsi mia tapá tsi noho baquë bo mi tsahomano ra, huësti ca mi mënëcayá no, huëtsa mëxojó no —i Jesu qui jahëhua niquë.

22 Jatsi,

—Mi baahai ca cahëyamaqui mia ra —i ja qui Jesu niquë.

Jatsi jahuë baquë bo, naa Jacobo, Juan, tihi cabo qui Jesu chaniniquë:

—¿Tënëti mëtsaxëhi ni mato, naa ë tënëmahacapaimaria jascaria? —iquiina.

—Jaahuë. Tënëti mëtsa xo noa ra —i jaca niquë.

23 Jatsi,

—Jabija. Tënëxëqui mato ra. Jama, noho mënëcayá ca tsahoti, noho mëxojó ca tsahoti, tihi cabo mato qui ati mëtsama xo ëa ra. Toa tsahoti bo bicaxëcani quiha noho Jahëpa qui jia cabo ra. Jato bax ja rohahuahacani quiha —i Jesu niquë.

²⁴ Jatsi Jacobo, Juan, tihi cabo qui caxaniquë diez ca rabëti huëtsa bo, jaha ja quëëcanai ca nichax na.

²⁵ Japi Jesú jato quënaniquë yobaxëna.

—Nohiria yonamixëneria tsi xo país ca chama bo ra. Ja yona-yonamiscanai ca cahëqui mato. Jasca, jato empleado bo tsi xo yonamixëneria, jato ri.

²⁶ Anoma quiha. Jabi ma tocayamano. Jama, mato yonati manëxëti xo toa oquë ca manëcatsai cato ra.

²⁷ Jasca, mato mëbihai ca yonati manëxëti xo toa mato rëquënicatsai cato,

²⁸ naa mato ë mëbihai ca jascaria. Jabi mai qui ë joyamaniquë, ëa nohiria bá mëbino; jama, nohiria mëbiti nori. Jabi ëmë aquia nohiria bo bax nati, jocha quima huëstima ca nohiria paquëmaxëna —i Jesu niquë.

Dos ca bëco cabo Jesú jënimahuanina

Marcos 10.46-52; Lucas 18.35-43

²⁹ Jericó ax Jesu, jahuë rabëti bo, tihi cabo riquino tsi quiha huëstima ca nohiriá banahuaniquë.

³⁰ Jabi tobi ini quiha bahi tsi rabë ca bëco ca joni bo. Tsaho ja icani quiha. Jabi Jesu tarabihai nori ca nicaquí tsi quënati ja chitahëhuacanicuë.

—Noqui shinahuë, David yamaba Baquë — iriatsi jaca niquë.

³¹ Jatsi,

—Pasicahuë. Pasicahuë ra —i jato qui nohiria bo niquë.

Jama, oquë tsi quënati ja chitahëhuacanicuë.

—Noqui shinahuë ra, David yamaba Baquë — iria-iriatsi jaca niquë.

³² Jatsi Jesu niiniquë.

—¿Jahuë ó quëëcanai? ¿Jënhuaxëhi ni ëa mato bax na ra? —i jato qui Jesu niquë.

³³ Jatsi,

—Taiscasqui noa ra, Ibobá —i jaca niquë.

³⁴ Jatsi quiha Jesú jato noiniquë. Noixo tsi quiha jato bëro ja motsaniquë. Jatsi taisritsijacanicuë. Jatsi Jesu ja banahuacanicuë jato ri.

21

Jerusalén qui Jesu jiconina

Marcos 11.1-11; Lucas 19.28-40; Juan 12.12-19

¹ Jabi yaca Betfagé, yaca Betania, tihi cabo qui cahëpama tsi quiha rëquë jahuë rabëti bo dos ca Jesú raanicuë. Jerusalén basima ja icani quiha. Raahax,

² —Mato bësojó ca yaca qui jicocana. Jicoxo tsi nëxë ca burro jixëqui mato. Ja bëta nii xo jahuë baquë. Jato mëriscana. Mërisxo tsi ë qui jato bëcana.

³ Jasca, “¿Jënixo tsi jato mëriscanai?” i pi tsohuëcara no tsi “Bicatsi quiha Ibo” icana. Jatsi jahuë burro bo raatapixëhi quiha ibo ra —nëa tsi jato qui Jesu nëcaniquë.

⁴ Jabi tocapijani quiha Quënëhacanish cabo jati-huahacano iquish na. Jabi nëca tsi Dios Chani yoanish cabá quënënicuë:

⁵ “Sión yacatá ca nohiria qui chanicana:

‘Tsayacahuë. Mato qui johi quiha mato Rey ra.

Ishima chamayama tsi xo.

Burró tsaho johi quiha.

Nohiria carga bëhai ca chaxpá tsi johi quiha pa’ ”
nëa tsi ja quënëni ca nëcani quiha.

⁶ Jatsi jahuë rabëti bo bocaniquë burro baquë mëraxëna, Jesú yoani jascaria.

⁷ Bichi tsi quiha burro, jahuë baquë, tihi cabo jahari ja bëcaniquë. Bëxo tsi quiha jato sahuëti bo ja capohuëcaniquë. Jatsi burro cacha Jesu tsa-honiquë.

⁸ Jasca, huëstima ca nohiriá jato sahuëti bo poohabonaniquë bahí no, burro rëquë. Jasca, nohiria huëtsa bá mëshi bo quëësaniquë bahí tsi poohaxëna.

⁹ Jatsi quënati rëquë bocanaibo, banahua-canaibo, tihi cabá chitahëhuaniquë:

—Chama David yamabá चाहितखोकोबो जोइहू-
काना रा.

Shomahuahaca ca tsi xo naa Iboha jané tsi johai
cato ra.

Naipá cabá ocahuano ra —nëa tsi nohiria bo
nëcaniquë.

¹⁰ Jerusalén qui Jesu jicoquë tsi quiha nohiria
quëtsocaniquë.

—¿Tsohuë ni naa johaina sa? —i quiha jaca niquë.

¹¹ Jatsi,

—Galileá ca Nazarét ca Jesu tsi xo naa ra. Dios
Chani yoati ibo xo ra —i nohiria bo niquë quëbihi
na.

Jodioba arati xoboria qui Jesu jiconina

Marcos 11.15-19; Lucas 19.45-48; Juan 2.13-22

¹² Arati xobo qui Jesu jiconiquë. Jicoxo tsi quiha
toá ca iniacanaibo cacha ja raaniquë. Raaquí tsi
quiha parata rarinamacanaiba mesa bo ja nara-
baniquë. Jasca, boto iniacanaiba tsahti bo ja
pacanamaniquë. Jatsi,

13 —Bëhoxti xobo quënahacaxëti xo noho xobo ra; jama, yomacanaibo iti noho xobo manëmaqui mato pë —i jato qui Jesu niquë.

14 Jabi arati xobó tsi quiha bëco cabo, tapiyamacanaibo, tihi cabo iniquë. Jesu qui ja bëcani quiha jënimahuahacaxëna. Jatsi jato ja jënimahuaniquë ra.

15 Jatsi quiha Jesu qui arati ibo bo, yoba tiisimacanaibo, tihi cabo caxaniquë, jiaria ca Jesús ani nori jisi na. Jasca, arati xobó tsi ranihai ca xocobo quënahi ini quiha, “Anomaria tsi xo David yamaba चाहितaxocobo ra” iquiina. Jatsi Jesu qui jodioba chama bo caxaniquë toa chani nicahax na.

16 Caxaxo tsi quiha Jesu ja raahacanicuë:

—¿Xocobá quënahai ca nicayamahai? Anoma quiha —iquiina.

Jatsi Jesús quëbiniquë:

—Jato nicaquia ra. Tonia mato ri tsi xo toa Dios Chani cahëyamacanaina ra. “Xocobo mishni bo, xoma acai ca baquë bo, tihi cabo tiisimaqui mia Diós, jia tsi ja oachua-ocahuariacano iquish na” ii quiha Quënehacanish cabo —nëa tsi jodioba chama bo qui ja nëcaniquë.

17 Jatsi Jesús jato jisbayaniquë. Yaca ax riquihax Betania qui ja caniquë baquicha raaxëna.

Bimiyamahai ca higuera jihui Jesús yoshihuanina

Marcos 11.12-14, 20-26

18 Huëaquë baquishmarí tsi quiha jahari yaca qui Jesu caniquë. Capama tsi quiha ja paxnanicuë.

¹⁹ Jatsi higuera jihui ja jisniquë. Paxnahi tsi bahi tapaí ca higuera jihui qui ja caniquë bimi mëraxëna. Mëquëya ja ini quiha. Pëhi roha quiha. Jatsi quiha higuera jihui qui Jesu chaniniquë:

—Bimitëquëpistiayamariaxëqui mia ra —iquiina.

Jatsi janotapiniquë higuera jihui ra.

²⁰ Jatsi ratëniquë jahuë rabëti bo ocapijani ca jisi na. Ratëhax,

—¿Jënahuariahax jihui janotapiha sa? —i jaca niquë.

²¹ Jatsi Jesú jato quëbiniquë:

—Mato parayamaquia. Dios qui pi chitimiyoiquí tsi higuera jihui qui ë aca ca oquë ca axëqui mato ra. Chitimiyoi pimano tsi mato nicaxëhi quiha naa macana ra, “Tsëquëhuë. Ia qui niahacahuë” i ja qui ma quë no.

²² Chitimipiquí tsi ma bënahai ca bixëqui mato, ma bëhoxquë no —nëa tsi Jesu nëcaniquë.

Jesu qui yoba cahëxëni cabo caxanina

Marcos 11.27-33; Lucas 20.1-8

²³ Jatsi jahuë arati xoboria qui Jesu caniquë. Toa xo tsi tiisimajahuano tsi quiha ja qui bëcaniquë arati ibo-iboria bo, nohiria yosibo. Bëhax,

—Arati xobo quima iniacanaibo mi niahitaquë pë. ¿Tsohuë mi qui chama ani tocati ra? —i ja qui jaca niquë.

²⁴ Quëbihi tsi,

—Mato nicapariquia ëa ri. Ea pi ma quëbino tsi toa ë qui toca ca ati chama anish ca mato yoaxëquia.

²⁵ ¿Tsohuë Juan yamabo qui chama ani, nohiria bo ashimati? ¿Dios ni? ¿Joni ni? —i jato qui ja niquë.

26 Jatsi ja chaninaparicaniquë:

—“Dios” i pi no no tsi “¿jënixo tsi Juan yamabo ma chahahuayamani?” i noqui xëhi quiha pë. Jama, “Joni quima jahuë chama Juan yamabá biniquë” i pi no no tsi noqui caxaxëhi quiha nohiria bo rë. Jatsi, noqui acaxëcani quiha ra, “Dios Chani yoati ibo xo Juan” i jacanai quëshpi na —nëa tsi ja nëcacaniquë.

27 Japi,

—Cahëyamaqui noa ra —i Jesu qui jaca niquë.

Jatsi,

—E qui toca ca ati chama anish ca mato yoayamaxëquia ëa ri —i jato qui Jesu niquë.

Jesu chaninina dos ca baquë yoati na

28 Jatsi jodioba chama bo qui chani Jesús yoaniquë:

—¿Jahuë shinacana, naa chani yoati na? Jabi dos ca baquë quiha joní jayaniquë. Jariapari ca baquë qui jahëpa caniquë chanixëna. Cahax, “Jisa baquë, huai yonocohi cata” i quiha ja qui jahëpa niquë.

29 Jatsi quiha “Jishopë, cayamaquia ra” i baquë ni quiha. Jama, yata ja caniquë ra yonocohi na, shina paxa ca bichish na.

30 Jatsi quiha jahuë noma qui jahëpa caniquë jasca ca nicaxëna. “Caquia ra” i jahuë noma ni quiha; jama, ja cayamaniquë pë.

31 Mato nicaquia. ¿Jëni ca baquë ni toa jahuë jahëpa jaha quëëni ca anish cato? —i jato qui Jesu niquë jato nicahi na.

Jatsi,

—Rëquëmë quiha —i jaca niquë.

Jatsi Jesús jato yoaniquë.

—Mato parayamaquia ra. Mato rëquë Diós otoiha ca qui jicocaxëcani quiha yoixëni ca impuesto bicanaibo, joni mëtsaxëniria cabo ri.

³² Jabi joxo tsi quiha quinia jia ca Juan yamabá mato jismaniquë. Jahuë chani ma chahahuayamaniquë rë. Jama, impuesto bicanaibo, joni mëtsaxëniria cabo, tihi cabá tsi xo toa jahuë chani nicahaina ra. Ja chahahuacanaï nori ca jisí tsi mato quinia yoi ca ma casoyamaniquë. Juan yamaba chani ma chahahuayamaniquë rë, (naa noma baquë jascaria) —nëa tsi jodioba chama bo qui Jesu nëcaniquë.

Dios Baquë jodiobá niahaina

Marcos 12.1-12; Lucas 20.9-19

³³ —Chani huëtsa nicacano —i jodioba chama bo qui Jesu niquë—. Huai quiha joní aniquë. Axo tsi quiha toa xo tsi uva icanai ca bimi ja bananiquë. Jaquirëquë tëamë ca panë ja aniquë. Jatsi quiha maxaxá ca trapichi ja aniquë, jënëria ati. Axo tsi quiha jaha bësoti xobo ja aniquë, naa torre icanai cato. Jatsi joni huëtsa bo qui jahuë huai ibobá aquëniquë bimi xatë quëshpi na. Aquëhax tsi quiha jahari jahuë xobo qui ibo caniquë.

³⁴ Tësatiya tsëquëquë tsi quiha jahuë huai obësocanaibo qui jahuë yonati bo ibobá raaniquë jahuë bimi xatë ja bicano.

³⁵ Jama, ja cahëcaquë tsi quiha jahuë yonati bo qui ja tsamicaniquë. Huësti ca yonati ja rashacani quiha. Huëtsa ja acani quiha. Huëtsa qui maxax bo ja niacani quiha axëna.

³⁶ Jatsi maxo huëtsa ibobá raaniquë, naa jahuë yonati bo. Jasca tsi toa maxo ri ja yosicaniquë pë.

³⁷ Jarohari tsi jahuë baquë yoi quiha ibobá raaniquë, “Noho baquë qui nicacaxëcani quiha” iquiina.

³⁸ Jama, jahuë baquë jisi tsi “Iboba baquë tsi xo naa ra, naa huai bixëti ca ibo. ¿Canomani? Jahuë baquë no ano ra. Jahuë bixëti ca mai no bino” i yonococanaibo ni quiha.

³⁹ Jatsi baquë qui ja tsamicaniquë. Huai cacha niaxo tsi ja acaniquë pë.

⁴⁰ Jabi joxo tsi quiha ¿jënahuaxëhi ni huai ibo toa yonococanaibo qui? —i jato qui Jesu niquë.

⁴¹ Jatsi jodioba chamabá quëbiniquë:

—Caxaquí tsi toa yoixëni ca joni bo quëyoxëhi quiha ibo ra. Jatsi bimi xatë quëshpi tsi yonococanaibo huëtsa bo qui jahuë huai aquëxëhi quiha, ja bax ja yonococano —i jaca niquë.

⁴² Jatsi Jesús jato yoaniquë:

—¿Quënëhacanish cabo ó ca ma jisyamani naa yoati na?

“Oquënoxëhi quiha yosibá niaha ca Maxaxa ra.

Oquë-oquëria ca manëxëhi quiha ra.

Diós aca ca tsi xo naa ra.

Noqui jia quiha” ii quiha.

⁴³ Ja tsi xo toa jaboqui tsi mato shomahuacasyamaxo Dios ra. Jaboqui nohiria huëtsa, naa ja bax yonococascanaibo shomahuaxëhi quiha.

⁴⁴ Noitixëhi quiha naa Maxax icanai ca chahahuayamacanaibo tëquë. Toa Maxax icanai cató tsi quëyohacacaxëcani quiha ra. Mai mishpo jascaria tsi jato timaxëhi quiha ra —nëa tsi Jesu nëcaniquë.

⁴⁵ Jesu chani nicaxo tsi jato yoati tsi ja chanini nori jodioba chama bá cahëniquë.

⁴⁶ Jatsi Jesu qui ja tsamicascaniquë. Jama, nohiria bo qui ja raquëcani quiha, “Dios Chani yoati Ibo xo Jesu” i nohiria bo ni quëshpi na.

22

Fiesta-fiesta ti chani

Lucas 14.15-24

¹ Jatsi quiha jodioba chama bo qui chani, naa cuentos Jesús yoaniquë Diós otohái yoati na. Ja nëcaniquë:

² —Naipá ca chama-chamaria Dios qui jia tsi xo toa jahuë joi bichiina. Jabi tobi quiha rey iniquë. Jahuë baquë bax fiesta-fiestaria ja shomahuaniquë; naa jahuë baquë ahui yahai ca fiesta quiha.

³ Jatsi jahuë yonati bo ja raaniquë joi amahacanish cabo quënxëna. Jama, ja bëcasyamacani quiha.

⁴ Jatsi yonati huëtsa bo jato qui réy raaniquë. “Tsayacahuë. Oriquti ibobá rohahuaquë ra mato bax na. Jahuë toro bo, jahuë vaca mishni bo, naa xënihuaxëni cabo ja aquë ra piti. Shomahua-hacaquë oriquti ra. Jahuë baquë ahui yahai ca fiesta qui bëcahuë’ i joi amahacanish cabo qui huë” i jahuë yonati bo qui rey niquë.

⁵ Jama, ja bocasyamacani quiha. Jahuë huai qui huësti ca caniquë yonocoxëna. Huëtsa jahuë tienda qui caniquë jahuë jahuë bo iniaxëna.

⁶ Jasca, nohiria huëtsa bá toa rey yonati bo qui tsaminiquë rè. Jato ja yosicaniquë. Yosixo tsi quiha jato ja aniquë pë.

⁷ Jatsi quiha toa nohiria bo qui caxaniquë rey ra. Caxaxo tsi jahuë soldado bo ja raaniquë jahuë

yonati bo anish cabo axëna. Axo tsi quiha jato yaca bo ja mëshacanicuë.

⁸Jatsi jahuë yonati bo réy quënaniquë. Quënahax jato qui ja chanitëquënicuë: “Rohahuahacaquë fiesta ra. No oriquino ra. Jama, toa joi amahacanicish cabo jicomayamacana. Anoma ca xo.

⁹Jama, bahi rëso qui bocata. Toá ca noitiria cabo qui joi amacana, noho fiesta qui ja bëcano” i jahuë yonati bo qui rey ni quiha.

¹⁰Jatsi quiha bahi rëso qui jahuë yonati bo bocanicuë. Nohiria jisi tsi jato ja catiacanicuë fiesta qui bëxëna. Nohiria jiaxëni cabo, nohiria jiyama cabo, tihì cabo ja bëcaniquë. Ja bëcaquë tsi quiha nohiria rëamë tsi fiesta xobo iniquë ra.

¹¹Jatsi fiesta xobo qui rey jiconiquë joi amahacanicish cabo jisxëna. Jabi toá tsi huësti ca sahuëti jiyama ca sahuëhai ca joni ini quiha. Toa joni réy jisnicuë.

¹²Jisi tsi “Yama tsi xo mi fiesta sahuëti pë. ¿Jënahuariahax raca mi jicoha pa?” i joni qui rey niquë. Jatsi pasihi joni ini quiha, raquëhi na. Chaniamahi quiha.

¹³Jatsi réy jahuë yonati bo yobanicuë: “Jahuë mëquënë, jahuë tahë, tihì cabo nëxacahuë. Cacha tsëmo qui naa joni niacahuë. Toá tsi araxëhi quiha. Toá tsi tënëxëhi quiha” i rey niquë.

¹⁴Jatsi quiniacaxëcahuë. Huëstima tsi xo toa joi amahacanicish cabo. Jama, ichariama tsi xo toa Diós bichiina —nëa tsi Jesu nëcaniquë jodiobá chama bo qui.

*Gobierno qui impuesto bo acaina
Marcos 12.13-17; Lucas 20.20-26*

¹⁵ Jatsi quiha jodioba chama bá jisbayaniquë shinacatsi na. Jesu ja paracascani quiha. Jabi yoi ca Jesu ja chanimacascani quiha ja qui quësocasquí na.

¹⁶ Japi jató-na banahuacanaibo, Rey Herodés-na banahuacanaibo, tihi cabo ja raacanicuë Jesu nicati. Ja nëcacaniquë:

—Mia ri tsi xo toa parayamahaina, maestró. Paraxoma tsi Dios quinia tiisimaqui mia ra. Tiisimaquí tsi nohiria shinahai ca chahuayamaqui mia. Mi qui jaharisi tsi xo nohiria tēquë.

¹⁷ Japi mi shinahai ca noqui mi yoano. ¿Romanoba chama-chamaria qui impuesto bo no ati ni, naa noqui jodiobo? —nëa tsi Jesu qui jodioba chamabo nëcacaniquë tanamaxëna.

¹⁸ Jabi ja shinacanai ca yoi nori ca Jesús cahënicuë. Japi,

—¿Jënixo tsi nëca tsi ëa tanamacanai pë, paramixëni cabá?

¹⁹ Gobierno impuesto copihacati ca parata ëa jismacahuë —i jato qui Jesu niquë.

Jatsi parata ja qui ja bëcanicuë.

²⁰ —¿Tsohuë bëmana jaria ni naa ra? ¿Tsohuë ni naa quënë ibo? —i jato qui Jesu niquë.

—Romanoba chama-chamaria janë quiha —i jaca niquë.

²¹ Jatsi Jesús quëbiniquë:

—Japi romanoba chama-chamaria qui jahuë jahuë bo tēquë acana. Jasca, Dios qui jahuë jahuë yoi bo acana —i jato qui Jesu niquë.

²² Jesús yoani ca nicahax ja ratëcanicuë. Ratëxo ja jisbayacanicuë. Ja bëta ja chanicasyamacani quiha.

*Bësotëquëxëhi quiha rësonish cabo
Marcos 12.18-27; Lucas 20.27-40*

²³ Jaquirëquë jaxaba rohari tsi quiha chama huëtsa bo, naa saduceobo icanai cabo Jesu qui bëcaniquë jato ri. (“Yama tsi xo nohiria bësotëquëhaina” icanish cabo tsi xo naa.) Bëxo tsi Jesu ja nicacanicuë:

²⁴ —“Baquë bo yama pi joni rësono tsi jahuë ahui bixëti xo jahuë noma. Bixo tsi jahuë rëquëmë bax xocobo ja saihuaxëti xo” i Moisés yamabo ni quiha, Maestró.

²⁵ Jabi seis ca noma bo quiha jayapaonicuë joni, naa nëá ca racapaonish cato. Xocobo yama tsi naa joni rësoniquë rë.

²⁶ Jatsi quiha jahuë xachacató jahuë ahui biniquë. Xocobo saihuahaxma tsi ja rësoniquë jaa ri. Jaquirëquë quiha jahuë noma huëtsá jahuë ahui biniquë. Xocobo saihuahaxma tsi ja rësoniquë jaa ri. Toca tsi jahuë noma bo tëquëtá aniquë. Ja rësoyocanicuë. Huësti ca xocobo ja saihuayamacani quiha.

²⁷ Jarohapa tsi rësoniquë yoxa ri.

²⁸ Jabi nohiria bo bësotëquëno tsi çtsohuë ahui ni naa yoxa sa? Siete ca bënë ja jayaniquë bësoquí na pa —nëa tsi Jesu qui ja nëcanicuë tanamaxëna.

²⁹ Jatsi Jesús jato quëbiniquë:

—Janyama xo mato ra. Quënëhacanish cabo, Dios chama, tihí cabo cahëyamaqui mato tia.

³⁰ Bësotëquëxo ahui bo, bënë bo, tihí cabo biyamaxëhi quiha nohiria bo, naipá ca ángel bo jascaria iquiina.

³¹ ¿Quënëhacanish cabo ó ca Diós mato yoani ca ma jisyamani pa, naa nohiria bësotëquëhai yoati na?

³² “Abraham, Isaac, Jacob, tihî caba Dios ca ëa xo naa ra” i Dios ni quiha. “Abraham yamabo, Isaac yamabo, Jacob yamabo” i ja yamani quiha ra, bësocanaiba Dios ja nori iqui na –i saduceobo qui Jesu niquë.

³³ Jatsi nohiria tëquë ratëniquë Jesú tiisimahai ca nicahax na.

Oquë-oquëria ca yoba

Marcos 12.28-34; Lucas 10.25-28

³⁴ Jabi Jesú quëbini iqui tsi saduceobo bërabiniquë. Jaquirëquë Jesu qui fariseobo, naa chama huëtsa bo bëcaniquë nicahax na.

³⁵ Jabi jato maxo huësti, naa yoba cahëxëni cató Jesu nicaniquë tanamaxëna.

³⁶ –¿Jëni ca ni toa Dios yoba oquë-oquëria cato, maestró? –i Jesu qui ja niquë.

³⁷ Jatsi Jesú quëbiniquë:

–“Mato joiti tëquë, mato shina tëquë, tihî cabá tsi mato Ibo Dios ma noiti xo” ii quiha.

³⁸ Oquë-oquëria ca yoba tsi xo naa ra.

³⁹ Jasca, jaquirëquë ca yoba tsi xo naa: “Nohiria huëtsa bo noicahuë, mamë ma noihai jascaria” ii quiha.

⁴⁰ Naa dos ca yoba qui chitimihî quiha Quënëhacanish cabo tëquë –nëa tsi ja qui Jesu nëcaniquë.

David yamaba Ibo

Marcos 12.35-37; Lucas 20.41-44

⁴¹ Jari fariseobo manicano tsi quiha Jesú jato nicaniquë:

⁴² —¿Jahuë shinacana, johai ca Xabahamati Ibo yoati na? ¿Tsohuë chahitaxocobo ni toa? —iquiina.

Jatsi quiha,

—David yamaba chahitaxocobo quiha —i jaca niquë.

⁴³ Jatsi Jesú nicaniquë:

—Dios shina rëamëquí tsi ¿jahuë chahitaxocobo “Ibo” David yamabá quënyamayamani? ¿Jënihax “Ibo” i ja ni, jahuë chahitaxocobo yoati tsi chanihi na?

⁴⁴ “Noho mënëcayá tsi tsahotsina, jariapari mia pasomaha cabo ë bëbono, jato mi yonano iquish na’ i noho Ibo qui Ibo Dios ni quiha” nëa tsi David yamabo nëcani quiha ra.

⁴⁵ “Noho Ibo” jahuë Xabahamati Ibo ja quënaniquë ra. “Ibo” pi jahuë chahitaxocobo no tsi ¿jënahuahax jahuë chahitaxocobo ii ni Cristo ra? —nëa tsi jato qui Jesu nëcaniquë nicahi na.

⁴⁶ Jatsi fariseobo pasiniquë. Quëbitima-xëni ja icani quiha. Jaquirëquë jodioba chama bá Jesu nicatëquëpistiayamarianiquë tanamaxëna.

23

Fariseobo, yoba cahëxëni cabo, tihì cabo pasomaha Jesu chaninina

Marcos 12.38-40; Lucas 11.43, 46; 20.45-46

¹ Jatsi mani ca nohiria, jahuë rabëti bo, tihì cabo qui Jesu chaniniquë:

² —Jabi nohiria bax Moisés yoba bërohuahi quiha fariseobo, yoba cahëxëni cabo. Jato yonoco quiha.

³ Japi mato ja yoacanaí ca yoba tēquē ma chahuatí xo. Jato nicacana. Jama, jato jabi bahuyamacana ra. Anoma quiha. Ja yoacanaí ca yoba yoi ayamacani quiha pē.

⁴ Nicatimaxēni ca yoba bo nohiria qui acani quiha pē ati, jama ja yoacanaí ca yoba nicacanaíbo jaca nomari.

⁵ Jato jabi quiha pē. Jatiroha ca acani quiha pē, nohiria bá jato tsayano iquish na. Papi mishni bo, naa Dios Chani jaya ca papi sahuēceni quiha pē. Toa papi banēxēceni quiha nohiria jismaxēna. Jato jabi quiha. Jasca, nohiria ba sahuēti bo huino xo jato sahuēti bo pē, nohiria oquē jaca nori quēscahuahi na.

⁶ Nohiria bo oriquino tsi oquē ca tsahoti bo bicasceni quiha pē. Jato catiti xobó ca rēquē ca tsahoti bá tsi tsahocasceni quiha pē.

⁷ Jasca, bahi xo tsi joihuahacasceni quiha. Jato qui jia quiha “Maestro” quēnahacahaina.

⁸ ‘Jama, “Maestro” ma quēnahacayamaxēti xo iquia, huēsti roha ca maestro ma jaya ca iqui na.

⁹ Jasca, mai xo tsi “Jahēpa-jahēparia” joni quēnayamacana. Huēsti roha ca tsi xo toa mato Jahēpa-jahēparia, naa mato naipá ca Jahēpa.

¹⁰ “Maestro-maestroria” ma quēnahacayamati xo, mato huēsti ca Maestro-maestroria roha ca Cristo nori iqui na.

¹¹ Mato yonati iti quiha mato ó ca oquē cato.

¹² Jabi rabihuahacaxēhi quiha jamē oquēhuahai cato. Jama, oquēhuahacaxēhi quiha yonati jascaria ca manēhai cato ra.

¹³ ‘Noitiria tsi xo mato, yoba tiisimacanaibá, fariseobá. Paramisxēni xo mato ra. Ma tiisimahi

iqui tsi Diós otohái ca qui jicotimaxëni xo nohiria bo rë. Jasca, jicocasyama xo mato ri. Jabi nohiriá pi chahahuacasno tsi jato chitiaqui mato pë.

¹⁴ ‘Noitiria xo mato, yoba tiisimacanaibá, fariseobá. Paramisxëni xo mato ra. Imanish ca yoxa bo paraqui mato pë, jato jahuë bo bixëna. Paraquí tsi jato xobo bo mëbiqui mato pë. Mëbihax Dios qui chani tètëca bëhoxqui mato nohiria bo paraxëna. Quësohacaxëqui mato ra. Oquëxëhi quiha mato copi ri ra.

¹⁵ ‘Noiti xo mato yoba tiisimacanaibá, fariseobá. Paramisxëni xo mato ra. Nëama bocaqui mato pë, nohiria mërahi na, jato jabi bo rarinamaxëna. Jato jabi bo rarinamaxo tsi mato oquë tsi jato rohahuaqui mato, tënëtiya qui ja bocano, naa ma bocanai jascaria.

¹⁶ ‘Noitiria xo mato, mato bëco ca rëquëninicanaibá. Anoma tsi xo toa ma tiisimahaina ra. “Arati xobó tsi axëquia” i nohiria quii tsi jatihuahacayamaxëti ca ma yoaha ca nori ca quëscahuaqui mato pë. Tocaqui mato pë, juraraqüi na. (Jatsi ma yoaha ca iqui tsi ma axëhai nori ca quëscahuacani quiha nohiria rë.) Jama, “Arati xobó ca oro ca jahuë bá tsi axëquia” i jato quii tsi “Jatihuahacayoixëti xo no yoahaina” iqui mato pa.

¹⁷ Jisna. Cahëtimaxëniria ca bëcoxëniria ca xo mato ra. ¿Jënahuariahax arati xobó ca oro ca jahuë bo oquë ina? ¿Oquë ma ni Dios arati xobo ra? Dios roha tsi xo toa oro ca jahuë bo oquëhuati ibo cato ra.

¹⁸ Jascaria tsi “Altár tsi axëquia ra” i nohiria quii tsi jatihuahacayamaxëti ca ma yoaha ca nori ca

quëscahuacui mato pë. (Jatsi ma yoaha ca iqui tsi ma axëhai nori ca quëscahuacani quiha nohiria rë.) Jama, “Altar ó ca janahaca jahuë bá tsi axëquia ra” i jato quii tsi “Jatihuahacayoixëti xo no yoahaina” iqui mato pa.

¹⁹ Jisna. Bëcoria xo mato ra. ¿Jënahuariahax altar ó ca Dios qui ma janaha ca oquë ina? ¿Oquë ma ni Dios altar? Dios altar tsi xo toa ma janaha ca oquëhuahaina ra.

²⁰ Jishopë. “Altár tsi axëquia ra” iqui mato pë, nohiria bo paracatsi na. Jama, “Altár tsi axëquia ra” imahai ca tsi xo toa “Altar ó ca janahaca cató tsi axëquia ra” imahai ca jascaria. Jaharisi ca xo.

²¹ Jasca, “Arati xobó tsi axëquia ra” iqui mato pë, nohiria bo paracatsi na. Jama, “Arati xobó tsi axëquia ra” ipii tsi “Jaha ca bësohai ca Dios janë tsi axëquia ra” iyoiqui mato ra. Jaharisi tsi xo toa dos ca yoahaina ra.

²² Jasca, “Naipá tsi axëquia” iqui mato pë, nohiria bo paraxëna. Jama, “Naipá tsi axëquia” ipii tsi “Naipá ca tronó ca tsaho ca Dios janë tsi axëquia” iyoiqui mato ra. Jaharisi tsi xo toa dos ca yoahaina.

²³ ‘Noitiria xo mato, yoba cahëxëni cabá, fariseobá. Paramisxëni xo mato ra. Jabi ma tësaha ca yochi bo, naa mato menta, anís, comino, tihi cabo quima décima ca Dios qui aqui mato, mato yoba nicariaxëna. Tocaquí tsi Dios oquë-oquëria ca yoba nicayamaqui mato pë. ¿Japa? ¿Mabë xatë bo mëbicanai? ¿Noiyoicanai? ¿Dios chahahuayoicanai? Toca tsi ma atí nori iquë, mato yoba huëtsa bo niaxoma.

²⁴ Bëco ca rëquëniniliti ibo bo xo mato pë. Iriama

ca yoba bo nica-nicapama tsi Dios oquë-oquëria ca yoba bo mataraqui mato pë.

²⁵ ‘Noitiria xo mato, yoba cahëxëni cabá, fariseobá. Paramisxëni xo mato ra. Mëchocoha tsi xo mato mëquë bo. Mëchocoxo piquí tsi mato jabi bo nicariaqui mato; mahitsa quiha. Jahuëmishni bo ó quëemixëneria xo mato ra. Yoixëni ca xo mato shinana.

²⁶ Jariapari tsi mato shina bahuëcana, bëcoria ca fariseobá. Mato shina pi bahuëhacano tsi jiaxëhi quiha mato jabi ri.

²⁷ ‘Noitiria xo mato, yoba cahëxëni cabá, fariseobá. Paramisxëni xo mato. Joxohuahaca ca maihuati xobo bo jascaria xo mato ra. Jiaria tsi xo toa xobo cacha cato; jama, jaxara tsi nohiria xao bo, pisiria ca jahuë bo, tihí cabo jaca nori.

²⁸ Toca xo mato ri. Nohiria bo qui jia jisiria xo mato jabi bo; jama, quiamisxëni ca jochahuaxëneria ca mato shina nori.

²⁹ ‘Noitiria xo mato, yoba cahëxëni cabá, fariseobá. Paramisxëni xo mato. Jiaria ca maihuati xobo bo aqui mato, mato Dios Chani yoanish cabo bax na. Toca tsi jato oquëhua-casqui mato pë.

³⁰ Tsayacahuë. Mato naaborëquëbá Dios Chani yoanish cabo aniquë pë. Jama, “Toatiyá pi bësorohaquí tsi jato ayamaquë no aniquë ra” iqui mato pë jaboqui.

³¹ Jabija. Jato ati iboba chahitaxocobo ma nori ca jismaqui mato ra, toca tsi ma chaniquë no.

³² Ma acatsai ca acahuë. Mato naborëquëbá chitahëhuani ca yonoco jatihuacana iquia ra. ¿Jaboqui ëa acasyamacanai?

³³ ‘Rono bá, rono ba xocobá. Tënëtiya qui raa-hacaxëqui mato iquia. ¿Jënahuariahax toa copi ma paxana?

³⁴ Ja tsi xo toa Dios Chani yoacanaibo, yosibo, yoba cahëxëni cabo, tihi cabo mato qui raaxëquia Dios Chani nicamaxëna. Jatsi jato xatë axëqui mato. Jato xatë cruzó tsi tooxaxëqui mato. Huëtsa bo rashaxëqui mato pë mato catiti xobo xo na. Huëtsa bo chibaxëqui mato, yaca huëtsa, yaca huëtsa jato mërabonaquí na. Tihi tsi axëqui mato pë.

³⁵ Jaha tsi mato qui japahacaxëhi quiha Dios copi ra, jatiroha ca acacanish cabo quëshpi na. Jariapari Abel acacaniquë. Jaquirëquë huëstima ca Dios Chani yoanish ca huëtsa bo acacani quiha. Jarohapa tsi Zacarías, naa Berequias baquë acacaniquë. Jabi altar, arati xobo naxërëquë xo tsi Zacarías ja tēpascaniquë. Tocanoma tsi xo toa acacanish cabo ra, naa Abel tēpas-hacanitinya rohari.

³⁶ Mato parayamaquia. Copihacaxëti xo jaboqui ca bēsocanaibo, jatiroha ca acacanish cabo quëshpi na iquia ra.

Jerusalén ca nohiria Jesú noinina

Lucas 13.34-35

³⁷ ‘Jisa Jerusalén, Jerusalén ca nohiriá. Jisa, Dios Chani yoanish cabo ati ibobá. Jisa, Diós raani ca Chani bëcanaibo acanaibá. ¡Erama! Mato otocasquia ra, naa jahuë pëhi namá jahuë xocobo patiarí othai jascaria. Jama, ëa biyamaqui mato rë.

³⁸ Iquë ra. Diós mato niabëriaquë rë. Quëyohacaxëqui mato ra.

³⁹ Jasca, ëa jistëquëyamariaxëqui mato, “Shoma tsi xo Iboba janë tsi johai cato” i ma xëquë rohari — nëa tsi Jesu nëcaniquë.

24

“Quëyohacaxëhi quiha jodioba arati xobo” i Jesu nina

Marcos 13.1-2; Lucas 21.5-6

¹ Jabi jodioba arati xobo Jesú jisbayaniquë. Jisbayajahuano tsi quiha ja qui jahuë rabëti bo bëcaniquë jato arati xobo bo tsayamaxëna.

² Tsayapama tsi jato qui Jesú chaniniquë:

—Jia tsi xo naa ma tsayacanaina. Mato parayamaquia. Potas-hacaxëhi quiha naa arati xobo bo tëquë ra. Matsami matsami niyamaxëhi quiha jahuë maxax bo; huësti ca yama nomari —i Jesu niquë.

Xaba rëso jisti bo

Marcos 13.3-23; Lucas 21.7-24; 17.22-24

³ Maca Olivo Ya icanai cató tsi Jesu tsahono tsi quiha ja qui jahuë rabëti bo bëcaniquë. Jahuë rabëti bo roha quiha.

—¿Jënino tsi ocapixëhi ni naa mi yoahaina ra? Noqui yoahuë. ¿Jënahuariaxo tsi cahëxëhi ni noa, naa mi bacahaina, xaba rëso, tihi cabo tsëquëxëquë no? —i Jesu qui jaca niquë.

⁴ Jatsi Jesu nëcaniquë:

—Quiniacaxëcahuë, ma parahacayamano. Joxëhi quiha huëstima ca noho janë tsi chanicanaibo.

⁵ Joxo tsi huëstima ca nohiria paracaxëcani quiha rë, “Cristo xo noa” iquiina.

⁶ Jasca, país bo nianahaina, país ca xērēquē ca nohiria iquinahaina, tihi cabo nicaxēqui mato ra. Nicahi tsi raquēyamacana. Ocapixēhi quiha ra; jama, jari xaba rēso ja nomari.

⁷ País huētsa pasomaha nianaxēhi quiha país huētsa. Chama huētsa pasomaha iquinaxēhi quiha chama huētsa. Jasca, toatiyá tsi oriquti biniaxēhi quiha nohiria bo rē. Jasca, yajoriaxēhi quiha mai. Toca tsi ja ixēti quiha jamēri ca iti bá no.

⁸ Jama, jariapari ca nohiria bá tēnēhai ca chitahē roha tsi xo naa ra. Oquēnaxēhi quiha ra.

⁹ Jatsi mato qui tsamicaxēcani quiha. Chama bo qui mato mēacaxēcani quiha acacati. Ea iqui tsi mato qui caxaxēqui jatiroha ca país ca nohiria.

¹⁰ Toatiyá tsi Dios quima bēsocaxēcani quiha huēstima ca nohiria. Jabē xatē bo pasomaha chanicaxēcani quiha rē. Jabē xatē bo qui caxacaxēcani quiha.

¹¹ Jatsi jisiquixēhi quiha huēstima ca mahitsa ca Dios Chani yoacanaibo. Jisiquiquí tsi huēstima ca nohiria paracaxēcani quiha.

¹² Toatiyá tsi pacanaxēhi quiha jochahaina. Janacaxēhi quiha nohiria bá noihaina;

¹³ jama, jahuē rēso qui tēnēcanaibo xabahamahacaxēti nori.

¹⁴ Jasca, jatiroha ca maí ca nohiria qui yoahacaxēti xo Dios Chani, naa ja othai yoati na. Jabija ca Chani nicaxēhi quiha nohiria bo tēquē. Jaquirēquē tsēquēxēhi quiha jahuē rēso.

¹⁵ Toatiyá tsi Dios arati xobo, naa iti-itiriá tsi niixēhi quiha quēyomixēni ca yoiria cato, naa Daniel yamabá yoani jascaria. Jabi naa quēnēni ca tsayahai cató cahēno ra.

¹⁶ Naa quëyomisxëni ca yoiria ca jisi tsi maca bo qui jabaxëti xo jodioba maí cabo.

¹⁷ Jahuë xobo qui jicoyamaxëti xo xobo cache ca nohiria jahuë jahuë bo bixëna. Ja bamayamano.

¹⁸ Jasca, jahuë sahuëti biti bacayamaxëti xo huaí ca yonocohai cato. Ja bamayamano.

¹⁹ Toatiyá tsi noitixëhi quiha tohoya ca yoxa bo, baquë pistia ico cabo.

²⁰ Dios qui bëhoxcana, matsitiyá tsi joiti barí tsi ma jabayamano.

²¹ Jabi mai nëhohuahacanitiya rohari tsi huëstima ini quiha nohiria bá tënëhaina. Jama oquë-oquëriaxëhi quiha naatiyá ca ja tënëcaxëcanaina iquia.

²² Jama, toa tënëti xaba pi Diós namahuayamarohano tsi yama ca nohiria xabahamahacahai quë aquë. Ja bini ca nohiria bo bax toa xaba namahuaxëhi quiha.

²³ Jatsi “Nëá xo noqui Xabahamati Ibo, tsayapa. Toá xo ra” i pi tsohuëcara no tsi jato chahahuayamacana.

²⁴ Toatiyá tsi jisiquixëhi quiha mahitsa ca Cristo bo. Jisiquixëhi quiha mahitsa ca Dios Chani yoacanaibo. Jisiquixo tsi jisti bo acaxëcani quiha pë, Diós bini ca nohiria bo paraxëna.

²⁵ Nicacahuë. Jaboqui mato yobapariquia, ocapijanox pari no.

²⁶ Jasca, “Xabachá xo Cristo” i nohiria no tsi boyamacahuë. “Nëá xo, jonë quiha” i jaca no tsi jato chahahuayamacahuë.

²⁷ Bajrahai ca canapa nai shitahai ca jascari-axëhi quiha Nohiria Baquë johaina. Mëri tsi ixëhi quiha ë johaina ra.

28 Jabi yohina pi rësono tsi catitapicani quiha poico bo. Jahuë pisi quiha. Jascaria tsi, jocha oquë-oquëriano tsi joxëhi quiha Nohiria Baquë jahuë ángel bo ya.

Nohiria Baquë johaina

Marcos 13.24-27; Lucas 21.25-33; 17.26-30, 34-36

29 ‘Anomariaxëhi quiha toa tënëtiya ra. Jaquirëquë tsëmonaxëhi quiha bari. Nai ax paquëxëhi quiha naipá ca huishti bo. Yajohacaxëhi quiha naipá ca jahuë bo.

30 Jatsi naipá tsi jisiquixëquia, naa Nohiria Baquë ë nori cato. Jatsi araxëhi quiha maí ca nohiria bo tëquë. Jatsi tsëmó tsi ë johai ca jiscaxëcani quiha. Noho chama, noho oquë, tihi cabo jiscaxëcani quiha ë joquë no.

31 Jasca, xohacaxëhi quiha trompeta joi pisti-amá no. Jatsi jatiroha ca quinia, naa norte, sur, este, oeste, tihi cabo qui noho ángel bo raaxëquia. Noho nohiria, naa ë bini cabo catiacaxëcani quiha.

32 ‘Jabi higuera jihui jisti tsayano. Ja botoxpino tsi basima xo oitiya. Toa cahëqui mato.

33 Jascaria, ë yoaha ca jahuë bo chitahëno tsi basima tsi xo toa ë johaina. Joti basima xo ëa.

34 Mato parayamaquia. Jabi naatiyá ca bësocanaibo rësonox pari no tsi ocapixëhi quiha ë yoahana.

35 Huinocaxëhi quiha naipa, mai, tihi cabo; jama, huinoca-pistiayamariaxëhi quiha noho Chani ra.

36 ‘Jabi yama tsi xo toa ë johai ca bari hora cahëhaina. Cahëyamahi quiha naipá ca ángel bo.

Cahëyamaquia ëa ri, naa Dios Baquë ë nori cato. Toa bari cahëhi quiha Jahëpa Dios roha.

³⁷ ‘Jabi ë jono tsi ë noho pasoyamacaxëcani quiha nohiria rë, naa Noé tiyá jascaria.

³⁸ Toatiyá tsi Dios shinayamaquí tsi jënë ó ja pasoyamacaniquë. Raquëxoma tsi ja picani quiha. Jënë aii ja icani quiha. Ahui yahaii ja icani quiha. Ja tocacanicuë noti चाहितaxëni ca qui Noé jiconox pari no.

³⁹ Jënë baihai ca ó ja pasoyamacani quiha. Jarohapa tsi jënë tsi ja quëyohacacanicuë ra.

⁴⁰ ‘Toatiyá tsi yonocobëquihi ixëhi quiha dos ca joni bo huai xo na. Mëbihacaxëhi quiha huëstita. Jisbëriahacaxëhi quiha huëtsa.

⁴¹ Tobixëhi quiha dos ca yoxa bá xëqui timabëquinahaina. Mëbihacaxëhi quiha huëstita. Jisbëriahacaxëhi quiha huëtsa.

⁴² ‘Japi jaha bësocahuë, mato ibo johai ca bari ma cahëyamahai quëshpi na.

⁴³ Yomaxëni ca johai ca hora pi cahërohahi tsi xobo ibo oxayamaquë aquë ra. Yomaxëni ca qui ja tsamicuë aquë ra.

⁴⁴ Japi shomahuahacacana, ë noho ma pasomayamahai ca barí tsi ë joxëhai quëshpi na.

Yoi ca yonati

Lucas 12.41-48

⁴⁵ ‘¿Tsohuë ni toa empleado jiaxëni cato, naa चाहahuahacati cato? ¿Tsohuë bixëhi ni chama, jahuë yonati bo ototi, jato orihuati? ¿Jahuë yonati jiaxëni ca biyamamayamaxëhi ni?

⁴⁶ Ja qui jahuë chamá aca ca yonoco pi aii tsi ranixëhi quiha toa empleado, jahuë chama

joxëquë no. Ja acai ca jisxëhi quiha jahuë chama ra.

⁴⁷ Jatsi jahuë empleado jia ca qui oquë ca yonoco axëhi quiha, naa jahuë jahuë bo tëquë ototi.

⁴⁸ Jama, yonati yoi ca iipihhi tsi “Bamaxëhi quiha noho chama” jamë ixëhi quiha.

⁴⁹ Jatsi jahuë chama yonati bo rashati chitahëhuaxëhi quiha pë. Pahëcanaibo ya oriquiti chitahëhuaxëhi quiha. Jënë aii quiha rë.

⁵⁰ Jatsi bacaxëhi quiha jahuë chama, naa jaha ja pasoyamahai ca barí no.

⁵¹ Bacaxo tsi raquëria ca nicamixëni cabá copi toa empleado yoi ca qui axëhi quiha. Toá tsi araxëhi quiha toa empleado nicamixëni cato.

25

Diez ca yoxajahi bo chani

¹ ‘Jabi tsëquëxëhi quiha Diós otohahi ca bari ra. (Jaha bësocana.) Toa barí tsi nëcaxëhi quiha nohiria, naa chani jascaria. Jabi tobi quiha diez ca yoxajahi bo iniquë. Baquichá tsi quiha jato lamparina bo ja tsamacaniquë, ahui yahi johai ca joni bëchaxëna.

² Jabi cinco ca yoyoxëni ca yoxajahi bo ya ini quiha, cinco ca tiisi jaya ca huëtsa cabo ri.

³ Jabi yoyoxëni cabá jato lamparina bo boniquë aceite yama. Aceite ja shina-bënocani quiha.

⁴ Jama, tiisi cabá aceite boniquë jato lamparina boquí na.

⁵ Jatsi quiha ahui yahai ca bamaniquë. Manahi tsi yoxajahi ba bëro coshinaniquë. Jatsi oxatsijacani quiha.

⁶ Jatsi baquichá tsi quiha tsohuëcara ca quënahai ca joi ja nicacanicuë, naa “Jaboqui cahëhi quiha ahui yahai cato ra. Bëchahi bëcahuë” iquiina.

⁷ Jatsi quiha joiniquë yoxajahi bo. Joixo tsi jato lamparina bo ja shomahuacanicuë.

⁸ Jatsi quiha “Aceite pistia noqui ahuë. Nocapaima tsi xo noba lamparina bo rë” i tiisi cabo qui yoyoxëni cabo niquë.

⁹ Jatsi quiha, “¿Jënahuariaxo mato qui no ana? No narismitsa. Oquë tsi xo tienda qui ma bocanaina copixëna” i jato qui tiisi ca yoxajahi bo ni quiha.

¹⁰ Jatsi quiha yoyoxëni ca yoxajahi bo bocanicuë aceite copixëna. Ja copicano tsi quiha ahui yahai ca cahënicuë. Jatsi quiha ja bëta fiesta qui rohahuahacanicish ca yoxajahi bo jiconiquë. Ja jicoyocacuë tsi quiha caiti japahacanicuë.

¹¹ Jaquirëquë ja cho tsi quiha fiesta qui cahënicuë yoxajahi bo huëtsa bo. Cahëxo tsi quiha ja quënacanicuë: “Japëcahuë, taitá. Noqui jicomahuë ra” iquiina.

¹² Jatsi quiha, “Mato cahëyamaquia ra” i jato qui ahui yahai ca ni quiha.

¹³ Japi jaha bësocahuë, ë johai ca bari ma cahëyamahai quëshpi na —nëa tsi Jesu nëcanicuë chani yoahi na—.

Parata bichish ca yonati chani

Lucas 19.11-27

¹⁴ Jabi Diós otohai ca tsëquëno tsi copihacaxëhi quiha nohiria bo. Naa chani nicacahuë. Tobi quiha chama iniquë. Nëama país huëtsa qui ja casni quiha. Jabi canox pari tsi quiha jahuë yonati

bo ja quënaniquë. Quënaxo tsi quiha jahuë parata jato qui ja prestahuahaniquë ja bax anihuati.

¹⁵ Huësti ca yonati qui cinco mil ca pesos ja aniquë. Yonati huëtsa qui dos mil ca pesos ja aniquë. Huëtsa qui un mil ca pesos ja aniquë. Jabi oquë ca tiisi jaya ca yonati qui huino ca parata ja ani quiha. Tiisiriamá ca qui nama ca ja ani quiha. Parata axo tsi quiha ja jisbayaniquë.

¹⁶ Jabi bamayamaniquë toa cinco mil ca pesos bichish ca yonati. Ja iniahai cató tsi quiha toa parata ja anihuahaniquë. Toca tsi quiha cinco mil ca pesos ganancia ja aniquë ra jahuë chama bax na.

¹⁷ Jabi tocaniquë dos mil ca pesos jaya ca ri. Dos mil ca pesos ganancia ja ani quiha jahuë chama bax na.

¹⁸ Jama, un mil ca pesos bichish ca caniquë jahuë parata ya. Caxo tsi quiha maiquiní tsi jahuë chama parata ja maihuahaniquë.

¹⁹ ‘Naama tsi quiha, naa xëni huëtsá tsi quiha jato chama bacaniquë. Bacaxo tsi quiha jato qui ja prestahuahani ca parata ja bënhaniquë.

²⁰ Jatsi quiha jariapari ca yonati, naa cinco mil ca pesos binish ca joniquë. Joxo tsi quiha jahuë chama qui jahuë cinco mil ca pesos jahari ja mëhaniquë. Chamá-na quiha. Jatsi quiha chama qui cinco mil ca pesos huëtsa ja mëhaniquë. Jahuë ganancia quiha. “Cinco mil ca pesos ë qui mi aniquë, taitá. Tsayahuë. Nëá xo cinco mil ca pesos huino, naa ganancia mi bax ë acana ra” i jahuë chama qui ja niquë.

²¹ Jatsi quiha chama chaniniquë: “Jia tsi xo toa mi acana ra, yonati jiaxëni cató. Jia tsi noho parata pistia mi otoquë ra, negocio acaina. Ja iqui tsi

oquë ca yonoco mi qui axëquia ati. Noho xobo qui jicohuë. No raninabëquino ra” i jahuë yonati qui chama niquë.

²² Jatsi quiha dos mil ca pesos binish ca yonati joniquë. Johax, “Dos mil ca pesos ë qui mi aniquë. Tsayapa. Nëá xo dos mil ca pesos huino quiha, naa ganancia mi bax ë acana ra” i jahuë chama qui ja ni quiha.

²³ Jatsi quiha ja qui jahuë chama nëcaniquë: “Jia tsi xo toa parata pistiá tsi negocio mi acana ra. Ja iqui tsi oquë ca yonoco mi qui axëquia ototi. Noho xobo qui jicohuë. No ranibëquinano ra” i ja qui chama ni quiha.

²⁴ Jatsi quiha un mil ca pesos binish ca yonati joniquë. Johax, “Noiyamahai ca joni mi iqui ca ë nicaniquë, naa nohiria huëtsa bá banaha ca sayaha ca tihi cabo tēsahaina.

²⁵ Japi ë raquë-raquëniquë. Raquëhi tsi mi parata ë maihuaniquë bēnoyama-xēna. Tsayapa, nëá xo mi parata ra. Mí-na quiha” i chama qui ja niquë.

²⁶ Jatsi quiha chama chaniniquë: “Yoixëni ca chiquixëneria ca yonati xo mia ra. Noiyamahai ca joni ë iqui ca mi cahëniquë. Jabija, noho yonati bá banaha ca sayaha ca, tihi cabo tēsahai ca ëa xo naa.

²⁷ ¿Jëneriäxo tsi banco qui noho parata mi ayamani pa, ganancia bixëna? Jatsi joxo tsi noho parata yoi, jahuë banco ganancia, tihi cabo ë biquë aquë ra” i toa yonati qui ja ni quiha.

²⁸ Jatsi quiha toá ca mani cabo qui chama chaniniquë: “Jahuë mil ca pesos mëbichahuë. Toa cinco mil ca jaya ca yonati qui acahuë.

²⁹ Jabi huino ca copi bicaxëcani quiha jaya cabo,

naa Dios bax yonococanaibo. Biniayamacaxëcani quiha. Jama, jahuë pistia roha ca bënoxëhi quiha yonocoyamahai cato.

³⁰ Japi cacha tsëmo qui naa chiquixëni ca yonati niacahuë. Toá tsi ara-araxëhi quiha tënëhi na” i chama ni quiha –nëa tsi Jesu nëcaniquë naa chani yoahi na—.

Jaro ha ca copi

³¹ ‘Jabi anomariaxëhi quiha toa barí tsi ë joxëhaina. Noho ángel bo ya tsi joxëquia, naa Nohiria Baquë ë nori cato. Johax noho trononoriá tsi tsahoxëquia.

³² Jatsi ëa tëamë tsi caticaxëcani quiha maí ca nohiria bo tëquë. Jatsi nohiria bëquëxnamaxëquia, naa chibo quima jahuë oveja obëso cató tsëcahai ca jascaria.

³³ Jahuë mënëcayá tsi oveja bo janahi quiha, chibo jahuë mëxojó no.

³⁴ Jabi tocaxëquia ëa ri, naa chama-chamaria ë nori cato. Tocahax noho mënëcayá ca nohiria bo qui chaniparixëquia: “Bëcahuë, noho Jahëpá shomahuani ca ma bino ra. Naama tsi quiha ja rohahuahacani quiha, naa mai nëhohuahacantiya rohari.

³⁵ E paxnano tsi ëa ma pimaniquë ra. E tëshinaquë tsi jënë ëa ma amaniquë ra. E co-coquë tsi mato xobo qui ëa ma jicomaniquë.

³⁶ Sahuëti ë narisquë tsi ëa ma shomahuaniquë. Preso qui ë nanëhacaquë tsi ë qui ma shishoniquë” nëa tsi jato qui nëcaxëquia.

37 Jatsi, “ǂjënino tsi mia no pimani pa, Ibobá, naa mi paxnaquë no? ǂjënino tsi mia jënë no amani sa, naa mi tëshinaquë no?”

38 ǂCo-cohi tsi no bëta mi chitëni pa? ǂjënino tsi mia no joihuani pa? ǂjënino tsi sahuëti mi qui no ani, naa tsoboco mi iquë no?”

39 Mi iquiquë tsi preso xara mi iquë tsi ǂjënino tsi mi qui no shishoni pa?” Tihi tsi i ë qui xëhi quiha mështëhuahacahax cabo, quëbihi na.

40 Jatsi, “Nëa xo tsi ëbë xatë iriama cabo shom-ahuaquí tsi ë bax ma tocaquë ra” ixëquia.

41 Jaquirëquë mëxojó ca nohiria bo qui chanixëquia: “Tori bocahuë. Yoshihuahacati xo mato ra. I-ipaohai ca chihi, naa Yoshini, jahuë ángel yoixëni bo, tihi cabo bax rohahuahacani ca chihi qui bocata.

42 Paxnahëquë tsi ëa ma pimayamaniquë pë. E tëshinaquë tsi ë qui jënë ma ayamaniquë pë.

43 E co-coquë tsi mato xobo qui ëa ma jicomayamaniquë pë. Sahuëti ë narisquë tsi ëa ma mëbiyamaniquë pë” nëa tsi jato qui nëcaxëquia ra.

44 Jatsi ëa quëbicaxëceni quiha: “ǂjënino tsi mi iquini pa? ǂjënino tsi mia no mëbiyamani pa, naa preso qui mi nanëhacaquë no? Cahëyamaqui noa ra” tihi tsi i ë qui caxëceni quiha pë.

45 Jatsi, “Parayamaquia. Ebë xatë iriama cabo pi mëbicasyamaquí tsi ëa yoi ma mëbicasyamaniquë pë” i jato qui xëquia ra.

46 Jatsi raahacacaxëceni quiha naabo. Tënë-tënëpaocaxëceni quiha. Jama, bëso-bësopaocaxëceni quiha mështëhuahacahax cabo ra —nëa tsi Jesu nëcaniquë.

26

Jesu qui ja tsamicascanina

Marcos 14.1-2; Lucas 22.1-2; Juan 11.45-53

¹ Nohiria bo tiisimahax tsi quiha jahuë rabëti bo qui Jesu chaniniquë:

² —Dos bari tsi chitahëxëhi quiha pascua fiesta. Toatiyá tsi chama bo qui mëahacaxëquia rë. Cruzó tsi ëa namëcaxëcani quiha —iquina.

³ Toatiyá tsi quiha Caifás xobo-xoboria tsi jodioba chama bo catiniquë. Toá mani ini quiha arati iboba chama bo, jodioba yosibo.

⁴ Toá tsi ja chaninacani quiha Jesu yoati na. Parahax tsi ja qui ja tsamicascani quiha namëxëna.

⁵ —No quiniati xo ra. Anoma tsi xo fiesta no tsi ja qui no tsamihaina ra. Caxaxëhi quiha nohiria bo tia —i jaca niquë.

Perojomé tsi Jesu tahë ashimahacanina

Marcos 14.3-9; Juan 12.1-8

⁶ Jabi yaca Betaniá tsi Jesu iniquë, naa bono-huaxëni ca Simón xobó no.

⁷ Toá ja no tsi quiha ja qui yoxa joniquë alabastro icanai ca botella ya. Perojome réamë ja ini quiha. Joxo tsi quiha naa copixëni ca perojome jahuë mapo qui ja japaniquë, ja oriquiquë no.

⁸ Jatsi yoxa qui jahuë rabëti bo caxaniquë ja aca ca jisi na.

⁹ —¿Jëniriauxo tsi toa perojome mi yoshihuaha rë? Copixëni quiha. Huëstima ca parata quëshpi tsi naa perojome iniahacati nori iquë rë noitiria cabo qui ati —i jaca niquë.

10 Jabi ja chanicani nori ca Jesú cahëni quiha. Cahëhax,

—¿Jënixo tsi naa yoxa yosicanai pë? Jiaria tsi xo toa ë bax ja acana ra.

11 Mato bëtarohahi quiha noitiria cabo; jama, ëa ti tsi xo toa mato bëta naamayamahaina.

12 Noho yora qui perojome ja japahai cató tsi ëa ja rohahuaquë maihuahacati.

13 Ja aca ca nicaxëhi quiha maí ca nohiria bo tëquë, naa Dios Chani yoahacahai cató no. Jatsi naa yoxa shinaxëhi quiha nohiria bo, nicaxo na —i Jesu niquë.

Chama bo qui Jesu Judás mëacasnina

Marcos 14.10-11; Lucas 22.3-6

14 Jatsi arati ibobá chama bo qui Judas caniquë, naa Iscariote yaca ax jonish cato. Jesu doce ca rabëti bo ó ca huësti ca ja ini quiha. Cahax,

15 —¿Jahuë tihi ca parata ë qui acaxëcanai Jesu quëshpi na? Mato qui mëaxëquia —i jato qui Judas niquë pë.

Jatsi Judas qui treinta ca parata copixëni ca quiha ja acaniquë.

16 Bixo tsi quiha jato qui Jesu mëati xaba jia ca mërati ja chitahëhuaniquë.

Pascua fiesta

Marcos 14.12-25; Lucas 22.7-23; Juan 13.21-30; 1 Corintios 11.23-26

17 Jabi pascua fiesta bari bo tsëquëquë tsi quiha naa jariapari ca barí tsi levadura yama ca mapari jodiobá piniquë. Jato jabi quiha. Jatsi toa barí tsi quiha Jesu qui jahuë rabëti bo bëcaniquë.

—¿Jahuënia xo tsi pascua oriquiti rohahuaxëhi ni noa sa, pixëna? —i jaca niquë.

¹⁸ —Tobi yacató ca joni quiha. Ja qui bocata. “‘Basima tsi xo noho xabaca’ ii quiha Maestro” i ja qui cana. “Mi xobo xo tsi jahuë rabëti bo yaxo tsi pascua oriquiti picatsi quiha” i ja qui cana —i jato qui Jesu niquë.

¹⁹ Jatsi jahuë rabëti bo bocaniquë Jesús yoani ca axëna. Toa xo tsi quiha pascua oriquiti ja rohahuacanicuë.

²⁰ Yata tsi naa bari caquë tsi quiha jahuë doce ca rabëti bo ya Jesu iniquë.

²¹ Oriquipama tsi,

—Parayamaquia. Jodiobá chama bo qui ëa mëaxëhi quiha mato ó ca huësti cato rë —i jato qui ja niquë.

²² Jatsi quiha ja cohuënacanicuë.

—¿Tsohuë cara ni toa sa? ¿Ea ti ma ni? —i jaca niquë.

²³ Jatsi quiha Jesús quëbiniquë:

—E bëtaxo tsi jahuë mapari pitëxti qui namabëquihai ca tsi xo toa ëa mëaxëhai cato ra.

²⁴ Rësoxëquia Quënëhacanish cabá yoani jascaria, naa Nohiria Baquë ë nori cato; jama, noiti-noitixëhi quiha toa jodioba chama bo qui ëa mëaxëhai ca joni ra. Ja qui oquë ja iquë aquë ja coyamarohapiquë no —i Jesu niquë.

²⁵ Jatsi,

—¿Ea yoati tsi chanihi ni mia pa? —i Judas niquë, naa Jesu mëanish cato.

—Jaahuë —i Jesu niquë.

²⁶ Jatsi oriquipama tsi quiha mapari Jesú biniquë. Bixo tsi “Gracias” i Dios qui ja niquë ja quëshpi na. Bëquëx-xo tsi jato qui mapari ja aniquë piti.

—Bicahuë. Picahuë. Noho yora tsi xo naa —i jato qui ja niquë.

²⁷ Jatsi copá ca jënë ja biniquë. Bichi tsi “Gracias” i ja niquë. Jatsi jënë jato qui ja aniquë.

—Bicahuë. Ayocana —i Jesu niquë—.

²⁸ Noho jimi tsi xo naa. Dios xabahamati quinia jisti quiha. Huëstima cabo bax japahacahi quiha noho jimi ra, jato jocha masati.

²⁹ Jabi nëa xo tsi naa uva bimi jënë atëquëpistiayamariaxëquia, mato bëta xo tsi quinia paxá tsi ë atëquëxëquë rohari mana xo na, naa noho Jahëpá otoihaí cato xo na —nëa tsi Jesu nëcaniquë.

Jochati tanamahacaxëqui mato

Marcos 14.26-31; Lucas 22.31-34; Juan 13.36-38

³⁰ Quëquëhax tsi quiha Maca Olivo Ya qui ja bocaniquë.

³¹ Jatsi quiha jato qui Jesú chaniniquë:

—Naa baquichá tsi ëa pasomaha bësoyoxëqui mato rë. Tocaxëti quiha, “Oveja obëso ca tëpasmoxëquia. Pacanamahacaxëhi quiha jahuë oveja” i Quënëhacanish cato ó tsi Dios ni quëshpi na.

³² Jama, bësotëquëhax mato bëbo Galilea qui caxëquia —i jahuë rabëti bo qui Jesu niquë.

³³ Jatsi quiha Pedró quëbiniquë:

—Mi quima tëxë bo bësomitsa. Jama, mi quima casopistiayamariahai ca ëa xo naa ra —iquiina.

34 Jatsi Pedro qui Jesu chaniniquë:

—Mia parayamaquia. Naa baquichá tsi patiari bënë quëonox pari no tsi tres tsi “Jesu cahëyamaquia” ixëqui mia rë —iquiina.

35 Jatsi quiha,

—Mi bëta pi rësorohahi tsi mi quima casopistiayamariaxëquia ra —i Pedro niquë.

Jatsi toca tsi quiha chaniniquë jahuë rabëti huëtsa bo ri.

Getsemaní tsi Jesu bëhoxnina

Marcos 14.32-42; Lucas 22.39-46

36 Jatsi Getsemaní icanai ca qui Jesu caniquë jahuë rabëti bo ya. Cahax,

—Nëbí tsahocana. Toa tsi caapariquia bëhoxëna —i jato qui ja niquë.

37 Jatsi Pedro, Zebedeo dos ca baquë, naa Jacobo, Juan, tih roha cabo ja boniquë. Jatsi Jesu cohuënaniquë. Raquëtsijaniquë.

38 Jatsi quiha,

—Cohuëria ca ëa xo naa. Rësoti basima xo ëa rë. E bëta chitëcana. E bëta bësocana ra —i jato qui ja niquë.

39 Jatsi ori pistia cahax Jesu mëniniquë, jahuë bëmana mai quiri. Bëhoxtsijaniquë:

—Mi qui pi jia no tsi ë quima naa johai ca tënëtiya mëbihuë, noho Jahëpá. Tënëcasyama xo ëa ra. Jama, jaha ë quëëhai ca mi ayamano; jama, mi shina roha ati nori ra —i Jesu niquë bëhoxhi na.

40 Bëhoxhax jahuë rabëti bo qui ja joniquë. Joxo tsi ja oxacana ca ja jisniquë. Jatsi,

—¿Huësti hora roha ë bëta bësoti mëtsama ni mato rë?

41 Bësocana. Bëhoxcana, jochati ma tanama-hacayamano ra. Jabija, mato shina tsi xo toa bëhoxcatsaina; jama, mato yora tsi xo chamayama —i Pedro qui Jesu niquë.

42 Jatsi Jesu catëquëniquë bëhox-xëna.

—Ea shinahuë, noho Jahëpá. Mi qui pi jia no tsi naa tënëtiya mi mëbino. Jama, jaha ë quëëhai ca mi ayamano, mi shina ati nori —i ja niquë.

43 Bëhoxhax ja jotëquëniquë. Oxa ja icani ja jis-niquë. Coshiria jato bëro ini quiha.

44 Jisbaya tsi ja bëhoxtëquëniquë, jasca ca yoahaina.

45 Jatsi jahuë rabëti bo qui ja bacaniquë.

—¿Jari oxacanaï rë? ¿Jari joicanaï rë? Tsëquëquë ë tënëti hora ra. Jochahuaxëni cabo qui mëahacapaimaria xo ëa, naa Nohiria Baquë ë nori cato.

46 Joicana. ¿Canomani? Nëa johi quiha ëa mëacatsai ca joni rë —i Jesu niquë.

Jesu qui soldado bo tsaminina

Marcos 14.43-50; Lucas 22.47-53; Juan 18.2-11

47 Jabi jari ja chanino tsi Judas joniquë, naa doce ca ó ca huësti cato. Ja bëta bëcaniquë nohiria misco. Saipi bo, jihui bo, tihi cabo jayacani quiha. Ja raahacani quiha Jesu qui tsamiti. Arati ibo bo, yosibo, tihi cabá jato raani quiha.

48 Jatsi nohiria misco qui jisti Judás aniquë.

—Ma bicatsai ca joni tatsoxëquia. Toa joni qui tsamicahuë —i jato qui Judas, naa Jesu mëanish ca niquë pë.

49 Japi cahëhax Jesu qui Judas catapiniquë. Cahax,

—¿Jënimani mia, maestró? —i Jesu qui ja niquë, joihuahi na.

Joihuaxo tsi quiha Jesu ja tatsoniquë pë.

⁵⁰ Jatsi Jesú quëbiniquë:

—Mi acatsai ca ahuë pë, noho rabëti —iquiina.

Jatsi Jesu qui tsamihi ja bëcaniquë. Ja achajahua-caniquë.

⁵¹ Jatsi quiha Jesu rabëti huësti cató jahuë saipi tsëcaniquë. Tsëcaxo tsi quiha arati ibo-iboria yonati ja paxtianiquë Jesu paxamacatsi na.

⁵² Jatsi,

—Jahuë iti qui mi saipi jahari raahuë ra —i ja qui Jesu niquë—. Saipí tsi acacaxëhi quiha saipí iquinacascanaibo ra.

⁵³ ¿Jëniriahai? ¿Dios quënati mëtsa ca ë nori cahëyamahai? Dios ë quënarohano tsi huëstima ca ángel bo, naa doce ca ángel ejército ja raatapiquë aquë ra.

⁵⁴ Jama, ángel bo ja raarohano tsi ¿jënahuariaxo Quënëhacanish cabo jatihuahacana? “Jochacanaibo qui ja mëahacati xo” ¿iyamacahi ni? —nëa tsi Jesu nëcaniquë jahuë rabëti bo qui.

⁵⁵ Jatsi bëcanish ca nohiria misco qui Jesú chaniniquë:

—¿Saipi bo, tëpasti jihui bo, tihi cabo jaya ni mato pa? ¿Yomaxëni ca bichii jascaria ëa bichi bëcanai pa? Jatiroha ca bari mato bëta ë i-ipaoyamëquë arati xobó no. Toa xo tsi ë tiisimaquë tsi ë qui ma tsamiyamayamëquë.

⁵⁶ Jama, ocapijaquë naa tëquëta, Dios Chani yoanish cabá quënëni ca jatihuahacano iquish na —nëa tsi jato qui Jesu nëcaniquë.

Jatsi jahuë rabëti bá Jesu jisbërianiquë. Jisbëria tsi ja jabacaniquë.

Jodioba chama bo bësójó Jesu niinina

Marcos 14.53-65; Lucas 22.54-55, 63-71; Juan 18.12-14, 19-24

⁵⁷ Jesu qui tsamixo tsi arati ibo ba chama Caifás qui Jesu ja bocaniquë copihacati. Toá tsi mani ini quiha yoba cahëxëni cabo, jodioba yosibo.

⁵⁸ Jasca, basi quiha Pedró banahuaniquë raquëquí na. Chama xobo huënë qui cahëhax toá tsi ja tooniquë. Jatsi huënë qui jicohax xobo obëso cabo ya Pedro tsahoniquë tsayaxëna.

⁵⁹ Jabi arati ibo bo, nohiria yosibo, tihí cabá Jesu namëcasni quiha. Ja tsi xo toa Jesu pasomaha ca joi ja mëracaniquë. Yama a ra.

⁶⁰ Jama, tobi huëstima ca quiahuacanaibo ini quiha ja qui quësocatsi na. Jarohapa tsi dos ca quiaxëni ca joni niiniquë ja qui quësoxëna.

⁶¹ —“Dios arati xobo potasti mëtsa xo ëa ra” i ja ni quiha. “Jaquirëquë quiha tres barí tsi naa xobo nimatëquëxëquia” i ja ni quiha —i jaca niquë Jesu qui quësocatsi na.

⁶² Jatsi arati ibo ba chama joiniquë Jesu qui chanixëna.

—¿Jënihai, naa jahuë bo yoati na? Mia pasomaha chanicani quiha ra. ¿Jato quëbicasyamahai? —i Jesu qui ja niquë.

⁶³ Quëbiyamaniquë Jesu. Jatsi arati ibo ba chama chanitëquëniquë.

—Bësohai ca Dios janě tsi mi chanino ra. Mi parayamano. ¿Dios Baquë, naa johai ca Xabamati Ibo ni mia ra? Noqui yoahuë ra —i Jesu qui ja niquë.

⁶⁴ Jatsi,

—Ja tsi xo ëa ra. Jaboqui tsi chamaxëni ca Dios mënëcayá ca Nohiria Baquë tsaho ca jisxëqui mia. Naipá ca tsëmó tsi ja johai ca jisxëqui mia —i ja qui Jesu niquë.

⁶⁵ Jatsi arati ibo ba chamá jahuë sahuëti jaraxaniquë caxaquí na. Jatsi,

—Dios pasomaha ja chaniquë ra. Anoma quiha. ¿Jëniriauxo ja qui quësocanaibo huëtsa bo no nicasna? Nëa roha xo tsi jahuë yoixëni ca chani no nicaquë ra.

⁶⁶ ¿Jabija ni? —nëa tsi Caifás nëcaniquë.

Jatsi,

—Yoixëni tsi xo toa ja chanihana ra. Namëhacati xo ra —i jaca niquë.

⁶⁷ Jatsi quiha Jesu bëmana qui coshotsi-jahuacanicuë pë. Ja bëtoxanicuë pë. Ja bëpaishanicuë rë.

⁶⁸ —Jisa, Xabamati Ibobá. ¿Tsohuë mia aca? Noqui yoahuë ra —i jaca niquë tocahi na.

Jesu quima Pedro bësonina

Marcos 14.66-72; Lucas 22.56-62; Juan 18.15-18, 25-27

⁶⁹ Toatiyá tsi xobo cacha, naa huënënë tsi tsaho Pedro iniquë. Toa tsaho ja no tsi ja qui xotaco joniquë. Yonati ja ini quiha. Jatsi ja qui yonati chaniniquë, naa xotaco cato.

—Jesu ya mi iquë, mia ri —i Pedro qui ja niquë.

⁷⁰ Jama,

—Jesu cahëyamahai ca ëa xo naa ra. E joma mi chanihaina —i Pedro niquë ja qui jato bësojo ax na.

⁷¹ Jatsi caiti qui Pedro caniquë, naa huënënë cato. Toa xo tsi quiha xotaco yonati huëtsá Pedro jisniquë. Jatsi,

—Jesu ya toa joni iquë ra —i toa yonati niquë toá ca manicanaibo qui.

⁷² Jatsi caxahax Pedro ocaniquë:

—Parayamaquia. Toa Jesu cahëyamahai ca ëa xo naa ra —iquiina.

⁷³ Jaquirëquë, yata pistia no tsi quiha toá ca niihai ca joni bo Pedro qui bëcaniquë.

—Tonia Jesu rabëti huësti ca xo mia ra. Jamëri xo mi joi, mi chanihaina ra —i Pedro qui jaca niquë.

⁷⁴ Jatsi Pedro ocatëquëniquë pë:

—Jabija ca pi ë chaniyamarohano tsi ëa Diós copino ra. Parayamaquia. Toa joni cahëyamaquia ra —i jato qui ja niquë rë.

Tocajaquë tsi quiha patiari quëo-quëoniquë.

⁷⁵ Jatsi Jesús yoaha ca Pedró shinaniquë, naa “Patiari quëonox pari no tsi ‘Jesu cahëyamaquia’ ixëqui mia” i ja qui Jesu ni quëshpi na. Jatsi cacha Pedro caniquë. Cahax ja ara-araniquë rabihi na.

27

Pilato qui Jesu ja bocanina

Marcos 15.1; Lucas 23.1-2; Juan 18.28-32

¹ Huëaquë tsi arati ibo ba chama bo, nohiria yosibo, tihi cabo chaniniquë Jesu namëti yoati na. Jesu ja namëcascani quiha.

² Jatsi quiha Jesu ja nēxacaniquē. Nēxaxo tsi quiha romanoba chama, naa Pilato ícanai ca qui Jesu ja bocaniquē ja copihacano iquish na. Boxo tsi ja qui ja mēacaniquē ja namēhacano.

Judas rēsonina

³ Jabi Jesu ja namēcascani nori ca jisi tsi Judas rabiniquē, naa jato qui mēanish cato. Rabiquí tsi quiha jahari jodioba chama bo qui jahuē treinta ca parata copixēni ca ja bēniquē. Jaha ja quēeyamani quiha.

⁴ —Jishopē. Jochaquē ēa ra. Shinaji axēni ca ē mēaquē rē, ja namēcano —i jato qui Judas niquē.

Jatsi,

—Noba shina ri ma xo; mi shina nori —i ja qui jodioba chama bo niquē.

⁵ Jatsi napata qui toa parata ja nianiquē arati xobo xo na. Niabēria tsi jamē tsi ja namēhi caniquē, jamē tēnēxēhax na.

⁶ Jatsi arati ibo ba chama bá ja niani ca parata topiniquē. Topihax,

—Anoma tsi xo naa parata ra. Namēti copiti parata quiha. Noba yoba pasomaha tsi xo noba caja qui naa parata yoi nanēhaina. Binoma quiha —i jaca niquē.

⁷ Chaninahax Campo del Alfarero mai ja copicaniquē carayanabo maihuati.

⁸ Ja tsi xo toa “Mai Jimi Ya” toa mai quēnahacani quiha.

⁹ Jabi tocapijaquē tsi Dios Chani yoanish ca Jeremías yamabá yoani ca jatihuahacani quiha, naa “Treinta ca parata copixēni ca ja bicaniquē.

Joni copi ja ini quiha. Toa precio jodiobá copi-paoni quiha joni quëshpi na.

¹⁰ Bixo tsi alfarero mai ja copicaniquë, ëa Ibobá yoani jascaria” nëá tsi quiha ja quënëni ca nina.

Pilato bësojó Jesu niinina

Marcos 15.2-5; Lucas 23.3-5; Juan 18.33-38

¹¹ Romanoba chama bësojó Jesu nimahacanicuë ja copihacano. Jatsi,

—¿Jodioba rey, naa chama-chamaria ni mia ra? —
i Jesu qui romanoba chama niquë nicahi na.

Jatsi,

—Jaahuë —i Jesu niquë.

¹² Jama, arati ibo bo, nohiria yosibo, tihi cabo ja qui quësoquë tsi Jesús quëbiyamaniquë.

¹³ Jatsi Pilató nicaniquë:

—Huëstima ca tsi xo toa mi qui ja quësocanaina ra.
¿Jato nicayamahai? —iquiina.

¹⁴ Quëbiyamaniquë Jesu. Japi Pilato ratënicuë. Shinati ja cahëyamani quiha.

Nati Jesu copihacanina

Marcos 15.6-20; Lucas 23.13-25; Juan 18.38; 19.16

¹⁵ Jabi jatiroha ca fiesta no tsi huësti ca presó ca joni quiha romanoba chamá paquëmapaonicuë nohiria bo qui. Jahuë jabi quiha. Nohiria qui jia ca joni iqui ca ja paquëmapaoni quiha.

¹⁶ Jasca, toatiyá tsi ati ibo quiha, naa Barrabás icanai ca preso xara iniquë. Toa joni quiha nohiria tëquëtá cahënicuë.

¹⁷ Japi nohiria misco catiquë tsi quiha Pilató jato nicaniquë:

—¿Jënica joni mato bax paquëmaxëhi ni ëa ra? ¿Barrabás ni? ¿Jesu ni, naa Cristo imahaina? —i jato qui ja niquë.

¹⁸ Jabi Jesu qui yosaxëni quiha toa jodiobo iniquë. Ja tsi xo toa Pilato qui ja mëacani quiha ja namëno. Jabi ja qui ja yosacanai ca Pilató cahëni quiha.

¹⁹ Jatsi quiha nohiria copiti tsahotí ja tsahono tsi jahuë ahuiní ja qui chani raaniquë. “Toa shinajiaxëni ca joni namëyamahuë. E nama-namashinaquë ja yoati na ra” i ja niquë bënë qui.

²⁰ Jama nohiria misco qui arati ibo bo, nohiria yosibo, tihi cabo chaniniquë namëcatsi na. Chanihax,

—Barrabás bënacana ra. “Nati xo Jesu” icana — nëa tsi nohiria bo qui ja nëcacaniquë.

²¹ Jatsi Pilato chanitëquëniquë:

—Nëbi dos ca joni bo. ¿Jënica mato qui paquëmaxëhi ni ëa ra? —iquiina.

Jatsi,

—Barrabás —i jaca niquë.

²² Jatsi,

—¿Jënhuaxëhi ni ëa ra Jesu qui, naa Cristo imahaina? —i Pilato niquë.

Jatsi,

—Cruzó tsi tooxahuë —i nohiria tëquë niquë.

²³ —¿Jëni ni ra? ¿Jahuë yoi ca ja ani pa? —i Pilato niquë jato nicahi na.

Jatsi jato joi ja choshacanicuë pë:

—Cruzó tsi ja tooxahacati xo ra —iquiina.

²⁴ Jatsi Pilato yosananicuë. Mahitsa jato qui ja chanini quiha. Caxaxënia quiha toa nohiria iniquë; iquinacaspaimaria jaca nori. Jatsi jënëpaxa

Pilató bēnaniquē jato bēsojo xo tsi mēchocohaxēna.
Mēchocohapama tsi,

—Ja rēsopino tsi noho shinari ma xo ra, mato shina nori —i nohiria qui Pilato niquē.

²⁵ Jatsi quiha nohiria tēquētá quēbiniquē:

—Noqui, noba xocobo, tihi cabo copihacano ra, ja rēsohai quēshpi na —iquiina.

²⁶ Jatsi quiha jato qui Barrabás Pilató paquēmaniquē. Jaquirēquē Jesu ja rashaniquē rispichí no. Rashaxo tsi quiha soldado bo qui ja mēaniquē cruzó tsi ja tooxacano.

²⁷ Jatsi soldado bá Jesu biniquē. Bixo tsi quiha Pilato xobo-xoboria qui ja jicomacanicuē. Jatsi Jesu qui quētsotsi soldado bo tēquē niquē.

²⁸ Quētsoxo tsi jahuē sahuēti ja tsobocanicuē. Tsoboxo tsi quiha sahuēti shini, naa chama sahuēti ja sahuēmacanicuē.

²⁹ Jatsi chaha ja quēcocanicuē moxa ya. Jahuē mapo ó tsi moxachaha janaxo tsi quiha jahuē mēnēcaya ca mēquē ó tsi bastón ja janacanicuē. Rey chama-chamaria jisiria ja ini quiha. Jatsi ja bēsojó ja mēnicanaca tsi ja mahuacanicuē.

—¡Viva, viva, jodioba chama-chamariá! —iquiina.

³⁰ Jatsi ja qui ja coshocanicuē. Jahuē mēquē ca bastón bichi tsi ja matoohanicuē pē.

³¹ Mahuaxo tsi quiha jahuē sahuēti shini ja tsoboniquē. Jahuē sahuēti yoi sahuēmaxo tsi quiha tori Jesu ja bocanicuē cruzó tsi tooxaxēna.

Cruzó tsi Jesu tooxahacarina

Marcos 15.21-32; Lucas 23.26-43; Juan 19.17-27

³² Riquipama tsi mai huëtsa ca joni ja bēchacanicuē, naa Cirene ax jonish cato. Simón jahuē janē ini quiha. Ja qui tsamixo tsi quiha Jesu cruz ja qui ja janacanicuē ja iano.

³³ Toca tsi Gólgota, naa Mapo Xao Ya qui ja cahēcanicuē.

³⁴ Toa xo tsi vino, naa tiahui ya roihacanicish ca jēnē Jesu qui ja amanicuē ati. Jama, ja xēhayamicuē tanaxo na. Moca quiha.

³⁵ Jatsi cruzó tsi Jesu ja tooxanicuē. Tooxaxo tsi quiha jahuē sahuēti bo ja oquēxnamanicuē i-ihai cató no.

³⁶ Jaquirēcuē ja tsahocanicuē toa xo tsi jaha bēsoxēna.

³⁷ Jatsi jahuē mapo maxcacha chani ja janacanicuē, naa ja qui ja quēsocanina, “Jesu tsi xo naa, jodioba chama-chamaria” iquiina.

³⁸ Jasca, ja bēta dos ca yomaxēni ca joni bo ja tooxanicuē, huēsti jahuē mēnēcayá no, huēsti jahuē mēxojó no.

³⁹ Jasca,

—Jē, jē —i tarabicanish cabo niquē bēquēhi na.

Jesu ja mahuacanicuē jato ri:

⁴⁰ —Mimē xabahamahuē arati xobo potascatsai cató. ¿Tres barí tsi toa xobo nimati mētsa ni mia pa? Dios Baquē pi iqui tsi cruz ax botēhuē ra —nēa tsi nohiria bo nēcanicuē.

⁴¹ Jascaria tsi mahuacanicuē arati ibo bo, yoba tiisimacanaibo, jodioba yosibo, tihi cabo ri:

—Huētsa bo ja xabahamaquē; jama, jamē xabahamati mētsa ja nomari —i jaca niquē—.

⁴² ¿Noba Israel rey, naa noba chama-chamaria ni naa joni pa? Jaboqui cruz ax ja botëno ra. Tocapino tsi chahahuaxëqui noa ra.

⁴³ ¿Dios qui chitimihini ni naa joni pa? Diós jahuë Baquë mëbino ra noipiquí na. “Dios Baquë xo ëa” ¿i ja yamayamani? —nëa tsi jodioba chama bo nëcaniquë.

⁴⁴ Jasca, ja bëta tooxahacaniš ca yomaxëni cabá Jesu mahuaniquë jato ri.

Jesu nanina

Marcos 15.33-41; Lucas 23.44-49; Juan 19.28-30

⁴⁵ Matoroco barí tsi quiha tsëmonaniquë toa mai. Naama tsi quiha ja tsëmonina. Tres hora bo quiha.

⁴⁶ Jatsi a las tres tsi quiha joi pistiamá tsi Jesús quënaniquë:

—Elí. Elí. ¿Lama sabactani? naa “¿Jënixo tsi ëa mi jisbëriaha rë, noho Diós, noho Diós?” —i ja niquë.

⁴⁷ Tocajaquë tsi quiha,

—Eliás, naa Dios Chani yoanish ca quënahi quiha tonia —i jaca niquë, naa toá ca niicanaibo.

⁴⁸ Nicahax tsi quiha huësti ca joni jabaniquë tatë bixëna. Bixo tsi quiha vinagre jënë nopi ca qui ja moosaniquë. Moosaxo tsi tahua rëbiquirihaxo tsi Jesu ja amaniquë.

⁴⁹ Jama,

—Huënyamaxëhuë. Eliás jomitsa mëbixëna. No tsayaparino —i ja qui tëxë bo niquë.

⁵⁰ Jatsi Jesús quënatëquënicuë. Quënahax ja naniquë.

⁵¹ Ja naquë tsi quiha arati xobó ca rotamë ca quëbëti raiti jaxcahacanicuë. Mana ax napata

quiri ja jaxcahacani quiha. Jasca, yajoniquë mai. Mapëxëniquë macaná ca maxax bo.

⁵² Japëquëniquë rësonish caba maiquini bo ra. Toá ca Dios qui chitiminish ca rësonish ca huëstima cabo bësomahacani quiha.

⁵³ Jatsi, jato maiquini ax ja tsëquëcaniquë. Jatsi Jesu bësotëquëquë tsi quiha Jerusalén qui ja jicocaniquë jato ri. Toa xo tsi huëstima ca nohiriá jato jisniquë.

⁵⁴ Jabi mai yajoquë tsi quiha soldado bá capitán, Jesu obëso cabo, tihí cabo raquëniquë ocapijani ca jisi na. Jisi tsi,

—Jabija xo ra. Dios Baquë yoi ja iquë ra —i jaca niquë raquëhi na.

⁵⁵ Jasca, basima xo tsi huëstima ca yoxa bá tsayahi iniquë. Galilea ax Jesu ja banahuacani quiha mëbixëna.

⁵⁶ Toa mani ini quiha María Magdalena, Jacobo José jahëhua María, Juan Jacobo jahëhua, naa Zebedeo baquë bo.

Jesu maihuahacanina

Marcos 15.42-47; Lucas 23.50-56; Juan 19.38-42

⁵⁷ Bari caquë tsi quiha Arimatea yacata ax rico ca joni joniquë, naa José icanai cato. Jesu banahuanish ca ja ini quiha jaa ri.

⁵⁸ Cahëhax Pilato jisi ja caniquë. Caxo tsi quiha Jesu yora ja bënaniquë maihuati. Jatsi chani Pilató raaniquë, José qui Jesu yora ja acano.

⁵⁹ Jahuë yora bichi tsi quiha sabana paxa cató tsi ja yaboniquë.

⁶⁰ Jaquirëquë jahuë maiquini qui jahuë yora ja nanëniquë. Huëyohaca ca quini paxa ca ja ini

quiha. Nanëxo tsi quiha maxax chahitaxëni caiti qui ja taraniquë. Taraxo tsi quiha ja jisbayaniquë.

⁶¹ Jabi toá tsi maiquini bësójó María Magdalena, María huëtsa, tihí cabo tsaho ini quiha.

Maiquini bësójó ca ó bësohai ca soldado bo

⁶² Huëaquë tsi, naa jodioba joiti barí tsi quiha arati ibo bo, fariseobo, tihí cabo Pilato jisi bocaniquë. Bohax,

⁶³ —Quiaxëni toa joni iquë ra bësohi na, taitá —i Pilato qui jaca niquë—. “Tres barí tsi bësotëquëxëquia” i ja ni quiha ra.

⁶⁴ Japi soldado bo jahuë maiquini qui mi raano jaha ja bësocano. Huinocaxëti quiha tres bari. Mi tocapiyamano tsi jahuë yora yomahi jahuë rabëti bo jomitsa ra. Yomahax “Ja bësotëquëquë ra” icaxëcani quiha pë. Jatsi Jesu quiahai ca oquëxëhi quiha ja quiacanaina ra —nëa tsi Pilato qui ja nëcacaniquë pë, naa jodioba chama bo.

⁶⁵ Jatsi,

—Soldado bo bihuë. Jia tsi jahuë maiquini ó bësocana —i jato qui Pilato niquë.

⁶⁶ Jatsi ja bocaniquë. Maiquiní ca maxax ja rohahuacaniquë, bahama ja tarahacayamano iquish na. Jaquirëquë soldado bo ja nimacaniquë jaha ja bësocano.

28

Jesu bësotëquënina

Marcos 16.1-8; Lucas 24.1-12; Juan 20.1-10

¹ Jodioba joiti bari huinocaquë tsi quiha baquishmari tsi, naa domingó tsi María

Magdalena, María huëtsa, tihí cabo bocaniquë Jesu mai jisi na.

² Jatsi mai yajo-yajoniquë, nai ax ángel botëni quëshpi na. Botëxo tsi quiha bahama maxax ja taraniquë. Tori tarahax maxax cacha ja tsa-honiquë.

³ Canapa bajra-bajrahai jascaria tsi quiha jahuë jaria ini quiha. Joxoria quiha jahuë sahuëti ini quiha, naa nieve jascaria.

⁴ Jatsi raquë-raquëniquë jaha bësohai ca soldado bo jisish na. Ja rëso-tapicaniquë raquëhi na.

⁵ Jatsi quiha yoxa bo qui ángel chaniniquë:

—Raquëyamacana. Jesu, naa tooxahacahitahax ca ma mërhai ca cahëquia.

⁶ Yama xo ra. Ja bësotëquëquë ra, ja yoani jascaria. Nëri bëcahuë. Ja janahacahitaha ca ma tsayano.

⁷ Mëri, jaboqui jahuë rabëti bo yoata. “Ja bësotëquëquë” i jato qui cana. “Mato bëbo Galilea qui cahi quiha. Toa xo tsi Jesu jisxëqui mato” i jato qui cana. Jabi mato ë yoaha ca ma shina-bënoyamano —i yoxa bo qui ángel niquë.

⁸ Jatsi maiquini jisbaya tsi quiha rani tsi jahari yoxa bo jabaniquë jato rabëti bo yoaxëna. Jasca ja raquëcani quiha.

⁹ Jisbayajahuacano tsi quiha jato bësojó Jesu jisiquitapiniquë. Jisiquixo tsi jato ja joihuaniquë. Jatsi quiha ja bësojó tsi ja mënicaniquë jahuë tahë acha. Ja qui aratsijacanicuë.

¹⁰ Jatsi quiha,

—Raquëyamacana. Ebë xatë bo qui ma chanino. “Galilea qui bocata. Toa xo tsi ëa jisxaxëcani quiha” icana —nëa tsi yoxa bo qui ja nëcaniquë.

Soldado bá yoanina

¹¹ Jabi jahari yoxa bo bohono tsi quiha maiquini ó bëshoi ca soldado bo yaca qui cahëniquë jato ri. Ocapijani ca arati ibo bo qui ja yoacaniquë.

¹² Nicahax arati ibo bo bocaniquë nohiria yosibo yoaxëna. Jënahuati ja cahëyamacani quiha.

¹³ Japi soldado bo qui ja chanicaniquë jato quia-maxëna.

—“Yomahacashinaquë jahuë yora” i nohiria bo qui cana. “Baquichá no oxano tsi jahuë yora jahuë rabëti bá yomashinaquë pë” icana.

¹⁴ Jatsi Pilató pi ma yoahai ca jahuëcara nicano tsi “Jabija” i ja qui xëqui noa. Ma raquëyamano —i soldado bo qui jodioba chama bo niquë.

¹⁵ Jatsi quiha soldado bo qui parata chama bá aniquë quiamaxëna. Jatsi soldado bo jis-bayaniquë, ja yoahacacani ca yoaxëna. Jabi jodiobo xërëquë tsi quiha toa quiahai ca chani pacananiquë pë. Toatiyá rohari no tsi jari chahahuahacahi quiha toa chani pë.

Jahuë rabëti bo Jesú raanina

Marcos 16.14-18; Lucas 24.36-49; Juan 20.19-23

¹⁶ Jaquirëquë Jesu once ca rabëti bo bocaniquë Galileá ca maca qui, naa Jesú yoaha ca qui.

¹⁷ Jesu jisi tsi ja bëshojó tsi quiha ja mënicaniquë; jama, Jesu ja iqui ca huësti huësti cabá chahahuayamaniquë.

¹⁸ Basimahax tsi quiha jato qui Jesu chaniniquë:

—Naipá cabo, maí cabo, tihi cabo yonati chama tëquë ë qui acacaniquë.

¹⁹ Jatsi nohiria bo tëquë qui bocata. Ea banahua-canaibo jato amacana. Jahëpa, jahuë Baquë, Espíritu Santo, tihi cabá jané tsi jato ashimacana.

²⁰ Jasca, mato ë yoani ca jahuë bo tëquë jato tiisimacana. Mato bëtapoxëquia ra, xaba rëso qui. Toa ma shina-bënoyamano –nëa tsi jahuë rabëti bo qui ja nëcaniquë.

Dios Chani

New Testament in Chácobo (BL:cao:Chácobo)

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chácobo

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Chácobo [cao], Bolivia

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Chácobo

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

137aab31-418b-5455-a1a5-99b889cb7cfc